

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ

5. SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLİĞİ ÇALIŞTAYI

24 - 26 ŞUBAT 2017
ANTALYA

HAZIRLAYANLAR

Faruk COŞKUN - Başkan

Emine ÖZTURAN - Su Ürünleri Mühendisi

Süleyman GÜRSES - Bilgi İşlem Sorumlusu

İÇİNDEKİLER

1. ÖNSÖZ	V
2. AÇILIŞ KONUŞMALARI	1
3. ÇALIŞMA GRUPLARI	21
4. SONUÇ RAPORLARI	23
5. DEĞERLENDİRME	49
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	61
7. DAVETİYE	70
8. GÜNDEM	71
9. KATILIMCI LİSTESİ	73
10. SPONSORLARIMIZ	91
11. FOTOĞRAFLAR	92

ÖNSÖZ

Dünya su ürünleri üretimi içerisinde, avcılık yoluyla sağlanan üretim; aşırı avcılık, giderek artan kirlenme, baskın türlerin diğeri üzerindeki etkisi, küresel ısınma nedeniyle istilacı türlerin artması ve bunun doğal sonucu olarak biyoçeşitlilikte denetim ve yaşanan değişim, denetim ve kontrollerde istenen başarının sağlanmaması gibi etkenlerle giderek azalmaktadır.

Dünya nüfusunun artan bir seyir takip etmesi ve insanın sağlıklı beslenmesi için gerekli olan hayvansal protein açığının nasıl ve nereden giderileceği hususu önemli bir konu haline gelmiştir.

Ülkemiz, su ürünleri yetiştiriciliğine uygun doğal ve yapay su kaynaklarına sahip şanslı ülkelerden birisidir. Karlı bir yatırım alanı olması ve Devletçe sağlanan teşvik ve destekler sonucu Yetiştiricilik sektörü hızlı bir gelişme izlemiş ve 2015 yılı toplam su ürünleri üretiminin %36'sı bu yolla sağlanan üretim oluşturmuştur.

Sektör örgütlenerek koordineli ve daha güçlü bir yapıya kavuşturulmuş, kurulan Üretici İl birlikleri ve Merkez Birliğimiz, sektörün hızlı gelişmesinin yanında, bu süreçte yaşanan veya yaşanabilecek sorunların belirlenmesi ve giderilmesi amacıyla çabalarını sürdürmektedir. Bu amaçla, Merkez Birliğimiz her yıl Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı düzenlemekte, kamu ve özel ilgili tüm paydaş kurum ve kuruluşları, sektör çalışanlarıyla bir araya getirmektedir.

5. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı, 24-26 Şubat 2017 tarihlerinde 650 kişinin katılımıyla Antalya da gerçekleştirilmiştir. İki gün süren çalıştaya, yurdun her yerinden gelen üreticiler, işletmeciler, pazarlamacılar, yetkili, sorumlu ve ilgili tüm kamu kurum ve kuruluşları, yetiştiriciliğe girdi ve destek sağlayan kuruluşlar katılmıştır. Yetiştiricilik sektörümüz ile ilgili planlama, üretim, yem, pazarlama, tüketim v.b. konularda kaydedilen gelişmeleri tespit etmek, yaşanan sorunları ve çözüm önerileri geliştirmek üzere 'Balık Sağlığı', 'Balık Besleme' olmak üzere iki çalışma grubu oluşturulmuştur. Su ürünleri sektörünün yaşadığı sorunlar, çözüm önerileri ve geleceğine ilişkin fikir alışverişi, görüş ve önerilerde bulunularak bu hususları görüşüp tartışılmıştır. Bunların neticesinde, Çalıştayda alınan tavsiye kararlarına istinaden; sorun, görüş ve öneriler maddeler halinde belirlenmiştir.

Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliği olarak, Sektörümüz için çok faydalı geçen bu Çalıştaya katıldığınız, desteklediğiniz ve yaptığımız değerli katkı, görüş ve önerileriniz için hapinize teşekkür ederiz.

Faruk COŞKUN / Başkan

AÇILIŞ KONUŞMALARI

GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI
Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürü
Dr. Mustafa Altuğ ATALAY'ın Açılış Konuşması

Çok Değerli Üreticiler, Sayın Genel Müdür Yardımcım, Sayın Merkez Birliği Başkanım, Birliklerimizin Başkanları, Sur-Kop Başkanı, Dem-Bir Başkanı, çok Değerli Hocalarım, Dekanlarım, Bakanlığımın Yöneticileri, İl Müdürlerim, Araştırma Enstitüsü Müdürlerim ve bu sektöre değer veren çok Değerli eli nasırlı demesek de eli sulu, balıkçı, üretici kardeşlerim, hepinizi Bakanlığım ve şahsım adına saygı ile selamlıyorum.

Açıkkasası bu kalabalığı görünce, hem mutlu oldum. Çünkü güzel bir birlik oluşturmuşuz, hem de biraz endişelendim. Neden? Çünkü büyük bir sektör oluşturulmuş ve Dünya da artık söz sahibi olmuş bir sektör haline gelmiş Türkiye. Bu sektörün sorumluluğu da bir endişe getiriyor. Ancak bugüne kadar atılan adımların doğru adımlar olduğunu bize gösteriyor. Rakamlar verildi. Dünya da su ürünlerinin bilimsel bir verisi yoktu. Ama en çok ticareti yapılan ürünler arasında yer almaktadır. Balığından, kabuklusundan vs. Dünya'da en çok alınıp satılan ürünler arasında su ürünleri yer almaktadır. Maalesef Türkiye'de bu şekilde değil.

Şimdi bu ürünler nasıl elde ediliyor? Hep bahsettik bir avcılık yoluyla bir de yetiştiricilik yoluyla. Artık bilim adamları diyor ki; avcılık yoluyla daha fazla ürün elde edemezsiniz. Burada ne yapmak lazım sürdürülebilirliği sağlamak için korumacı tedbirleri alıp şu anda ne kadar üretim yapıyorsak onu stabil halde tutup denizlerimizi ve okyanusları korumak gerekiyor. Dünyada ki tüm balıkçılık örgütleri bunu sağlamaya çalışıyor ve Türkiye’de bu konuda son derece başarılıdır. Gelişeceğimiz sektör neresi? Su ürünleri yetiştiriciliği sektörü. Peki bu sektörde son on yılda ne olmuş?

2002 yılında ihracatımız yaklaşık 100 milyon \$, 2016 yılında ise 800 milyon \$ a gelmiş ve sekiz kat artmış. Bu emek hem Ülkemizin uyguladığı doğru politikalar hem de sizin sayenizde. Hep 2023 hedeflerinden bahsediyoruz. 2023 hedeflerinde hedefimiz pek çok kaynakta 500 bin ton ve 1 milyar \$ yakalamak olarak geçiyor. Ama biz 1 milyar \$’ı yakaladık bile. 500 bin tonu yine istersek yakalayabiliriz ama o hedefimizi biraz daha aşağıya çektik. 400 bin tona getirdik. Çünkü sadece üretmek önemli değil bunu satabilmek de önemli.

Bu çalıştay da göreceğiz ki ve tartışacağız ki su ürünleri sektörünün en büyük sıkıntılarının biri özellikle Alabalık yetiştiricilerimizin pazarlama problemi. Sayın Başkanım bahsetti. Et Balık Kurumunun alması, bu geçici bir tedbir olabilir ama daha kalıcı pazarlamaya yönelik tedbirler bulmamız gerekiyor. Bu konuda Bakanlığımızın politikası nasıl olacak? Öncelikle çevreyi koruyacağız, yani çevreci olacağız. Bu sektör başlarken belki şanssızlık diyebiliriz, belki de avantaj diyebiliriz. Ama daha çok turizmin gözdesi olan yerlerinde ve büyük bir hızla büyüdü. Buda olumsuz bir algı oluşturdu. Plajlar acaba havuzlara mı çevrilecek yetiştiricilik alanlarına mı çevrilecek diye halkta bir olumsuz algı oluşturuldu. Bir defa bu algıyı hep birlikte kırmamız gerekir. Bakanlık politikası olarak üreticilerin politikası olarak bir de bunu ön plan da tutmamız lazım. Çevreyi koruyucu faktörleri arttırmamız lazım ve bizim de bu konudaki destekleri arttırmamız gerekiyor.

Diğer bir husus yenilikçi olmamız lazım. Artık alabalığı direk satamıyorsunuz. Bunu inovatör diyorlar. Belki inovasyon kelimesini kullanmamak lazım. Ama yaklaşıyor. Yenilikçi yaklaşımlarla bunu satmamız gerekiyor. Özellikle şehirleşen, çalışan ev hanımların olduğu ortamlarda büyük merkezlerde çalışan hanımların rahatlıkla tüketip pişirebileceği ürünler geliştirmemiz gerekiyor.

Diğer bir husus ise kaliteyi arttırmamız gerekiyor. Artık Türkiye eski Türkiye değil. Karnını doyurmak için değil bir kısmı tat almak için lezzet almak için yiyor. Bunu sağlamamız gerekiyor. Bunun içinde hem üretim tekniğimizi hem de kaliteyi daha da geliştirmemiz gerekiyor.

Sayın Başkanım da birlik olmanın önemini bahsetti. Hakikaten bu kalabalığı görünce hem mutlu oldum hem tedirgin oldum diyorum. Ama desteğini de almak son derece önemli. Mesela 2011 yılında su kiralamaları hem yüzey alanlar hem akarsulardan kiralamalar özel idareler tarafından yapılıyordu. Bu hem fiyatta bir istikrarsızlık olmasına sebep oluyordu hem de yüksek fiyatlara sebep oluyordu.

Su kiralamaları Bakanlığımıza geçti 2016 ya kadar devam etti. 2016 kanunun süresi bitti. Bir şekilde 1 senelik daha uzatıldı. Bu sene yine biz teklifi verdik ama ülke gündemi yoğun olmasından dolayı uzatamıyorduk. Daire Başkanımız Mecliste sabahladı. Sayın Bakanımız çok uğraştı ama yine sivil toplum örgütlerinin destekleriyle, diğer bakanlara da ulaşarak tekrar kiralama işlemlerinin Bakanlığımızda kalmasını 2 yıl daha uzattık. İnşallah aynı şeyi su ürünleri kanununda da çıkarabilirsek artık bundan sonraki bütün kiralamalar yine bakanlığımız tarafından olması sağlanacak.

Burada birliğin önemi bir kez daha altını çizmek istiyorum. Yetiştiricilik sektöründe denizde ve iç sularda olmak üzere genelde bakış açımızı ikiye ayırıyoruz. Denizde yetiştiricilerimiz büyük bir hızla büyüdüler. 2008 de Çevre Bakanlığının ve Turizm Bakanlığının katkılarıyla, görüşleriyle bu sektör kıyıda denize daha açığa taşındı. Fakat sorunları yine kıyıda kaldı. Bir aşılama boylama yapılması gereken zorunlu faaliyetler yapılamıyor. Kıyıda kapalı koy ve körfezlerde, iki mevzuattan dolayı, Çevre Bakanlığının diğeri de Kültür ve Turizm Bakanlığının.

Bir diğer hususta lojistik sahalar, yani iskeleyi kuramıyorsunuz. Kıyıda binlerce ton balığı üretiyorsunuz ona binlerce ton yem taşıyorsunuz. Fakat bunun için iskeleniz yok. Bu sorunları çözmemiz gerekiyordu, 2008 yılından kalmış sorunları. Bunun için hem Çevre ve Şehircilik Bakanlığına gittik hem Kültür ve Turizm Bakanlığının ilgili genel müdürlüklerine gittik, defalarca gittik onlarda bize son derece sıcak davrandılar yakın davrandılar ve bu sorunları uygun bir dille anlattığımızda, sunumlar dahil brifinkler dahil hepsini tamamladık ve bu sorunların çözüleceğine dair kendilerinden yazılı teminat aldık. İnşallah Kültür Bakanlığı bu konudaki ilke kararını değiştirecek ve Çevre Şehircilik Bakanlığı da mevzuattaki düzenlemesini bu şekilde yapacağını bizlere de bildirdiler.

Yine balık çiftliklerinin yemleme dubaları başları bunların ÖTV siz mazot kullanması için Maliye Bakanlığıyla ve Ulaştırma Bakanlığıyla sıkı temas içerisindeyiz. Bu konuda da yine sivil toplum örgütlerinin desteğiyle birlikte eğer bir kazanım sağlarsak yetiştiricilerimiz büyük avantaj sağlayacağı bir konum elde etmiş olacağız. Ziraat Bankası temsilcileri burada. Ziraat Bankasıyla görüşüyoruz. İşletme kredilerinin vadesinin 36 aya çıkarılmasını istiyoruz. Ayrıca projelerin teminat olarak kabul edilmesini istiyoruz. Bu konuları dile getirdik. Ziraat Bankası yetkilileri bize şu

sözü verdiler; bu sene ve önümüzdeki sene bizim hedef sektörümüz su ürünleri yetiştiricilik sektörü olacak ve sektörün ihtiyaçlarını karşılamak için tüm kolaylıkları sağlayacağız dediler. Burada da temsilcilerinin olması gerekiyor. Aynı görüşmeyi Tarım Kredi Kooperatifleri Genel Müdürlüğü ile yaptık. Bakanlığımıza bağlı olan bir kurum yine hem yem konusunda hem kredilendirme konusunda Tarım Kredi Kooperatifleri de su ürünleri yetiştiricilerine yardımcı olmaya son derece yatkın olduklarını ve bundan memnuniyet duyacaklarını ifade ettiler. Buda bizim için yine önemli bir adım.

Elektrik aboneliği, su ürünleri yetiştiriciliği yapanların elektrik kullanımının enerji piyasası düzenleme kurulunda öncelikle tarımsal abonelik şeklinde değerlendirilmesi konusunda hem yazışma hem de sözlü olarak irtibatlarımız devam etmektedir. Bunu da sağlarsak enerji konusunda da büyük bir avantaj sağlamış olacağız.

TAGEM Genel Müdür yardımcım da bahsetti Araştırma Enstitülerimizden. Antalya ve Kepez çalışıyor. Adana'da, Mersin'de, Karadeniz'de yeni üretim alanları açacağız. 50 şer bin tondan hesaplarsak kısa bir sürede 150 bin tonluk üretim alanı açma imkanımız var. Bu çalıştay da bunları da değerlendireceğiz. Biraz önce bahsettiğim gibi sadece üretmek değil, bunu uygun değerle uygun fiyatla satabilmekte önemli. Hemen Adana'da başladık. Adana'yı tamamladığımızda ilk hedefimiz en az 50 bin tonluk yeni üretim potansiyelini devreye sokmak.

Yetiştiriciliğe alınan tür sayısını arttırmak son derece önemli. Üç türe kilitli kalmış durumdayız. Alabalık, Levrek ve Çipura. Yani bu üç türde Dünya da söz sahibi olmuş ülkeler arasındayız. Ama en büyük sıkıntılarımızdan bir tanesi bu balıkları kendi halkımıza yediremiyoruz. Çiftlik balığına karşı olumsuz bir algı var. Bunun ıspatlanmış hiç bir bilimsel gerçeği yok. Ben yeni doğmuş çocuklarıma bile çiftlik balığını gayet güvenerek yediriyorum. Bunu herkese ifade etmemiz lazım. Bilimsel ortamlarda hocalarımızla bunu ıspatlamamız lazım. Avcılık balığını zaten yediriyorum. Hiç bir sıkıntı yok. Nerde balık bulduysak bunu herkesin yemesini tavsiye etmemiz lazım ve bunuda sağlamamız lazım. Neden? İşte yeni üretim alanları açacağız diyoruz. İhracatımız büyük bir hızla artıyor ama Türkiye'de ki iç tüketim kilitlenmiş kalmış durumda. Çok zor birşey değil bakın kişi başına 1 kg arttırsak 80 bin ton balık ediyor. 2 kg arttırsak 160 bin ton, 10 kg çıkarsak Türkiye'de ki üretim yetmiyor. Dışarıdan balık almamız lazım. Dünyada kişi başına tüketim ortalaması 16 kg, Avrupada ki ortalaması 25 kg. Neden Türkiye'de 6 kg? Bunu arttıracak faaliyetleri el birliğiyle hep beraber yapmamız gerekiyor. Ülkemiz Uluslararası platformda son derece etkin bir ülke. Önümüzde ki dönemde Mayıs ayında Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütünde dönem Başkanımız ile balıklarımızı tanıtacağız. Nisan ayında

Afrika ülkelerinin Tarım Bakanlarının tamamı Antalya'ya davetli yine burada olacak. Hem sivil toplum örgütleri hem biz kurumsal olarak burada olacağız. O ülkelerde ki yetiştiricilik ve avcılık imkanlarını değerlendireceğiz. Bunlar bizim için önemli imkanlar. Hep beraber birlik olarak değerlendirmemiz lazım.

Genel olarak denizdeki üretim ile ilgili yapılan çalışmalarını kısaca ifade ettikten sonra karada ki Alabalıkla ilgili hususlardan biraz bahsetmek istiyorum. Alabalığın durumu biraz daha farklı. Levrek ve Çipura da bahsettiğimiz gibi rekorlar kırıyoruz. Ne kadar zorlansak da genelde iyi en azından ihracat kapısı daha kuvvetli çalışıyor. Ancak alabalık sektörü bu şekilde değil. Deniz üreticileri geçtiğimiz sene yine örgüt olarak geldiler. Dediler ki; artık bize destekleme vermeyin. Biz kendi ayaklarımız üzerinde durabiliyoruz. Şuan için devletin desteğine ihtiyacımız yok. En azından direkt nakit olarak ihtiyacımız yok. Bizde bu desteklemeyi kaldırdık. Ama farklı alanlarda destekleme formüllerini geliştireceğiz. Fakat Alabalıkta desteklemeye biraz daha devam etmek gerekiyor. Bunu da biliyoruz ki 2011 yılından bu güne kadar desteklemelerde bir artış olmadı. Bu sene 65 kuruş olan desteği 75 kuruşa çıkartacağız. İlk olarak bunu söyleyelim. İkinci olarak alabalıkta en büyük sıkıntılardan bir tanesi pazar problemi. Bunu çözmek için Et Süt Kurumu'nun alması geçici bir tedbir olarak değerlendirildiği için buna daha kalıcı bir tedbiri nasıl bulabiliriz. Dedik ki; ülkemizde büyük balığa talep çok bizde Alabalığı büyütelim. Kg üzerine çıkartalım. Ama buda maliyet getiriyor, maliyetede destek olalım. Yani Alabalık üreticisi 1 kg üzerine çıkardığı balığa artı 25 kuruş daha destek alacak. Yani 2 kg bir Alabalık üretti buna 2 lira destek alacak. Eğer bu doğal Alabalıksa zaten 1 lira veriyorduk, 25 kuruş daha veriyoruz. Yani 2 kg doğal Alabalığa 2,5 lira destek alacak. Buda hem porsiyonu küçük alabalığın azalmasına, bir kaç sene ötelenmesine hem de satışı ve tüketimi daha kolay olan büyük alabalığın buna yeni isim de verebiliriz, Yerliala diyebiliriz. Karadeniz Alası diyebiliriz. Karadeniz Somonu diyebiliriz. Ama iyi bir pazarlama tekniğiyle halkımıza verildiği zaman ciddi şekilde talep alacağını diğer ürünlerin yanınada kendini pazarda kabul ettireceğini tahmin ediyoruz.

Dedik ki; kaliteyi arttırıcı diğer bir tedbir, etiketleme desteği getireceğiz. Balığın solungaç kapağına etiketinizi takarsanız ki pek çok firma yapıyor bunu, özellikle ihracat yapan, etiket başına 2 kuruş destek vereceğiz. Bu neyi sağlayacak? Kaliteyi sağlayacak. Eğer balığınıza güveniyorsanız firmanızın etiketini, logosunu balığın solungaç kapağına takın. Takdığınız balık başına 2 kuruş destek vereceğiz.

Tabi bu direkt olarak sizin cebinize kar olarak yansımayacak ama kaliteyi arttıracığı için pazarda satış imkanını arttıracaktır. Tabi daha söyleyeceğimiz bahsedeceğimiz çok şey var ama hem süre bakımından hemde önümüzdeki saatler ve yarında

düşündüğümüz zaman daha tartışacağımız konuşacağımız pek çok fırsat olacak. Dolayısıyla ben konuşmamı burada tamamlamak istiyorum. Diğer Bakanlıklardan, diğer kurumlardan katılan tüm misafirlerimize de teşekkür ediyorum. Hepinizi saygıyla ve sevgiyle selamlıyorum.

GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI
Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü (TAGEM)
Genel Müdür Yardımcısı Necati TULGAR'ın Açılış Konuşması

Sayın Genel Müdürüm, Değerli Merkez Birliği Başkanım, Bakanlığımızın ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Değerli Temsilcileri, Birlik Başkanlarımız, Değerli Araştırmacılar ve Özel Sektör Temsilcileri. Hepinize günaydın diyorum.

5. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı'na hoş geldiniz diyorum. Genel Müdürlüğüm ve şahsım adına hepinize saygılar sunuyorum.

Merkez Birliği Başkanımızın da bahsettiği gibi 2011 yılından itibaren geleneksel hale gelen Yetiştiricilik Çalıştayı, her geçen yıl sayı ve kalite itibariyle arttığını görebiliyoruz. Bizi buraya çağırdığı ve konuşma fırsatı verdiği için Merkez Birliği Başkanımıza özellikle teşekkür etmek istiyorum.

Biliyorsunuz ki; çalıştay bir amaç değil araçtır. Dolayısıyla bütün paydaşlar ile burada tartışmalar olacak. Çözüm önerileri olacak. Bunun da takibinin yapılması gerekiyor mutlaka.

Hepinizin bildiği gibi, insanların sağlıklı ve dengeli beslenmesi için hayvansal gıdaları belli oranda alması gerekiyor. Bunda da balığın payı önemli miktarda var. Yine uluslar arası ticarete konu. Bunun dışında dünyaya baktığımız parasal değerinin

235 milyar \$ civarında bir parasal karşılığı olduğunu görüyoruz. Yine dünyada 60 milyona yakın insan geçimini su ürünleri sektöründen sağlıyor. Dolayısıyla önemli bir sektör.

Daha iyi anlaşılması için Dünya’da ki ve Türkiye’de ki sektörün durumunu ve TAGEM olarak bizim yaptıklarımızı burada kısaca özetlemeye çalışacağım.

Ben Araştırmalar Genel Müdürlüğü adına katılıyorum. Biliyorsunuz ki Araştırmalar Genel Müdürlüğü Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı bünyesinde bulunan 13 adet Genel Müdürlükten biridir ve biz de sektörün ARGE ihtiyacını çözmeye çalışıyoruz. Yaklaşık 2200 adet araştırmacımız ve 6200 civarında toplam personelimiz ve 1200 civarında yıllık projemiz, 200 bin dönüm arazisiyle de Türkiye’nin en büyük ARGE kurumudur.

Dünya’da sektörün durumuna baktığımız zaman şunu görebiliyoruz; Dünyada yaklaşık balıkçılık üretimi yetiştiricilik ve avcılık olmak üzere 167 milyon ton civarındadır. 2014 rakamlarına göre bunun 93 milyon tonu avcılıktan, 74 milyon tonu yetiştiricilikten elde edilmektedir. Bu rakamlar doğrultusunda en büyük üretici Çin olarak görülmektedir. Çin’in avcılık ve balıkçılık olmak üzere 62 milyon ton su ürünleri üretimi mevcuttur ve dolayısıyla dünyada ki üretimin 3/1 ini Çin tek başına karşılamaktadır. Bunu Endonezya, Hindistan, A.B.D. gibi diğer ülkeler takip etmektedir.

Yetiştiricilik sektörünün de 74 milyon olduğunu bildirmiştik. Bunun da ekonomik değeri 160 milyar \$ civarında ve Çin burada da oldukça önemli miktarda üretim yapmaktadır ve yaklaşık 45 milyon ton civarında su ürünleri yetiştiriciliğinin %62 sini Çin tek başına gerçekleştirmektedir. İkinci ülkelere bakıldığında zaman yaklaşık olarak 10 kat daha düşük üretimle takip ettiğini görmekteyiz.

Dünyada ki yetiştiricilik ve avcılık oranına baktığımız zaman bundan 10 yıl önce yetiştiricilik oranı yaklaşık olarak %31 civarındayken şimdi %44 e yükselmiş durumdadır. Avcılık 1950 yılında 20 milyon ton iken yıllarca artarak 90 lı yıllarda 85 milyon civarına yükselmiş ve daha sonraki yıllarda 90 milyon civarına gelip stabil olarak devam etmektedir. Dolayısıyla buda şunu göstermektedir ki; bu ileride ki dönemlerde su ürünleriyle olan artan ve artacak olan talep. Çünkü dünya nüfusu artmaktadır ve insanların hayvansal gıda ihtiyacı da paralel olarak artıyor. Bu artacak olan talep yetiştiricilikten karşılanacak gibi görünmektedir. Bölgesel olarak baktığımız zaman kültür balıkçılığının %90’ının Asya bölgesinde yapıldığını görüyoruz.

İthalat ve ihracat durumuna baktığımız zaman Dünyada ki en önemli pazarın A.B. olduğu görülmektedir. A.B. den sonra A.B.D. ve Japonya’da ithalatçı ülke konumundalar. Yaklaşık olarak toplam ithalatın %60’ına yakını bu ülkeler tarafından gerçekleştirilmektedir. Çin ise yüksek yetiştirme ve avcılık oranlarına karşın 3. ithalatçı ülke konumundadır. Bununda değişik sebepleri vardır. Özetle talebin artması ve bazı balık türlerinin orada yetiştirilememesi.

Dünyada teknoloji gelişimine baktığımız zaman, yeni ürün geliştirme, Üretim olarak üç bölümde ele alabiliriz..

A.B.D. yi incelediğimizde balıkçılık da baya önde olduğunu görüyoruz. Son 5 yıl içerisinde 1300 civarında patent geliştirmiş ve bunu uygulamaya aktarmıştır. Bunu takiben Güney Kore avcılıkta, yetiştiricilikte ve yeni ürün geliştirmekte oldukça başarılı. Son 5 yılda 2400 adet patent geliştirmiştir.

Yeni ürün geliştirmede de Güney Kore açık ara önde görünüyor. İkinci olarak da Rusya’nın ön plana çıktığını görüyoruz. Çin’in bu kadar üretimine rağmen teknoloji geliştirme açısından daha alt sıralarda olduğu görülmektedir.

Türkiye’de durum nedir diye baktığımız zaman yaklaşık olarak 600-700 bin civarında üretimimiz var. Bunun 432 bin tonu avcılıktan, geri kalan kısmı ise yetiştiricilikten karşılanmaktadır. İlerleyen yıllara bakıldığında yetiştiricilikte bir artış söz konusudur. Bunun ekonomik değerine baktığımız zaman 3,8 milyar \$ civarında olduğunu görüyoruz. Ancak yetiştiricilik daha az olmasına rağmen ekonomik değeri 3/2 kadar olduğu görünüyor. En önemli pazarımız A.B. ve Japonya. İhracatımız 121 bin ton civarında ve buradan elde ettiğimiz gelir 1,9 milyar \$ civarında. İthalat ise 635 milyon \$. Buradan da anlaşılacağı üzere neredeyse 3 katı kadar bir fark görünmektedir.

TAGEM olarak biz neler yapıyoruz? Biliyorsunuz yetiştiricilik dediğimiz zaman ön plana gelen hususlar neler? Öncelik olarak hangi türleri yetiştireceğiz? Yıllara baktığımız zaman biz genelde 3 balık türü üzerinde yoğunlaşmışız. Bunlar Alabalık, Çipura ve Levrek. Bunların sayısının artırılması gerekiyor. Bununla ilgili olarak bizim 12 tür balığın kültüre alınması için çalışmalarımız devam ediyor. Bunlardan 8 tanesi ticari olarak üretime aktarılmış durumdadır ve şu anda onların üretimi de diğer 8 tane bahsedilen Granoz, Minekop, Karadeniz Alası ve diğer balık türleri olmak üzere yaklaşık 5 bin tonu geçmiş durumdadır.

Bizim 2023 hedefimiz 500 bin ton. Ama neredeyse şu anda bunu yakalamış durumdayız. Zaman zaman Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğünden de bize talepler geliyor. Balıkçılık yapılabilecek yerlerle ilgili olarak; nerelerde yapılabilir? diye. Bizde o konuda katkı sunmaya çalışıyoruz.

Balık masraflarının en önemli gideri yem faktörü. Bu konuda da alternatif yem kaynakları olarak enstitülerimiz çalışma içerisinde. Bu konuda özel sektörler kendi araştırmalarını yapmaktadır. Yetiştiricinin olduğu yerde hastalıklar devreye giriyor. Bu konuda da aşı geliştirmek gerekiyor ve bu konuda çalışmalarımızı arttırmamız lazımdır. Çünkü aşilar yurt dışından ithal ediliyor. Çok az bir kısmı belki Türkiye de üretiliyor.

Islah konusu önemli. Islah ile ilgili olarak TAGEM olarak biz bir çalışma başlatmak istedik. Ama onu gerçekleştiremedik. Ama en kısa sürede de balık ıslahı konusunda da bu işi başarmamız gerekiyor. Aksi takdirde ıslah olmadığı müddetçe yani elinizdeki hayvanların değerini bilmediğimiz takdirde belki ileriye doğru gitmesi gerekirken geriye doğru gitmesi söz konusu olabilir.

TAGEM olarak biz aynı zamanda yeni patent geliştirilmesi, yeni teknoloji geliştirilmesi kapsamında araştırma enstitülerimizin alt yapısını güçlendirme çalışıyoruz. Hepinizin de bildiği gibi bizim 4 adet Araştırma Enstitümüz var ve bunların alt yapılarını önemli ölçüde Kalkınma Bakanlığı ve TÜBİTAK'tan sağladığımız ARGE destekleri kapsamında geliştirmekteyiz. Özellikle su ürünleri gen kaynaklarımızı koruma altına aldık. Bununla ilgili olarak Trabzon Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsünde bir merkez kuruyoruz, Su Ürünleri Gen Bankası ve Bioteknoloji Araştırma Merkezi adı altında kuracağımız birlikte su ürünleri gen kaynaklarımızı koruma altına alacağız. Burada aynı zamanda bir müze oluşturuyoruz. Aynı zamanda bioteknolojik çalışmalarada başlayacağız. Şu anda yapım çalışmaları devam ediyor. 2017 yılı içerisinde bitirilmesini planlıyoruz. 14 milyon TL civarında bir yatırım söz konusu kuracağımız merkeze.

Yine Antalya Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsünde de Kalkınma Bakanlığı ile gerçekleştirdiğimiz proje kapsamında. Oranında alt yapısını güçlendiriyoruz ve yetiştiricilik ile ilgili araştırmaları daha ileri düzeyde yapmak için gayret sarfediyoruz. Bu merkezimiz içinde yaklaşık olarak 8 milyon \$ bütçe oluşturuldu. Yine Antalya Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsünde bir araştırma gemisi yapıldı ve faaliyete girdi. Aynı zamanda Trabzon'da da bir gemimiz var. O da revize edilerek şu anda bu hizmetleri devam ettirmektedir.

Isparta'da tabi yetiştiricilik denince sadece su ürünleri değil aynı zamanda kerevit ve diğer kabuklar ve yumuşakçalar da bulunmaktadır. Bunlarla ilgili olarak Eğridir Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü'nde Kerevit Araştırma Merkezi kuruldu. Kerevitinde göllerden toplanarak ihraç edilmesi değil de bu merkezde yetiştiriciliğe kazandırılarak daha fazla üretilip satılması söz konusu. Yine Isparta'da iç sularda

araştırma yapmak için ikinci bir merkez daha kuruyoruz. Kurulacak olan merkezin ihale süreci tamamlanmak üzere.

Genetik kaynaklarla ilgili alt yapı kuruldu. Fakat mevzuatla ilgili eksiklerimiz vardı. Onları da tamamladık. Daha önce diğer evcil genetik hayvanlarla ilgili olarak bizim tescil ve koruma işlemlerini daha önceden başlatmıştık. Fakat su ürünlerinde biraz geç kaldık. 2012 yılı içerisinde 2 tane Yönetmelik çıkararak su ürünlerinin korunması ve tescili ile ilgili olarak da mevzuatı oluşturmuş bulunmaktayız. Bununla ilgili olarak da iki tane komite oluşturduk ve tescil çalışmalarına başladık ve ilk tescilimizi de 2014 yılında dört tane balıkta gerçekleştirdik; Karadeniz Alası, Kalkan Balığı, Kerevit ve Akdeniz Midyesini tescillettik. 2017 yılı içerisinde yine dört tane türümüz var bunların tesciliyle ilgili müracaatlar var ve değerlendirmeleri devam ediyor. Bunların içerisinde Doktor Balıklar, Sülükler, Hamsi ve ismini hatırlayamadığım bir tane daha balık var.

Bunun dışında 2015 yılı içerisinde biz su ürünlerinin yurt dışına çıkartılması ile ilgili bir mevzuatımız yoktu. Onunla ilgili bir mevzuat çıkarttık. Yurtdışına çıkartılacak olan su ürünleriyle ilgili olarak ne tür bir prosedür gerekiyor? Onların tamamı bu mevzuatta yer almaktadır.

Son olarak AR-GE desteklerimizden bahsetmek istiyorum. Bakanlık olarak özel sektörlere ve Üniversitelere AR-GE desteği veriyoruz. 2016 yılına kadar 300 bin TL karşılıksız olarak sektöre ve üniversitelere destek verdik. Burada bilinmesini isterim ki özel sektörde bu desteklemeye başvurabilmektedir. Çünkü her özel sektörlerin ya da sivil toplum kuruluşlarının çözmek istediği sorunlar vardır mutlaka. Ama onlar için alt yapı oluşturmasına gerek yok. Bizim enstitülerimizin alt yapısı vardır. Ayrıca maddi destekte verilmektedir .Bunlardan istifade edebilirsiniz.

Biz desteğimizi 15 milyon TL den 45 milyon TL ye çıkardık ve alt limitini de 300 bin TL den 3 milyon TL ye çıkardık. Üniversiteler bu desteklemeye başvurabilecekler. Fakat tek başlarına başvuramıyorlar. Özel sektör yada sivil toplum kuruluşlarını yanlarına alması gerekiyor.

Ya da özel sektör başvuracaksa da bizim enstitülerimizi yanlarına alarak başvurmaları gerekiyor. Bu işin öneminin kavranması için daha önce %100 ü hibe şeklindeydi. Şu anda %30 öz kaynak şartı getirildi. Bu sebeple başvuru yapacak olanlar %30 unu kendileri karşılamak durumundalar. Bununla %10 aynı, %20 si ise nakdi olmak şartı vardır. Bu ücretin tamamını birden yatırmanız gerekmemektedir. Örnek verecek olursak, ilk yıl 1 milyon TL bütçeniz var ise 100 bin TL aynı, 200 bin TL

nakdi yardımı göstermeniz gerekmektedir. Dolayısıyla bu önemli bir kaynak diye düşünüyorum.

Sözlerimi burada tamamlamak istiyorum. Bu çalıştayın düzenlenmesinde emeği geçen başta Merkez Birliği Başkanımız olmak üzere herkese teşekkür ediyorum.

Hepinize saygılarımı sunuyorum.

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ

Yönetim Kurulu Başkanı
Faruk COŞKUN'un Açılış Konuşması

Sayın Genel Müdürüm, Sayın Genel Müdür Yardımcılarım, Sayın Daire Başkanlarım, Sayın İl Müdürlerim, Sayın Kurum Temsilcileri, Birlik Başkanlarım, Sayın Sivil Toplum Örgütleri, Basın Mensupları, Değerli Katılımcılar, Merkez Birliğimizce düzenlenen Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı'na hoş geldiniz.

2011 yılından itibaren her yıl düzenlenen ve bu yıl beşincisini yapmakta olduğumuz, artık geleneksel hale gelen, üreticilerimiz, işlecilerimiz, pazarlamacılarımız, tedarikçilerimiz, ilgili bakanlıklarımız, üniversitelerimiz, sivil toplum kuruluşlarımız, tüm paydaşların bir araya geldiği, sizlerin değerli katkı ve katılımlarıyla gerçekleştirilen bu çalıştayda sizlerle beraber olmaktan çok mutlu olduğumu belirtir, sizlere şahsım, Merkez Birliğimiz ve tüm üyelerimiz adına çok teşekkür ediyor, hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Değerli Misafirler;

Dünya nüfusu her geçen gün hızla artmasına rağmen, karasal kaynakların kullanımının sınırlı olması, protein ihtiyacının karasal kaynaklardan karşılanması artık zor olup, bu açığı karşılayabilecek en önemli kaynakların başında su ürünleri

gelmektedir. Ancak, avcılık üretimi aşırı avcılık ve kirlilik nedeniyle artmaz iken yetiştiricilik üretimi artmaktadır. FAO verilerine göre, dünyanın 2014 yılı toplam su ürünleri üretimi (Su Bitkileri Dâhil) 195,7 milyon ton olup, bunun 101,1 milyon tonu, yani % 52'si yetiştiricilikten elde edilmiştir ve halen su ürünleri yetiştiriciliği dünyada en hızlı büyüyen gıda üretim sektörüdür. Yine insan gıdası olarak tüketilen su ürünlerinin yarısından fazlası yetiştiricilikten karşılanmaktadır.

Ülkemiz su ürünleri yetiştiricilik potansiyeli açısından çok zengin olup, sektörümüz bu kaynaklardan en iyi şekilde istifade etmeye çalışmaktadır. Bu kapsamda; üreticilerimizin üstün gayreti ve Bakanlığımızın desteği ile halen 1.950 adedi iç sularda ve 422 adedi denizlerde olmak üzere, ülkemizde toplam 479.280 ton kapasiteli 2.377 adet balık çiftliği bulunmaktadır.

Türkiye'nin toplam 2015 yılı su ürünleri üretimi 672.241 ton olup, bunun % 36'sı yetiştiricilik yoluyla elde edilmiştir, buda 240 bin tondur. Aynı yıla ait su ürünleri üretimimizin parasal değeri toplam 3.814.228.971 TL olup, bunun % 67'si sizlerin üstün çabaları ile bugünlere gelen yetiştiricilik sektörümüzce elde edilmiştir.

Sayın Konuklar;

Su ürünleri yetiştiriciliği genç bir sektör olmasına rağmen çok büyük bir gelişme kaydedilmiştir. Şöyle ki; Su ürünleri yetiştiriciliği, yaşadığı birçok olumsuz gelişmelere rağmen büyümesine devam etmiştir. Türkiye Levrek üretiminde dünya lideri, Çiğurda da dünya ikincisi, Alabalıkta ise Avrupa liderdir.

Avrupa'da tüketilen balığın % 30'u Türkiye tarafından sağlanmaktadır. Su ürünleri ihracatımız son bir yıl içinde % 16 artarak 794 milyon dolara ulaşmıştır. Sektör yaklaşık 25.000 kişiye istihdam sağlamaktadır. Artık ülkemiz, su ürünleri yetiştiriciliği konusunda gıpta edilen, örnek alınan, tecrübe sahibi bir ülke haline gelmiştir. Bildiğiniz üzere devletimizin 2023 yılı su ürünleri yetiştiricilik üretim hedefi 500.000 tondur. 2015 yılı itibariyle kurulu işletmelerimizin toplam kapasitesinin 479.280 ton olduğu dikkate alınır, kapasite olarak 2023 yılı hedefini neredeyse yakalamış gözüküyor. Ancak, bu kapasitenin yatırım ve üretime dönüşme oranı %50 civarındadır.

Elbette, kapasite kullanım oranımızın neden bu kadar düşük olduğunu hep birlikte istişare etmeli ve gerekli tedbirleri almalıyız. Politika ve stratejileri geliştirmeli, mevcut kaynaklarımız, üretim potansiyelimiz ve pazardaki arz-talep dengesi dikkate alınarak çok iyi bir üretim planlaması yapılarak sektörümüzün sürdürülebilir gelişimini sağlamalıyız.

Sayın Üreticiler;

Sizinde çok iyi bildiğiniz üzere, yukarıda zikrettiğimiz ve bizleri gururlandıran olumlu gelişmelerin yanı sıra, yetiştiricilik faaliyetlerimizi gerçekleştirirken diğer sektörlerle ve kamu kurum ve kuruluşlarıyla bürokratik ve mevzuatlardan kaynaklanan sorunlar yaşamaktayız. Elbette sektörümüzün güçlü yanları olduğu gibi, halen üzerinde çalışılıp iyileştirilmesi gereken zayıf yönleri de vardır. sektörümüzü daha da ileriye taşıyabilmek, güçlü yönlerimizi daha da güçlendirmek, zayıf yönlerimizi de en kısa sürede iyileştirmemiz gerekiyor.

Sayın Üyelerimiz;

Merkez birliğimizce sektörümüz ve üyelerimiz adına gerçekleştirdiğimiz olumlu gelişmeleri sizinle paylaşmak isterim. Sektörün talebi üzerine, sektörünün Avrupa'da güçlü bir şekilde temsil edilmesi, hak ve menfaatlerimizin savunulması, AB Ülkelerinin üreticileri ve üretici örgütleriyle işbirliği sağlanması, AB'de su ürünleri pazarının yönlendirilmesinde söz sahibi olunması ve bunun gibi nedenlerle Merkez Birliğimiz 2016 yılından itibaren Avrupa Su Ürünleri Yetiştiricileri Federasyonuna (FEAP) ülkemiz adına üye olmuştur.

Üye olarak FEAP ve nezdinde gerekli girişimlerde bulunularak AB komisyonunun çipura ve levrek ile ilgili açmış olduğu soruşturmanın herhangi bir yaptırım olmaksızın geri çekilmesi sağlanmıştır. Ülkemiz ve siz üreticilerimiz adına üyelikle ilgili yükümlülüklerimizi yerine getirmek amacıyla yıllık üyelik aidatının her yıl düzenli olarak ödeneceği Merkez Birliğimizce taahhüt edilmiştir.

Aidatımızın ödenmesi ve taahhütlerimizin yerine getirilmesi için sizlerin desteğine her zamankinden daha fazla ihtiyacımız olacaktır.

Yine sektörümüzün ihtiyacı olan aşağıdaki konular; başta Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı olmak üzere ilgili Bakanlıklara bizzat iletilmiş, birebir görüşülmüş ve resmi yazılar gönderilmiş olup, ayrıca bu konular da Sayın Bakanımız Faruk ÇELİK bey ile 16 Şubat Perşembe günü görüşme yapılmıştır. Konuları sıralayacak olursak;

- Su Ürünleri Kanununun Çıkartılması
- Su Ürünleri Kira Süresinin 15 Yıla Çıkarılması
- 5200 Sayılı Tarımsal Üretici Birlikleri Kanununda Değişiklik Yapılması ve Birliklerin Güçlendirilmesi
- Orman Alanı Kiralarının Düşürülmesi
- Su Ürünleri Sağlığı

- Balıklarda Aşılama Konusu
- Nakliye Belgesi
- Temlik Kredisi Kullandırılması
- Et - Süt Kurumu Müdahale Alımı
- Etiket - Barkot Uygulaması
- Balık Hastalıkları ve Su Analizleri Laboratuvarların Kurulması
- Üretim Planlaması Yapılması
- Su Ürünleri Tüketim Desteği Oluşturulması
- Yemdeki Kalite ve Standardın Korunması
- Yemde Kaldırılan KDV'nin Balıkta da Kaldırılması
- Yenilenebilir Enerji Tesislerinin Kurulması
- Aşılama-Boylama Alanları ve Lojistik Alanların Kurulması
- Çevre Mühendisi/ Danışmanı Çalıştırma Zorunluluğunun Kaldırılması
- Atık Su Analizi Yaptırılması Zorunluluğu
- Islah Projeleri

Bu yukarıda sıraladığım konulardan bazıları halledilmiş olup, bazılarında da olumlu gelişmeler beklenmektedir.

Sayın Misafirler;

Sizinde çok iyi bildiğiniz üzere, su ürünleri yetiştiricilik üretimimiz hızla artmasına rağmen, kişi başına düşen su ürünleri tüketimimiz her geçen yıl düşmektedir. Bu rakam 2000 yılında 8 kg iken 2015 yılında 5,5 kg a düşmüştür. Buda da sektörümüzün imajı ve prestiji açısından ciddi bir olumsuzluk olarak karşımıza çıkmaktadır.

2015 yılında kişi başı su ürünleri tüketiminin dünya da 20 kg, Avrupa'da 25 kg olduğu ve bizim 2023 yılı hedefimizin 16 kg olduğu dikkate alınırsa, ülkemizdeki kişi başına düşen su ürünleri tüketimini arttırmak için çok ciddi bir çalışma yapmamız ve devletimizin de bu konuda destek vermesi gerektiğine inanıyorum.

Bunun içinde, su ürünlerinin önemi ve tüketiminin özendirilmesine yönelik olarak televizyon, gazete, dergi vb. sosyal medyada tanıtım ve reklam yapılması, ilkokullar, AVM'ler ve fuarlarda balık tadım ve tanıtım etkinliklerinin düzenlenmesi

gerekmektedir. Böylelikle, hem kişi başı balık tüketimi arttırılarak halkımızın sağlıklı beslenmesi ve daha sağlıklı nesiller yetiştirilmesi sağlanacaktır.

Tüm bu hizmetleri yapabilmek içinde, desteklemelerden ayrılacak miktar ile “Su Ürünleri Tüketim Desteği” oluşturulması isabetli olacağı bakanlığımıza iletilmiştir. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığında olan su ürünleri istihsal alanlarının tahsisi ve kiralama yetkisi 01.01.2017 tarihinden itibaren tekrar 2 yıl süre ile Tarım ve Köy İşleri Bakanlığında kalması sağlanmıştır. Bu 2 yıl içerisinde bu konunun kalıcı ve sürekli olarak düzenlenmesi için girişimler şimdiden başlatılmıştır.

Sayın Konuklar;

Bizim için en önemli konulardan birisi de, su ürünleri üretici örgütlerinin güçlendirilmesidir. Üretici birliklerimiz yeterli yasal yetki ve yaptırım gücüne sahip olmadıkları için yeterince güçlü ve etkin değillerdir. Birliklerimiz yaşayabilmesi ve güçlü ve söz sahibi olabilmeleri için bakanlığımızca mevcut yasada değişiklik yapılması şarttır. Üreticilere üyelik mecburiyeti getirilerek gönüllülük esasının kaldırılması üretici birliklerimizin güçlü kılacaktır.

Bizi üreticileri sıkıntıya sokan bir diğer hususta aşı uygulamasıdır. Mevcut yönetmelik gereği, su ürünleri tesislerindeki aşılama işleminin yetkili veteriner hekimler tarafından yapılması öngörülmektedir.

Ülkemizde, üretim için milyonlarca yavru balık kullanıldığı ve tamamının en az yılda iki kez aşılandığı dikkate alınırsa bu iş için binlerce veteriner hekimin gerekeceği görülecektir. Ancak, gerek arazi şartlarının zorluğu ve gerekse maliyetinin yüksek olması vb. nedenlerle bunun pratikte uygulanması mümkün değildir. Sektör bu uygulamalar nedeniyle suçlu durumuna düşmekte ve cezai yaptırıma maruz kalmaktadır.

Üreticinin uğradığı bu mağduriyetinin önlenmesi için mevcut mevzuatta değişiklik yapılarak, “veteriner hekimler yapar” yerine “veteriner hekimlerin denetiminde” ibaresinin konularak, tesis personeline “aşı uygulama izni verilmesi” ve/veya “dışarıdan hizmet alımı yapılarak aşılama uygulamasının gerçekleştirilmesi” için gerekli düzenlemelerin yapılması yerinde olacaktır. Bu konu da bakanlık yetkililerine defalarca bildirilmiştir.

Ayrıca; halen Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü uhdesinde olan “Su Ürünleri Sağlığı” yetkisinin, su ürünleri faaliyetlerinin bir bütün olarak tek çatı altında daha etkin bir biçimde yürütülebilmesi için, konunun esas sahibi olan Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğüne verilmesi sektör için daha olumlu olacaktır.

Değerli Arkadaşlar;

Bakanlıktan bir diğer talebimizde et ve süt kurumunca müdahale alımı yapılmasıdır. Arz talep dengesizliği fiyatları olumsuz etkilemektedir. Bu durumda üreticilerimiz çok büyük mağduriyetler yaşıyor. Bunun önlenmesi için gıda tarım ve hayvancılık bakanlığı bünyesindeki Et-Süt Kurumunun müdahale alımı yaparak üreticinin mağdur olmasını önlemelidir. Et-Süt kurumunun alacağı 4.000 - 5.000 ton balık piyasayı dengeleyecektir. Bu konuda hazırlanan proje ilgili kurumlara verilmiştir.

Merkez Birliği olarak, su ürünleri yetiştiriciliği ile ilgili gerek yurt içinde ve gerekse yurt dışında düzenlenen ve davet edildiği tüm toplantılara etkin bir şekilde katılım sağlıyoruz.

Hassaten şu hususu da dile getirmek isterim. Birçok kesim tarafından balık üreticileri çok zengin insanlar olarak değerlendiriliyor ki, birçok kurum ve kuruluş kendilerince verilen hizmetler veya basit bir belge için ücret talep etmektedir. Bizler üretici olarak elbette bize sunulan hizmetlerin bedelini ödeyeceğiz. Ancak benzer konular için çok sayıda kurum ve kuruluşa ciddi paralar ödenmektedir.

Çevre görevlisi/danışmanı çalıştırma zorunluluğu, hassas alan tebliği, izleme tebliği, su tahsisi, su kira süreleri, hidroloji raporu ve su hakları raporu, hazine ve orman arazilerinin tahsisi vb. konularda kurum ve kuruluşlarla sorunlar yaşanmakta olup, sektörümüzü olumsuz etkileyen sorunların çözümü için bakanlığımızdan ilgili kurumlara üst düzey diyalog kurulması sektörün önünü açacaktır.

Sayın Birlik Başkanlarım,

Zaman zaman sizlerden bilgi istiyoruz, görüş istiyoruz. Neden istiyoruz? Kendimiz için istemiyoruz. İlgili kamu kuruluşlarına veya ilgili yerlere vermek için istiyoruz. Ancak, çok zormuş gibi bu bilgiler birliklerimizin çoğundan gelmiyor. Sizlerden rica ediyorum, bundan sonra daha dikkatli olalım ve istenen bilgileri zamanında ve eksiksiz olarak gönderelim.

Değerli Temsilciler;

Özellikle Adana, Adıyaman, Artvin, Balıkesir, Bolu, Bursa, Çanakkale, Düzce, Erzincan, Erzurum, Giresun, Gümüşhane, Kocaeli, Konya, Manisa, Mersin, Ordu, Sakarya, Sivas, Şanlıurfa ve Yozgat, Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüklerinde çalışan arkadaşlara seslenmek istiyorum. Bu illerde yeterli sayıda üretici olduğu halde üretici birlikleri bulunmamaktadır.

Bu illerde üretici birliği kurulabilir. Su ürünleri konusunda çalışan ilgili arkadaşlarımızın üreticilerimizle diyaloga geçerek, ilgi göstermesi, yönlendirmeleri

ve birlik kurmaları gerektiğini söylemesi halinde birlik kurulması çok rahat sağlanabilir. Bundan böyle, kurulacak bu birlikler desteklemelerden kesilerek gelecek paralarla faaliyetlerini rahatlıkla sürdürebileceklerdir, bu nedenle endişe edip birlik kaynağını nereden bulacak diye düşünmelerine gerek yoktur.

Sayın Arkadaşlar,

“Bu sektörün hali ne olacak” diye herkes soruyor. Dolar - Euro yükseliyor, “ bu durum nereye gidecek” diye sorularla karşılaşılıyor. İşte bunların hepsinin olmasa da, bir kısmının bu toplantıda cevap bulacağına inanıyorum.

Sektörde birçok firma “Göç Yolda Düzeler” mantığı ile hareket ederek, “Hele Bir Üretelim, Nasıl Olsa Satacak Bir Yer Buluruz” düşüncesi ile hiçbir planlama ve pazar araştırması yapmadan üretim yapmaktadır. Buna birde baraj göllerindeki su sıcaklığı faktörü eklenince balığı satma noktasında çok ciddi sıkıntılar yaşamakta, hatta çok ağır yaptırımlara maruz kalmaktayız.

Bu kapsamda; iki gün boyunca, kaydedilen gelişmeler ve karşılaşılan sorunlar Sayın Osman PARLAK’ın başkanlığını yapacağı “Balık Sağlığı” ve Sayın Yavuz PAPİLA’nın başkanlığını yapacağı “Balık Besleme” çalışma gruplarında masaya yatırarak tartışılacak ve çözüm aranacaktır. İkinci gün öğleden sonra ise her iki çalışma grubumuzda gündeme gelen konular özet olarak sunulacak ve hep birlikte değerlendireceğiz.

Çalıştayda alınan tavsiye kararlarını içeren bir sonuç bildirgesi hazırlanarak kamuoyu ile paylaşılacaktır. Daha sonra ise, çalıştayda gündeme gelen konular, yapılan değerlendirmeler alınan tavsiye kararlarını içeren detaylı bir sonuç raporu hazırlanarak ilgili kurum ve kuruluşlara gönderilecektir.

Senede bir düzenlenen ve sektörümüzün buluşma adresi haline gelen çalıştayımız, sektörümüz paydaşlarının senede bir kez bile olsa bir araya gelmelerine, kaynaşmalarına ve güzel dostluklar kurmalarına birbirimizle olan ilişkilerimizi geliştirmemize vesile olmaktadır.

Bugüne kadar siz değerli üreticilerimiz ve bakanlığımızın değerli destek ve katkılarıyla faaliyetini sürdürmekte olan merkez birliğimizin varlığını sürdürebilmesi ve sizleri her türlü platformda güçlü ve etkin bir şekilde temsil edebilmesi için bizlere maddi ve manevi olarak daha fazla destek vermenizi istirham ediyoruz. Biz birlik olursak, daha güçlü olur ve sorunların üstesinden daha kolay gelir, sektörümüzü çok daha hızlı ileriye taşıyabiliriz.

Bu vesile ile çalıştayımızın düzenlenmesi konusunda her zaman bizlere destek olan sponsorlarımıza ve emeği geçen herkese çok teşekkür eder, çalıştayımızın başarılı geçmesini diler, ülkemiz ve sektörümüz için hayırlara vesile olmasını temenni eder ve sektörümüze emeği geçmiş, hakkın rahmetine kavuşmuş olan meslektaşlarımıza da Allah'tan rahmet diler ve hepinizi saygı ve sevgi ile selamlarım.

ÇALIŞMA GRUPLARI

I. GRUP: BALIK SAĞLIĞI

Başkan: Osman PARLAK

KONULAR

- Su Ürünleri Yetiştiriciliğinin Dünü Bugünü
- Su Ürünleri Sağlığı ile İlgili Mevzuatlar, Ülkemizde Görülen Balık Hastalıkları
- Kültür Balığının İnsan Sağlığındaki Yeri
- Devlet Destekli Su Ürünleri Hayat Sigortası
- Kültür Balığının İnsan Sağlığındaki Yeri
- Türkiye'deki Alabalık Hastalıkları
- Aşılama
- Karadeniz Bölgesindeki Alabalık Hastalıkları
- Diğer Hususlar

II. GRUP: BALIK BESLEME

Başkan: Yavuz PAPİLA

KONULAR

- Su Ürünleri Yetiştiricilik Tesislerinde Verimlilik
- Balık Çiftliklerinin Açığa Taşınmasından Sonra Yaşanan Gelişmeler
- Su Ürünleri Yetiştiricilik Faaliyetlerinde İzin, Yatırım ve Yatırım Sonrası Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri
- Su Ürünleri Kredileri
- Balık Besleme
- Yem Katkı Maddeleri
- Kapalı Devre Su Ürünleri Yetiştiriciliği
- Balık Çiftliklerinde Oksijenasyon Sistemleri
- Orkinos Besiciliği
- Su Ürünleri İşletmelerinde Sertifikasyon
- Diğer Hususlar

SONUÇ RAPORLARI

I. GRUP: BALIK SAĞLIĞI

Başkan: Osman PARLAK

Başkan Yardımcısı: Hüseyin YILDIRIM

Raportör: Emine ÖZTURAN

KONULAR

- Su Ürünleri Yetiştiriciliğinin Dünü Bugünü
- Su Ürünleri Sağlığı ile İlgili Mevzuatlar, Ülkemizde Görülen Balık Hastalıkları
- Kültür Balığının İnsan Sağlığındaki Yeri
- Devlet Destekli Su Ürünleri Hayat Sigortası
- Kültür Balığının İnsan Sağlığındaki Yeri
- Muğla'da Alabalık Sağlığı, Sorunlar ve Çözüm Önerileri
- Aşılama
- Karadeniz Bölgesindeki Alabalık Hastalıkları
- Diğer Hususlar

Çalıştayı ilk günü öğleden sonraki oturumda Başkan OSMAN PARLAK yönetiminde sunumlara geçildi.

Su ürünleri Yetiştiriciliğinin Dünü Bugünü – Özerdem MALTAŞ/BSGM

Su ürünleri yetiştiriciliği yeni bir sektör olmasına rağmen çok önemli gelişmeler kaydedilmiştir:

- 2002-2015 yılları arasında miktar olarak % 293 artmıştır.
- Türkiye, Avrupa çipura ve levrek pazarında % 25'lik paya sahiptir.
- Su ürünleri yetiştiriciliği son yıllarda Türkiye'de en hızlı büyüyen sektörler arasında yer almaktadır.
- Türkiye Dünya'nın su ürünleri yetiştiriciliği en hızlı büyüyen ülkeler arasındadır.
- Türkiye, Avrupa'da alabalık yetiştiriciliğinde birinci, çipura ve levrek üretiminde ikinci sıraya yükselmiştir.
- Sektör yaklaşık 25.000 kişiye istihdam sağlamaktadır.
- Tüm bu olumlu gelişmeler sayesinde, Ülkemiz, gerek Avrupa ve gerek Akdeniz ülkeleri arasında önemli bir güç haline gelmiş, bilgi ve teknoloji transfer eden ülke konumuna yükselmiştir.

Su Ürünleri ile İlgili Mevzuatlar, Ülkemizde Görülen Balık hastalıkları- Dr. Gülnur KALAYCI- Bornova Veteriner Kontrol Enstitüsü

Ülkemizde su hayvanlarının sağlığı ile ilgili mevzuat:

- Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından hazırlanan, 31.01.2012 tarih ve 28190 sayılı resmi gazetede yayınlanan Su Hayvanlarının Sağlık Koşulları İle Hastalıklarına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği
- 22 Ocak 2011 tarih ve 27823 sayılı resmi gazete yayınlanan İhbarı Mecburi Hayvan Hastalıkları ve Bildirimine İlişkin Yönetmelik
- Hayvan Hastalıkları ve Zararlıları ile mücadele genelgesi
- Ülkemizde 22 Ocak 2011 tarih ve 27823 sayılı le resmi gazete yayınlanan İhbarı Mecburi Hayvan Hastalıkları ve Bildirimine İlişkin Yönetmelik gereği;
- Epizootik hematopoetik nekroz (Epizootic haematopoeitic necrosis)
- Epizootik ülseratif sendrom (Epizootic ulcerative syndrome)
- Viral hemorajik sepsis (VHS)
- Balıkların enfeksiyöz hematopoetik nekrozisi (IHN)

- Enfeksiyöz somon anemisi (Infectious salmon anaemia)
- Koi herpes virus hastalığı (Koi herpes virus disease) (KHVD)
- Sazanların bahar viremisi (Spring Viraemia of Carp) (SVC)
- Bakteriyel böbrek hastalığı (Bakterial kidney disease) (BKD) hastalıkları ihbarı mecburi balık hastalıkları kapsamına alınmıştır.

Bu kapsamda yer almamakla birlikte Viral Nervöz Nekrozis ve Enfeksiyöz Pankreatik Nekrozis hastalıkları da ülkemiz balıkçılığı için büyük önem taşımaktadır.

Devlet Destekli Su Ürünleri Hayat Sigortası- Ümit DALAN / TARSİM

- Tarım Ürünleri Sigortasının Genel Özellikleri
- Devlet Gereçeler Destekli Tarım Sigortaları Sistemi
- Tarım Sigortasının Yararları
- Devlet Destekli Tarım Sigortaları Havuz Sistemi
- Devlet Destekli Tarım Sigortaları Sistemi Kurumsal Yapı
- Tarım Sigortaları Havuzunun Yönetim Yapısı
- Devlet Destekli Tarım Sigortaları İşletici Şirket
- Sigorta Sözleşmesi Yapmaya Yetkili Şirketler
- Sistemin Devlet Destekli Tarım Sigortaları Paydaşları
- Devlet Destekli Tarım Sigortaları Devletin Prim Desteği
- Devlet Destekli Tarım Sigortaları Denetim
- Devlet Destekli Tarım Sigortaları Çiftçilerin Sigorta Konusunda Bilgilendirilmesi ve Bilinçlendirilmesi
- Devlet Destekli Su Ürünleri Hayat Sigortası Teminat Dışında Kalan Bazı Haller

Kültür Balığının İnsan Sağlığındaki Yeri- İrfan KESKİN/ Sinop Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi

Balık = Sağlık

- Protein Oranı Yüksek
- Vitamin ve Minerallerce Zengin
- Kolay Sindirilebilir Yapıdadır.

- Doymamış Yağ Asitlerini Bünyesinde bol miktarda bulundurur (Omega-3).
- OMEGA-3 (EPA, DHA)
- Haftada 2-3 kez yağlı balık tüketilerek günlük Omega-3 miktarı karşılanabilir.
- Özellikle kültür gruplarındaki DHA, PUFA seviyeleri göreceli olarak daha iyi değerlere sahiptir.

Aralık 2011 ve Ocak 2013 tarihleri arasında Kocaeli ilinde bulunan balık hallerinden alınan üç kültür balığı türünün (Oncorhynchus mykiss (gökkuşluğu alabalığı), Dicentrarchus labrax (levrek) ve Sparus aurata (çipura)), yenilebilir dokularında bulunan mikronütrient ve esansiyel olmayan element konsantrasyonlarını izlemiştir.

(Ca, K, Mg, Na, As, Cd, Co, Cr, Cu, Fe, Hg, Mn, Pb, Se, ve Zn) Balık kas dokusunda bulunan element konsantrasyonlarının hiç biri, Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü ve Türk Gıda Kodeksi tarafından belirlenen limitleri aşmamıştır. Hesaplanan element alım miktarları, bu çiftlik balıklarının insanlar tarafından tüketilmesinin risk oluşturmadığını göstermiştir.

- Besin İçeriği
- Ağır Metal ve Kalıntı
- İhraç ettiğimiz tek et ürünü balık eti
- Gelecek nesillere bırakacağımız en güzel eserlerden biriside; balık tüketmenin yanı sıra balık tüketmeyi bir yaşam biçimi olarak görmelerini sağlamaktır.

Muğla da Alabalık Sağlığı, Sorunlar ve Çözüm Önerileri – Hüseyin YILDIRIM/ Muğla Alabalık Yetiştiricileri Üretici Birliği Başkanı

- Balık Sağlığı Sorunları ve Çözüm Önerileri
- Alabalık Yetiştiriciliğinin Gelişimi

1- 1970-2001 Başlangıç Aşaması,

Köylülükten balıkçılığa geçiş, sermaye birikimi dönemi

2- 2001-2016 Gelişme-Büyüme Aşaması,

Büyük işletmelerin entegrasyonunun tamamlanması

3- 2016-... Tekelleşme Aşaması,

Uluslararası Küreselleşme

Yıkıcı fiyat rekabeti sonucu orta ve küçük işletmelerin yok olma ihtimali.

- Alabalık Yetiştiriciliğinin Gelişimi

1- 1970-2001 Başlangıç Aşaması, Köylülükten Balıkçılığa Geçiş, Sermaye Birikimi Dönemi

- Su ürünleri fakültelerinin kuruluşu (1982)
- Küçük işletmeler
- Düşük üretim
- Yüksek kar
- Teknoloji ve üretim teknikleri zayıf
- Kural ve standartlar yetersiz.

2- 2001-2016 Gelişme-Büyüme Aşaması,

- Entegre büyük üretim işletmelerinin yükselişi
- Yüksek üretim
- Düşük kar marjları
- Teknoloji ve üretim teknikleri gelişmiş
- Kural ve standartlar gelişmektedir.
- İhracat pazarında güçlükler.

3- 2016-... Tekelleşme Aşaması,

- Büyük üretim işletmelerinin devleşmesi, uluslararasılaşma,
- Yüksek üretim ve artan maliyetler
- Teknoloji ve üretim teknikleri üst düzeye çıkar
- Kural ve standartlar çok gelişir
- İhracat pazarında güçlükler artar, yıkıcı fiyat rekabeti nedeniyle orta ve küçük işletmelerde iflaslar başlar
- Orta ve küçük işletmelerin pazarları paylaşılır
- Küçük işleme fabrikalarının fasoncuya dönüşümü veya kaçınılmaz iflası.

- Üretim sermayesi zayıflar, ticari sermayeye dönüşüm hızlanır.
- **Balık Refahı ve Koruyucu Önlemler**
  - 1- Üretim standartlarının oluşturulması,
  - 2- Hijyen ve sanitasyona önem verilmesi,
  - 3- Balık aşılama programları ulusal, havza ve işletme temelinde yeniden ele alınmalı,
  - 4- Üretici ve üniversite işbirliklerinin geliştirilmesi,
  - 5- İşletmelerin ihtisaslaşması desteklenmeli,
  - 6- İşletmelerin sertifikalandırılması teşvik edilmeli,
  - 7- Ulusal balık ıslahı çalışmalarının başlatılması,
  - 8- Altyapı Sorunları ve Çözüm Önerileri
- Su Ürünleri Sağlığı Stratejik Planı yapılmalıdır.
- Üretici birlikleri, su ürünleri fakülteleri ve bakanlık bu süreçte yer almalıdır.
- Havza bazında balık hastalıkları izlenmelidir.
- Yoğun üretimin yapıldığı havzalarda hastalık teşhis istasyonları kurulmalıdır.
- Eşen Çayı ve Keban Baraj Gölü havzalarında pilot hastalık tarama, izleme ve teşhis istasyonları kurulmalıdır.
- Atık yönetimi ile ilgili prosedür ve altyapı geliştirilmelidir.
- Bakanlığın, üreticinin sorunlarını çözmeye ve ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik hızlı ve etkin hareket kabiliyeti kazanması sağlanmalıdır.
- Mevzuat İle İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerileri
- 5996 sayılı Hayvan Sağlığı Kanunu su ürünleri yetiştiriciliği ve sağlığı ile ilgili konuları kapsamamaktadır.
- Su ürünleri yetiştiriciliği ve sağlığı ile ilgili bir mevzuat ivedilikle hazırlanmalıdır.
- Bu hazırlık sürecinde üretici birlikleri, su ürünleri fakülteleri ve bakanlık ortak hareket etmelidir.
- Su ürünleri mühendislerinin yetki tüzüğü hazırlanmalı, bu sürece su ürünleri fakülteleri ve meslek örgütlerinin katılımı sağlanmalıdır.
- 5996 sayılı Hayvan Sağlığı Kanunu su ürünleri yetiştiriciliği ve sağlığı ile ilgili konuları kapsamamaktadır.

- Su ürünleri yetiştiriciliği ve sağlığı ile ilgili bir mevzuat ivedilikle hazırlanmalıdır.
- Bu hazırlık sürecinde Üretici Birlikleri, Su Ürünleri Fakülteleri ve Bakanlık ortak hareket etmelidir.
- Su ürünleri mühendislerinin yetki tüzüğü hazırlanmalı, bu sürece su ürünleri fakülteleri ve meslek örgütlerinin katılımı sağlanmalıdır.

Aşılama/ Kanyon Su Ürünleri ve Veterinerlik Hizmetleri- Roberto GUIJARRO

- Temelde Akuakültür’de antibiyotik kullanımının sınırlandırılması.
- Balık etinde kalıntı riskini kaldırmak (=Sağlıklı ve güvenli protein itibarı), İnsanlarda çapraz antibiyotik rezistansı oluşumunu önlemek.
- Antibiyotik tedavisinin çevresel etkilerini önlemek(Yem, Banyo...) Hayvan/ Balık refahını sağlamak (Acılı hastalıklardan korunma).
- Akuakültürde sağlık yaklaşımını «reaktif» yaklaşımdan (tedavi) engellemeye dönük yaklaşıma çevirmek.
- Akuakültür ürünlerinin itibarını arttırmak ;Yeni pazarlar,daha iyi fiyatlar.
- Akuakültürde Aşılar 4 yöntem ile yapılır (Enjeksiyon, Daldırma, Banyo, Oral).
- Enjeksiyon yoluyla aşılama en iyi korumayı sağlamaktadır.
- Balığı hastalıktan koruyacak en önemli koruma yöntemi aşılamadır.

Levrek ve Çipura Balıklarında Karşılaşılan Hastalıklardaki Histopatolojik Bulgular- Prof. Dr. S. Serap BİRİNCİOĞLU / Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi

- Balık hastalıkların teşhisinde histopatolojik incelemeler tüm dünya ülkelerinde kullanılan önemli bir teşhis yöntemidir.
- Bilimsel araştırmalar ve literatürlerde de etiyolojik ve moleküler çalışmalar sıklıkla histopatolojik bulgularla desteklenmektedir.
- Böylelikle, etkenlerin, hastalıkların, organ oluşturduğu hasar (Lezyon: Kanama, ödem, nekroz, granülom, kist...), mikroskopik parazitlerin tesbiti (mikzospotalar...) ve bunların balıklar üzerindeki etkisi değerlendirilerek ölüm nedenleri ortaya konulabilmektedir.
- Balık Hastalıklarında Kullanılan Teşhis Yöntemleri (Mikrobiyolojik İnceleme, Parazitolojik İnceleme, Toksikolojik İnceleme, Patolojik İnceleme)
- Patolojik İnceleme

- **Winter Disease:** WD, genellikle kış mevsiminde, sebebi bilinmeyen ve herhangi bir patojenle ilişkisi saptanamayan bir sendrom olarak tanımlanmaktadır.
- Balıklarda Karaciğerin Görevleri
- Şiddetli Karaciğer Yağlanması
- Solungaç Hastalığı
- Dalakta Granülom
- Böbrekte Granülomlar
- Deride Granülomlar
- Karaciğerde Granülom
- Böbreklerde Dejenerasyon
- Kalpte Bakteriyel Epikarditis
- Lenfokistis Hastalığı

Karadeniz Bölgesindeki Alabalık Hastalıkları - Hacı SAVAŞ/ Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü

- Doğu Karadeniz Bölgesindeki Alabalık Kuluçkahanelerinde ve Yavru Balıklarda Bazı Mikrobiyal Etkenlerin Araştırılması
- 01.01.2014 ile 31.12.2016 tarihleri arasında; Doğu Karadeniz bölgesinde bulunan Alabalık kuluçkahaneleri ve yavru balıklarda önemli mikrobiyal etkenlerin varlığı, yayılımı ve bulaşma mekanizması ve yavru kayıplarına etkisi araştırılmıştır.
- 0-6 aylık yavru, 10-12 aylık balıklar ve anaçlardan alınan ovaryum sıvısı ve sperma örneklerinde; VHSV (Viral hemorajik septisemi virüs), IHNV (İnfeksiyöz hematopoietik nekroz virüs), IPNV (İnfeksiyöz pankreatik nekroz virüs), EHNV (Epizootik Hematopoietik Nekroz Virüs) ve BKD (Renibacterium salmoninarum) çalışılmıştır. Adı geçen etkenler (IPNV hariç) ülkemizde balıklarda ihbarı mecburi hastalık kapsamındadır.
- Çalışmalar; Artvin, Rize, Trabzon, Gümüşhane, Giresun, Ordu ve Bayburt İl'lerinde kuluçkahanesi bulunan toplam 35 adet Alabalık işletmesinde yürütülmüştür. Bu işletmelerde üretimi ve yetiştiriciliği yapılan; Gökkuşuğu Alabalığı (Oncorhynchus Mykiss), Karadeniz Alabalığı (Salmo Trutta Labrax) ve Kaynak Abalığı (Salvelinus Fontinalis) türlerinde örnekleme çalışmaları yapılmıştır. Proje çalışmaları 3 yılda tamamlanmıştır.
- Proje bütçesi 64.000 T.L dir.

- BKD (Bakteriyel Böbrek Hastalığı)
- VHSV (Viral hemorajik septisemi virüs)
- IPNV, IHNV ve EHNV
- Çalışma Bölgesi: Artvin, Rize, Trabzon, Gümüşhane, Giresun Ordu ve Bayburt ilinde kuluçkahanesi olan 35 işletmeden örnekleme yapılmıştır.
- Çalışılan Türler: Gökkuşluğu Alabalığı, Karadeniz Alabalığı, Kaynak Alabalığı
- Materyal: Proje materyali, her 3 türde 0 – 6 ve 10-12 aylık balıklar, Her 3 türde anaçlarda ovaryum sıvısı ve sperma, Kuluçkahane ile havuz sularındaki pH ve sıcaklık ölçümünü kapsamaktadır.
- En önemli husus olarak kuluçkahane ve yetiştiricilik ünitelerinin birbirinden ayrılarak uzmanlaşmış işletme sisteminin kurulması bir zorunluluktur.
- Sadece yavru üretimi yapan kuluçkahaneler kurulmalı ve “ihbarı mecburi hastalıklardan arı” sertifikası sistemi oluşturularak anaç ve yavru takibinin yapılması gerekmektedir.
- Bölgesel, modern ve yüksek kapasiteli kuluçkahanelerin kurulması için bakanlık düzeyinde bir teşvik sistemi oluşturulmalıdır.
- Bu sistem oluşturulduktan sonra işletmelerin sadece sertifikalı kuluçkahanelerden yavru alımının yapılması zorunlu hale getirilmelidir.

Sunumlardan sonra yaklaşık bir saatlik tartışma-sonuç bölümüne geçilmiştir.

Bu bölümde ;

- Akılcı Antibiyotik Kullanımı
- Zorunlu Yasal Eğitimler
- Aidatların Kaldırılması
- Orman Arazilerinin Kiralanmasına Dair Çalışmalar
- 1380 Sayılı Su ürünleri Kanuna dair Sayın Bakan Faruk ÇELİK ile yapılan görüşme de: Yasadaki eksilimler, ette %1 olan KDV nin Balıkta da %1 e düşürülmesi, Balıkçılık Su Ürünleri Genel Müdürlüğüne Balıkçılıkla ilgili tüm yetkilerin toplanması gibi konuların görüşüldüğünden bahsedildi.
- Su ürünleri mühendislerine yetki verilmesi ve meslek tanımının yapılması,
- Veteriner hekimler ile su ürünleri mühendisleri arasındaki görev tanımları ve yaşanan sorunlar.

II. GRUP: BALIK BESLEME

Başkan: Yavuz PAPİLA

Başkan Yardımcısı: Muhammed TOĞUÇ

Raportör: Serhat TOPTAŞ

KONULAR

- Su Ürünleri Yetiştiricilik Tesislerinde Verimlilik
- Balık Çiftliklerinin Açığa Taşınmasından Sonra Yaşanan Gelişmeler
- Su Ürünleri Yetiştiricilik Faaliyetlerinde İzin, Yatırım ve Yatırım Sonrası Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri
- Su Ürünleri Kredileri
- Balık Besleme
- Yem Katkı Maddeleri
- Kapalı Devre Su Ürünleri Yetiştiriciliği
- Balık Çiftliklerinde Oksijenasyon Sistemleri
- Orkinos Besiciliği
- Su Ürünleri İşletmelerinde Sertifikasyon
- Diğer Hususlar

Oturum başkanı Sn.Yavuz PAPİLA'nın açılış konuşması ile oturum başlamıştır.

Su Ürünleri Yetiştiricilik Tesislerinde Verimlilik - Mehmet Nuri YILMAZ / Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü

- Temel olarak üretimde verimlilik ve sürdürülebilirlik için; doğru zamanda, uygulanabilir planlamaların yapılması, doğru kaynakların kullanılması ve çevreye zarar vermeyen uygulamalar yapılmalıdır.
- İşletmelerde teknik elemanların sürekli kendilerini geliştirmeleri ve yenilemeleri gereklidir. İşletme yönetiminde yöneticinin her zaman bir lider konumunda çalışması gerekir.
- Verimli bir üretim sistemi için (verimlilik oranı) girdinin çıktıya oranının değişmesi gerekir. Girdiler olarak; alet-ekipman, teknoloji, hammadde kaynakları vb. tüketim için beklentileri karşılaması gerekir.
- İşletmede üretime katkısı olmayan masrafların minimize edilmesi gerekir.
- Verimlilik artırmada mühendislik teknikleri neler olmalı? Kısa ve uzun vadeli kontroller olmalı.
- Planlı çalışma yapılmalı; 1-5-10 yıl sonra işletme nerede olacak?
- Süreç yönetimi olmalı. Kimler yönetecek? Kaynaklar neler? Nasıl sürdürülebilecek?

Balık Çiftliklerinin Açığa Taşınmasından Sonra Yaşanan Gelişmeler - Demir ALPAY / İzmir Su Ürünleri Yetiştiricileri ve Üretici Birliği

Su ürünleri yetiştiriciliği günümüz dünyasının bir gerçeğidir. Uzmanlar nüfus artışı, aşırı ve bilinçsiz avcılık, çevresel etkiler doğal balık stoklarının hızla azalmasına hatta bazı türlerin neslinin tükenmesine yol açtığını, birçok tedbir alınmaya çalışılsa da doğal balık stoklarının hiçbir zaman istenilen seviyede artmayacağı, balık stoklarının giderek azalması ile ortaya çıkan açığın kültür balıkçılığı ile kapatılabileceğini belirtmektedirler. Bu durum su ürünleri yetiştiriciliğinin dünya için önemini ve vazgeçilmez bir faaliyet olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

- Dünyada geleceğin sektörü olarak kabul edilen kültür balıkçılığının değerinin ülkemizde tam olarak bilindiğini söyleyemeyiz.
- Sektörün ihtiyaç duyduğu bazı yasal düzenlemelerin halen oluşturulmamış olması; sektörde ciddi sıkıntı ve sorunlara yol açmaktadır. Bazı kesimlerin yalan yanlış bilgilerle yazılı ve görsel basında kamuoyunda balık çiftliklerine karşı kötü

imaj yaratma gayretleri içerisinde oldukları, kültür balığı yetiştiriciliğini yasal bir faaliyet olduğunu gözardı edilerek bu faaliyeti önlemeye çalıştıklarını, üstelik mesnetsiz saldırılarla zaman zaman devletimizi de zan altında bırakıldığını biliyoruz.

- 2007 yılına kadar olan süreçte balık çiftlikleri kıyıya yakın yerlerde deniz alanlarında kurulu küçük kapasiteli tesisler halinde idi. 2007 yılında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından çıkartılan tebliğ ile ani bir düzenlemeye gidilmiş ve balık çiftliklerinin tamamı mesafe-derinlik ve akıntı kriterleri baz alınarak yine devletimiz tarafından belirlenen açık deniz alanlarına taşınmıştır. Bu taşınma elbette kolay olmamıştır. Açık deniz alanlarındaki fiziki şartların zorluğu nedeni ile sektör yeni bir yapılanmaya ve değişime gitmek zorunda kalmıştır. O gün için bu değişimin firmalar için önemli bir maliyet oluşturduğu unutulmamalıdır.
- Bu değişime paralel olarak balık çiftliklerindeki günlük üretim faaliyetlerindeki ihtiyaç ve gereksinimlerinde de artış olmuştur. Bu ihtiyaçların başında da iskele ve karasal destek üniteleri yani lojistik üniteler gelmektedir.
- İskele ve depolama alanı ihtiyacı düşünülmeyen ve karşılanmayan sektör ne yapmak durumunda kalmıştır, derme çatma yapılar oluşturularak ve eskiden kalma yapılar kullanarak faaliyetlerini sürdürmeye çalışmıştır.
- Açık deniz alanında üretim yapan, istihdam sağlayan, ülkemize ekonomik değer kazandıran, insanımızın sağlıklı beslenmesi ve gelişiminde gerekli olan hayvansal protein ihtiyacını karşılamada önemli rol oynayan ülkemiz balık çiftliklerinin, yem depolama, alet-ekipman - malzeme vb. donanımları bulundurmamak, çalışan personeli barındırmak ve personelin insani ihtiyaçlarını karşılamak, hasat edilen ürünleri nakletmek gibi önemli ve zorunlu faaliyetlerini yerine getirebilmesi için üretim bölgelerine yakın mesafelerde iskele ve bitişik noktalarda konumlanmış depolama alanına ihtiyaç vardır. Bu talep işin gereğidir ve bir yasal haktır. Sektör 2007 yılından beri en kısa sürede bu ihtiyacının karşılanması beklentisi içerisinde.

Su Ürünleri Yetiştiricilik Faaliyetlerinde İzin, Yatırım Ve Yatırım Sonrası Yaşanan Sorunlar Ve Çözüm Önerileri - Halil AKDEMİR / Kültür balıkçıları Derneği ve Gümüşdoğa Su Ürünleri A.Ş.

- Yetiştiricilik belgesi tanzimi sırasında farklı uygulamalar mevcut. Yeni belge düzenlenmesi için tesise balık konulması gerekiyor, ama o balığın tesise gelmesi için sağlık sertifikası, nakil beyannamesi, fatura ve irsaliye düzenlenmesi gerekiyor. Bunun için de belge numarasının olması gerekiyor. Sonrasında

gelinecek tespiti yapılacak ve belge düzenlenecek. Dolayısı ile belge tarihinden önce fatura kesilmiş oluyor.

- Fiili kapasite durumu da önemli. Havuzlarımı-kafeslerimi tam yaptım ama projedeki kadar yavru koymadım. Konulmuş olan balık miktarı üzerinden kapasite hesabı yapıp tam kapasite belge tanzim ücreti alınması yapılmakta. Aynı şekilde şirket unvan değişikliği durumunda da, proje devri yapılmış gibi devir bedeli ödenmekte.
- Öneri olarak; tesis kurulumu tamamlandıktan sonra yavru konulmadan, projedeki havuz/kafes sayısı tamamlanmışsa belge tam düzenlenmeli yada sağlık sertifikasına-nakil beyannamesine ve irsalye-faturaya onaylı proje bilgilerinin yazılması ile yetiştiricilik belgesi düzenlenmeden konulan yavruların ve faturaların geçerli olması sağlanmalı, sevk edilen balıkların denetim tutanağı ile kayıt altına alınması yeterli olmalı.
- Belge tanzim bedelleri fiili kapasite üzerinden alınmalı.
- Destekleme tebliğinde 30.11.2016 ya kadar belgelerin teslimi isteniyor. İlk 11 ayda hasatı olmayan işletmelerin başvurusu eksik belge ile nasıl olacak? Yine aynı tebliğde 12. Ay satışları içinde 13.01.2017 ye kadar teslim isteniyor. Böyle kesikli işlem yerine tümü 13.01.2017 yada önümüzdeki yıl için 13.01.2018 tarihli tek sefer olabilir.
- Bir diğer durum destekleme karar ve tebliğin geç açıklanması, neredeyse yılın ortasında açıklanıp hem de 01.01 – 1. Aydan itibaren geçerli olması sıkıntı oluşturuyor. Bu durumda o tarihe kadarki gerçekleştirmeler tebliğe uymuyor. Örneğin 2016 tebliğinde kg/maliyet değerinin %75 inden düşük olan satış belgeler destekleme dışı kaldı.
- Tarım arazilerinin izinsiz olarak bozularak havuz yapıldığı suçlaması, bu suçlamayı yapan ise yine bakanlığımızın TAD birimi. Muğla Proje ve İstatistik Şube Müdürlüğü yetkisi ile onaylanan projelere TAD biriminden izin alınmadan yapılmış muamelesi ile cezai müeyyide uygulanmaktadır. Özellikle Milas bölgesindeki toprak havuz işletmeleri mağdur durumdadır.
- Çiftçi kayıt sistemi (SKS) ve bir alt sistemi su ürünleri kayıt sistemi (SKS) için Ziraat Odası kayıt- çiftçi belgesi istenmekte. Oda üyeliği için faaliyetin olduğu yerdeki ilgili muhtarlardan yazı isteniyor. Muhtarların olumsuz düşünceleri olabiliyor, sorun çıkabiliyor. Farklı bölgelerdeki Ziraat Odaları aidatları farklılıkla gösteriyor.

- Su kirası/su yüzey alanı, izleyen yıllar kira artışının belirlenmesindeki sorunlar var. Kira sözleşmelerinde ÜFE yazmasına rağmen tarım ÜFE üzerinden artış belirleniyor. Kira sözleşmelerinde, 2. ve izleyen yıllar kira artışının 12 aylık ortalamalara göre değişim oranı ile yapılmalıdır. Eski tarihli sözleşmelerde artış nasıl yazıyorsa öyle olmalı. Ya da ÜFE ye göre yapılacaksa her ayın 14 ünden önce yapılmamalı.
- En önemli sorunlardan biri de karasal işletmelerin su deşarjı nedeni ile çevre iznine tabi olması ve bırakılan suyun Endüstriyel Atık Su olarak kabul edilmesi. 116 lt/sn ve üzeri su tahsisi olan tesislerin 100.000 eşdeğer nüfuslu kentsel bir arıtmanın izlenmesi ile aynı periyotta izlenmeye tabi olması büyük bir sıkıntı.

Su Ürünleri Kredileri -Ümit ÇELİK / Ziraat Bankası

- Bankamız kullandığı kredilerde kendi öz kaynaklarını kullanmaktadır. Sektörel kredilerde ise devlet yardımcı olmaktadır. Örneğin yatırım kredilerinde devlet %100 faiz desteği sağlamaktadır. Yatırım kredileri sürdürülebilir büyüme için önem arz eden bir husustur. Toplam kredilendirme içerisindeki payı %30 seviyesindedir.
- Toplam su ürünleri kredilerine baktığımız zaman 2016 sonu ile toplam 289. Milyonluk bir bakiyeye ulaşılmış durumdadır. Stratejik sektörler arasına alınan bir sektördür Su Ürünleri sektörü.
- Su ürünleri yetiştiriciliği kapsamında balık dışında da kredilendirme yapılmakta bunlar Karides, İstiridyeye, Kerevit, Kurbağa ve Midye gibi ürünlerin yetiştirilmesi içinde kredi desteği sunabiliyoruz.
- Kredi konularımız ise, yatırım ve işletme kredileridir. İşletme kredileri konularında, yetiştiricilikte; yavru balık, yem, ilaç, yakıt, işçilik vb. giderler. Tekne bakım onarım giderleri, yakıt ve işçilik giderleri. Faaliyetlerle ilgili alet-ekipman ve bunların bakım onarım giderleri. Sigorta, sandık, buz,kasa alımı vb. işletme giderleri, işletme kredileri kapsamında değerlendirilebiliyor.
- Yatırım kredilerine bakarsak her türlü araç-gereçlerin alımı, üretim havuzu, kuluçkahane binası, soğuk hava deposu gibi işletme binalarının yapımı, aydınlatma, ısıtma-soğutma vb araç alımı, motor tekne balık ağı alımı, açık deniz balıkçılığına yönelik dalyan, kafes vb. üretim tesislerine yönelik harcamalar yatırım kredileri içinde değerlendirilmektedir. Bunlar uzun vadeli kredilerdir.
- Kredi limitlerimizde bir üst limitimiz yok. Yani proje büyüklüğüne göre limiti belirleyebiliyoruz.

- Vadelere bakacak olursak, işletme kredilerinde 18 aydan 24 aya varan bir düzenleme yapıldı. Bunu da yukarı çekmek için çalışmalarımız devam ediyor. Yatırım kredilerinde böyle bir vade mevhumumuz yok. Proje bazlı vade uygulanmaktadır ve çoğunluğu genel müdürlük yetkisindedir.
- Kısaca üreticilerimizin kullanabileceği birkaç kredi ürününden bahsederek;
Bir tanesi taksitli tarım destek kredisi, uzun vadeli sabit faizli, öz kaynak katkısı aranmadan 7 yıl vadeye kadar kullanılabilir bir kredi. Bir diğeri; üretim destek kredisi, kredili mevduat hesabı şeklinde 18 aya kadar kullanılan bir kredidir. Bir diğeri hasat ve pazarlama kredisi. Spot kredi mantığıyla 6 ay vadeli bir kredidir. Hasata hazırlık, hasat dönemi paketleme, nakliye vb. giderlerin karşılanmasına yönelik kredidir. Bir diğeri ise nakliye aracı kredisidir. Sıfır kilometre nakliye aracının KDV+ÖTV dahil fiyatının %75 ine sabit faizle azami 60 aya varan vade ile kullanılan bir kredi.
- Teminatlar ile ilgili de bir çalışma devam etmekte ve 15 kalem, hayvanlar, ürünler, alet/ekipmanlar vb bunlar teminat olarak alınabilir hale gelecek.

Balık Besleme - Doç.Dr. Ali Yıldırım KORKUT / Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi

- 2016 yılında bazı sektörlerimiz tüm olumsuzluklara rağmen ihracatını artırmayı başardı. Bunlar içerisinde su ürünleri % 4,3 oranında büyüdü.
- Yetiştiricilikte 3 sistemimiz var biz entansif ve daha da altında hiper entansife kadar gidiyoruz. Ülkemizde 70 li yıllarda başlandı denildi. Ama biliyoruz ki; 50 lerde başladı, ilk olarak Abant alabalığından yumurta alındığını biliyoruz.
- Balık besleme çok geniş bilim dallarının bir araya geldiği kompleks bir uygulamadır. Kimya ve biyokimyayı bilmek gerekir. Balığı kullanacağız. Fizyolojisini, özellikle sindirim sistemini bilmemiz gerekir. Yem yapım teknikleri, Gıda Mühendisliği, çevre, veteriner kontrolü, Su Ürünleri Mühendisleri ki uygulama aşamasında. Yani 30 yılı aşkın süredir mezun veriyoruz, hep tartışılıyor SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSLERİ nedir diye. Bence kim olursa olsun önerilen kısmı uygulayacak olan kişilerdir ve buna da sahip çıkmamız gerekiyor.
- Su Ürünleri Yetiştiriciliği içinde üretim maliyetleri üzerine en büyük etki yemler ve yemlerin kullanımları (nakliye, depolama, verilme yöntemleri) ile ortaya çıkmaktadır. Bu durum dikkate alındığında ekonomik bir üretim için yem ve besleme konusunda hassas olunması zorunluluğu ortaya çıkmaktadır.

Kısaca 1 gr yemin önemi kaçınılmaz olmuştur.

Ne yapılması gereklidir? Nasıl bir yol izlenmelidir?

Bunları balık besleme stratejileri ile açıklamak mümkündür.

- Diyet Seçimi, Atık Tahmini, Yemin Sindirilebilirliği, Yemleme Stratejileri, Büyüme Tahmini.
- Balık Beslemeye Etki Eden Faktörler

Balıkların beslenmesine etki eden faktörler iç ve dış etkenli olmak üzere ikiye ayrılabilir.

İç Faktörler; Balığın genetiği, yaşı, türü ve biyolojisi olup,

Dış Faktörler ise; Işık yoğunluğu, mevsim, su sıcaklığı, besin çeşidi, besin miktarı ve su kriterlerinde meydana gelen değişimlerdir (STRES).

Yem Katkı Maddeleri - Dr. Süreyya ÖZKIZILCIK / Nutra Yem Sanayi

- Balıklarımız ne ister? Kısaca; 10 amino asit, n-3 & n-6 yağ asitleri, 6 makro-mineral, 6 iz-mineral, 4 yağda çözünür vitaminler, 11 suda çözünür vitaminler.
- Balık Yemlerinde Kullanılan Hayvansal Kaynaklı Proteinler; 1. Denizsel Kaynaklı: Balık Unları, Karides ve kabuklu unları, suda çözünebilir hidrolizatlar, 2. Karasal Kaynaklı: Kanatlı unları, kan unları, hemoglobun, plazma, tüy unları, kollajenler, 3. Mikrobiyal Kaynaklı: mayalar, bakteriler
- Alternatif hammaddeler. Ben şöyle diyorum; alternatif hammaddeler için, bir tünelde üzerimize gelen bir tren gibi. Hepimiz hazır olmalıyız. Çünkü o tren gelecek. Çünkü balık unu tedariginde çok ciddi sıkıntılar oluyor. Bunu gelecekte de ciddi sıkıntılar yaşanacağını tahmin ediyorum. Hollanda bakası Rabo bank ocak ilk haftasında dünya geneli komüniteler ve hammaddeler konusunda bir rapor yayınladı. Bu rapor içinde balık unu da var. Balık unu için şöyle diyor; stratejik hammadde. Bundan dolayı alternatif hammadde üreticileri ciddi çalışmalar yapıyor. Örneğin Tilapia üretiminde balık unu kullanımını %3 e düşürdüklerini biliyoruz. Yani formülasyon önemli.
- Hammadde fiyatlarının karşılaştırılmasına bakıldığında balık unu proteininin kg'ı 2,21 \$ dir. Yağ meselesinde ise, gerçekten biz yağı ne için kullanıyoruz? n-3 dışında balık yağından alabileceğimiz hiçbir artı eksi yok. Balık yapından n-3 ü çıkarırsak beslenme açısından herhangi bir faydası yok. Tablodan gördüğümüz gibi, hamsi yağından elde edilen saf n-3 maliyetimiz 3,16 \$ a geliyor. Sardalya maliyeti biraz daha düşük 2,6 \$ somona baktığımız zaman ise %4-7 oranında n-3 içermesine rağmen 7\$, peki Norveçliler bizden daha mı akılsız ?

- Bir formülasyon hazırladım (tabloda) formül maliyetimiz 1100 \$/ton. hammaddelere bakınca hepsini ithal etmişiz. Bu ürünleri üretme potansiyelimiz var. Peki neden bu yatırımlar yapılmadı? Bunları bir daha irdelemek lazım.
- Yemlerdeki balık unu miktarlarımız 2020 ye geldiğimizde %12 ye düşüyor yerine ne koyacağız? Glüten mi? Ülkemizde 1 tane glüten fabrikamız yok.
- Protein hesabı, katma değer üretebiliyor muyuz?

Yemdeki protein miktarı = (%45) 0.450 kg, FCR= 2, 1 kg balık için kullanılan protein 0.900 kg, Protein maliyeti = 1.40 USD/kg, Protein maliyeti = 1.26 USD/kg balık, Balık satış fiyatı= 4.5 USD/kg, Balıktaki protein oranı = 0.185 kg/kg balık, Protein satış fiyatı = 2.43 USD/kg bu durum yeterli olmayan bir katma değer. Çünkü aradaki maliyetler oldukça fazla.

- Son olarak karaciğer yağlanması, literatür ve beslenme uzmanlarının da dediği gibi balıktaki yağlanma yemdeki yağla orantılı değildir. Karaciğer yağlanması yem içeriğindeki protein / amino asit dengesinin bozulduğu ve sindirilemeyen nişastadan kaynaklanmaktadır.
- **Öneri olarak şunu söylemek isterim**, sindirilebilirlik laboratuvarımız yok bunun ivedi olarak yapılması lazım. Biliyoruz ki yemin kalitesini etkileyen en önemli faktör sindirilebilir olmasıdır.

Kapalı Devre Su Ürünleri Yetiştiriciliği - Serdar YILDIRIM / Akuamaks Firması

- Karada balık yetiştirmede 4 sistem kullanıyoruz. Birincisi en çok kullandığımız geleneksel açık sistemler, ikincisi suyun bir kısmını tekrar geri pompalama ile kullandığımız sistem, üçüncüsü basit kapalı devre ve dördüncüsü tam kapalı devre sistemler. Şu anda slaytta gördüğümüz tam kapalı devre sistem, Avrupa'da basit kapalı sistem kullanılıyor.
- Slayt üzerinden şemaların sunumu ve animasyon kapalı devre tanıtımı.

Sn. Yavuz PAPİLA; Ekonomi Bakanlığı tarafından çözümlenebilecek 2 büyük sıkıntımız mevcut, birincisi “ daha uzak pazarlara ulaşabilmek “. Kısa mesafeli pazarlarda ürünlerimize olan talep doyum noktasına ulaşmış olduğu için artık uzun mesafeli pazarlara mal göndermemiz lazım ve bunda da NAVLUN desteğine ihtiyacımız var. İkinci olarak, Avrupa'da telafi edici vergi ile muhatap olduk-haksız bir şekilde de olsa. ve bu 5 sene süre ile devam edecek. Alabalıkta rekabet şansımızı çok olumsuz etkileyen bir durum. Sunumlardan da gördüğüm kadar son sene desteklemeden aldığımız tutar 47. Milyon lira, halbuki daha önce bu 180

milyonlarda idi. Ekonomi Bakanlığı , göreceli olarak azalan bu destek miktarını bir argüman olarak ileri sürerek Avrupa Komisyonundan Telafi edici vergi incelemesini yenilemesini isteyebilir. Avrupa'da uygulanmakta olan telafi edici verginin kaldırılması ile sektörün önünün açılacağını düşünüyorum. Bu konuları başta hatırlatmak isterim belki bu konular hakkında bilginiz varsa paylaşırsanız sevinirim, yoksa da döndüğünüz zaman bu konu ile ilgilenmenizi rica ediyorum.

Ekonomi Bakanlığından Erman AKSÜT ün Konuşması;

Dünde konuşuldu, anti dumping ve sübvansiyon soruşturmaları. Hep aynı düzlemde konuşuluyor aynı şeymiş gibi. Çipura-levreğe anti dumping soruşturmaları deniliyor. Mesela, düzeltme ile başlayalım öncelikle çipura ve levreğe anti dumping soruşturması hiç başlamadı. Bir sübvansiyon soruşturması başlatıldı ve bu soruşturma 2016 ağustos ayında önlemsiz bir şekilde kapatıldı. Tarım Bakanlığının desteği çekmesi ile bu soruşturma sonlandı. Anti dumping ise Avrupa Birliğinin ölkemiz meşe li gökkuşadı alabalığına karşı başlatmış olduğu anti dumping ve telafi sübvansiyon soruşturmaları vardı. Bu soruşturmalardan anti dumping soruşturması önlemsiz kapatıldı. Sübvansiyon soruşturması kapsamında ise %6,7 ile %9,5 arasında değişen bir vergi konuldu ve şu anda bu vergi sübvansiyon vergisi olarak yürürlükte ve ölkemiz ihracatını etkiliyor.

Sormuş olduğunuz soruya cevap olarak bu vergiler gözden geçiriliyor, Ege ihracatçıları birliği de bir başvuru yaptı Avrupa komisyonuna. Avrupa komisyonu şöyle dedi; ben bu vergiyi gözden geçiririm ama neden değiştireyim? Bu destekte nasıl bir değişikliğe gittiniz(alabalıkta) bunu bana izah edin. Bunun üzerine ege ihracatçıları birliği de Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına bir yazı yazdı, Alabalıktaki destek değişimi nasıl olacak? Sn. Gen. Müdürümüzün de dün bahsettiği gibi desteklerin azalmasından ziyade bir artış söz konusu olacak diye algılıyorum ben.

Sn. Yavuz PAPİLA ; Evet Türk lirası bazında bir artış söz konusu ama dolar bazında bakıldığında bir artış sözkonusu değil. Ayrıca bu soruşturma yapıldığı sırada Desteklemelere 250 ton + 250 ton sınırı getirildi ve bu sınırlamanın etkileri yapılmış olan soruşturma verilerine yansımada . Bu nedenlerle şu anda soruşturmanın yapıldığı 2013 senesine göre epey bir azalma var. Bir de Bakanlığın kontrol mekanizmalarının artışıyla toplamda kullanılan miktarda büyük bir azalma var.

Bu konuda şöyle bir bilgi vereyim eğer bir gözden geçirme soruşturması başlatılırsa, tekrardan Avrupa Komisyonu bunu değerlendirirse, destek ne olmuş inmiş mi çıkmış mı inceleyecek. Bunu incelerken doğrudan tarımsal desteği değil bütün destekleri

inceleyecek. Bunun adı idari gözden geçirme soruşturması. Bunu yaparken 2016 yılı desteklerine bakacak bütün bir yılı kapsayacak. Bir değişim varsa bu değişim garanti ve sürekli bir değişim mi? Yani Avrupa komisyonu bizden şu garantiyi istiyor, bu destek düşmüş ve devam edecek mi?

Navlunla ilgili olarak da, İhracat genel müdürlüğünü temsilen buradayım. Bizim açtığımız soruşturmalarda var. Misilleme diyoruz biz buna. İthalat genel müdürlüğü bakıyor bu konuya da ben bu konuyu ileticeğim.

Milas İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üreticileri Birliği Başkanı, Sn. Muhammet TOĞUÇ' un Kısa Konuşması;

Bizler Milas'ta toprak havuzlar deniz balıkları yetiştiriyoruz. Bizimde belli başlı sorun ve sıkıntılarımız var. En başta pazarlama sorunu, bu konuda bir bilgi olarak sizlerle bir şeyi paylaşmak istiyorum. Birliğimizin kendisine ait olan arazisi üzerinde Muğla Büyük Şehir Belediyesi Tarımsal Müspetler Dairesi ile ortak bir proje geliştirdik. Ancak bu projenin protokol aşamasında dayanaklar kısmında sıkıntı yaşadık ve çıkmaza girdik. Bununla ilgili olarak İç İşleri Bakanlığına bir yazı gönderdik ve bu konu hakkında bilginiz olsun istedim.

İkinci olarak çevre bizimde en baştaki sıkıntılarımızdan. Üreticilerimizden bir çoğu küçük aile işletmeleri. Bu konuda şöyle bir talebimiz olacak üreticiler ve birliğimiz adına; kullandığımız suyun atık su olarak değerlendirilmemesi hususunda Tarım Bakanlığımız, Çevre Bakanlığımız ve Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğümüz olarak ortak bir çalışma yaparak ortak bir çözüm bulunmasını talep ediyoruz. Bu konuda bir çalışma yapılırsa bizleri memnun edecektir. Destekleme konusunda da yine bizim haliyle sıkıntılarımız var. Destekleme levrek ve çipuradan kaldırılınca ve bizde levrek ve çipura üreticisi olduğumuz için desteklemelerden şu anda faydalanamıyoruz. Dün Sn. Gen. Müdürüm bu konuda tarımsal su aboneliğine geçmemiz için bir çalışma yaptığınızı ifade etmiştiniz çok teşekkür ederiz bu konuda. Ancak uygun görülürse bizim şöyle de bir talebimiz var. Elektrik birim fiyat üzerinden alınan KDV ve vergiler destekleme olarak düşünülüp süspense edilirse, üretimle doğru orantılı bir destekleme olacaktır diye düşünüyorum. Kabaca bir hesap yapılacak olursa bu bahsettiğimiz rakamlar daha önce aldığımız 0,85 TL desteklemeye tekabül ediyor.

Bu dediğim elektrik konusuna alternatif olarak kapalı devre sistemlerde levrek çipura yetiştiren üreticilere destekleme verilebiliyor, bizimkisini de özel bir üretim şekli olarak düşürsek toprak havuzda levrek ve çipura üretiyoruz. Bu da bir kapalı devre sistem gibi düşünülür ise, bunda bir çalışma yapılarak değerlendirilmesini talep ediyorum.

Son olarak da birliğimizin gelirleri konusunda da sıkıntımız var. Desteklemeler kaldırılmadan önce üreticilere biz yazı veriyorduk ve Tarım Bakanlığına, İl Müdürlüğüne, İlçe Müdürlüğüne müracatlarda yazıyı alıp onunla beraber destekleme dosyası hazırlıyordu. Bununla beraber de biz aidatlarımızı tahsil edebiliyorduk. Şu anda böyle bir şansımız kalmadı. Birliğimizin geliri sıfırdır. Birliğimizin işlerini yürütmekte de zorlanıyoruz. Eğer destekleme konuları aşılsa birliğimizin geliri devam eder. Üreticilerimize daha faydalı olacağımızı düşünüyorum teşekkür ediyorum saygılar sunuyorum.

Balık Çiftliklerinde Oksijenasyon Sistemleri - Sencer FIRAT

Slayt gösterimi ile firma tanıtımı yapılması.

- Balık çiftlikleri için Oksijen Tedariği Faydaları;

Balık büyümesini artırır. Yem verimliliğini artırır. Daha az atık üretimi ve kirlilik, Hastalıklara karşı direnci artırır, Stok yoğunluğunu artırır, Mekanik havalandırmaya göre maliyet avantajı sağlar

- Yoğunluğu yüksek balık çiftliklerinde ve özellikle yaz aylarında suyun sıcaklığı 10°C'yi aştığında oksijen talebi yüksektir.
- Balıklarda oksijen ihtiyacı beslenen yem miktarı ile doğrudan ilişkilidir. Örneğin; Alabalık, 1 kg yem yakabilmek için yaklaşık 300 ile 400 gr oksijene ihtiyaç duyar.
- Oksijen (O₂) atmosferik basınç altında sıvı içinde erir.
- Bir litre havanın içinde atmosferik basınçta (760mmHg), 260mg oksijen bulunur. Bunun yanında, 10°C'de bir litre doymuş suda 11,3mg oksijen vardır.
- Suyun içinde daha fazla oksijen çözemez hale geldiğimizde, suyun oksijene doymuş olduğunu söylüyoruz. Suyun doymuşluk derecesi ne kadar yüksek olursa gazın aynı suda çözünmesi bir o kadar zorlaşır.
- Yoğun bir balık çiftliğinin besleme suyunda yaklaşık %20 oksijen vardır. Oksijen ihtiyacının kalan %80'i oksijenlendirme sistemleri ile verilir.
- Balığın suda çözünmüş oksijeni verimli soluması için, oksijenin suda verimli bir şekilde çözünmesi gerekmektedir
- Oksijenin su içindeki çözünürlüğü büyük ölçüde aşağıdaki parametrelere bağlı olarak değişir.
- Su Sıcaklığı: Oksijen çözünürlüğü ile ters orantılıdır.

- 10°C’de çözünürlük 10,9mg/litre iken 20°C’de çözünürlük 8.8mg/litredir (deniz seviyesinde).
- Suyun tuzluluk oranı: Oksijen çözünürlüğü tatlı suda tuzlu suya göre daha yüksektir.

Örneğin: 20°C’de, tatlı suda oksijen çözünürlüğü 9mg/litredir, tuzlu suda (‰ 35) 7.4mg/litredir.

Orkinos Besiciliği - Cenk YURTTAŞ / Akua Group Su Ürünleri A.Ş.

- Çiftlik balıkçılığı olması yanında en büyük fark, kaynağın canlı yakalama yolu ile doğadan temin edilmesidir. Doğadan temin ise doğal yaşam alanı olan Atlantik okyanusu olan bu türün üreme maksadı ile mayıs-haziran aylarında büyük sürüler halinde Akdenize girdiği dönemde derin suda gırgır balıkçılığı olarak bilinen yakalama usulü ile canlı ve zarar görmeden yakalanıp ağ kafeslere alınarak çiftlik alanlarına getirilmesidir.
- Bu balığın yakalandıktan sonra çiftlik ortamına alınmasının iki nedeni vardır. Birincisi; avcılığın yapıldığı dönemde uzun göç ve yumurtlama neticesinde vücudundaki yağ stoğunu büyük oranda kaybetmesine bağlı et kalitesi düşüklüğü, ikincisi ise; bu türün kendi endodermik vücut yapısı nedeni ile vücut sıcaklığını 30 dereceye kadar yükseltebilme yeteneğinin olması, bu ona değişken su sıcaklıklarında bulunabilme kabiliyeti kazandırırken öldürülme anındaki stres nedeni ile etinde bozulmalara neden olmasındır. Bu iki ana nedenden ötürü yakalanan orkinoslar çiftlik ortamında yoğun besleme ve doğru hasat yöntemleri ile en yüksek değerde satış imkanlarına getirilmektedir.
- Şu anda hepsi İzmir bölgesinde olmak üzere, 6 su alanında 5 şirket besicilik konusunda faaliyet göstermektedir. Yetiştirme döngüsünü yıl içinde 3 dönem olarak ele alabiliriz.

Birincisi avcılık. Mavi yüzgeçli orkinos avcılığı kota uygulamasına tabidir. Kısa adı ICAAT olan merkezi İspanya da bulunan uluslararası Atlantik ton balıklarının koruma komisyonu tarafından kontrol edilmektedir. Bunun denetimi de avcılığın başından itibaren balığın son tüketici ile buluşmasına kadar olan noktalarda uluslar arası gözlemciler tarafından denetlenmektedir.

- 2016 kotası yaklaşık 19.000 Ton olmakla beraber Türkiye’nin kotası % 4,15 yani 785 Ton dur.
- Orkinosların beslemesi, ikinci periyodumuz. Kafesler çiftlik alanına vardıktan sonra uzunca bir süre yolda aç kaldıkları için vereceğimiz balıklara adaptasyonu

da yaklaşık 1 hafta 10 gün sürmekte. Sonrasında optimum besleme dönemi 5-7 aydır diyebiliriz. Orkinos besiciliğinde kafesteki balık boylarının standart olmaması, başlangıçtaki kg. net bilinmemesi gibi nedenler ile tam bir FCR olmasa da yapılan bilimsel çalışmada tecrübelerimize dayalı olarak şunu söyleyebiliriz; günlük yem alımı su sıcaklığının en yüksek olduğu temmuz ayından itibaren biomasın %10 u kadardır. Bu oran su sıcaklığındaki düşül ve balığın yağ oranı ile orantılı olarak %2 ye kadar düşmektedir.

- FCR oranı kabaca; büyük balıklarda 1/20 , küçük balıklarda ise 1/15 denebilir. Buradaki FCR oranı diğer yetiştiricilik yemleri ile karıştırılmasın buradaki yem yaş yem ve %80 nem içermektedir.
- Balıklar büyüdükten sonra aralık ayından itibaren hasat dönemine başlayabiliriz. Hasat şekli de işletmelere göre farklılık gösterse de genel olarak kullanılan yöntem hasat edilecek kafesteki balıkların takılıp sürtünmeden yüzmeye devam edebileceği küçük kafeslere alınarak “powered lupara” gibi isimler ile bilinen bir çeşit su altı silahı ile başın üst kısmından vurularak en kısa sürede etkisiz hale getirilmesidir.

Su Ürünleri İşletmelerinde Sertifikasyon - Zahide GÜNGÖR

- Son 6 sene içerisinde, global-gap de Levrek ve Çipura da Avrupada birinciyiz. Organik levrek-çipurada dünya birinciliğimiz var (Kılıç Holding tarafından yapılan). Toplamda Avrupa da 1,5 yıl içerisinde en hızlı şekilde global-gap sertifikasına sahip olan ülkeyiz. Bunun yanında gıda işleme ve paketlemelerde son 4 sene içerisinde yapılan habersiz denetimlerde %95 başarı oranımız var. Aslında çok iyi bir yerdeyiz ve bunun mücadelesini beraber veriyoruz bazen zorlanıyoruz. Özellikle yetiştiricilik yapan küçük üreticiler zorlanıyor. Nerede zorlanıyorlar? Bu sertifikaları almak için epeyce zahmetli oluyor, bütçelerimiz-hesaplarımızın üzerine çıkıyor. Çünkü müşteri talepleri çoğaldıkça istenilen şartlarda maalesef çok fazlalaşmaya başlıyor. Çiftliklerimiz çok sık ve fazla analiz yapmaya başladılar, bu analizler bütçeyi planlarken bazen aşılıyor. Pazarda payımızı sürdürmek için, ihracatçılarımızın ellerini güçlendirmek için, dünyadaki Pazar payımızı sürdürebilmek için bu belgelere ihtiyaç duyuyoruz.
- Belirli ülkelerde yada Avrupa birliğinde bazı pazarlarda bazı belgeler özellikle istek üzerine direkt isimlendirilerek isteniyor. Örneğin Avrupa’da en çok talep edilen sertifikalar BRC-IFS yetiştiricilikte Global-GAP ve son yıllarda ismini çok sık duyduğumuz ASC. ASC pilot bölge olarak da ısrarla Türkiye’yi tercih ediyorlar. Ama alabalık konusunda hata yaptılar, özellikle baraj/kafes

yetiştiriciliğinde fosfor hesaplamalarında yanlış yaptıkları için (danışmanlığını yaptığım işletmenin)1,5 yıldır belgesini veremediler. Daha yeni hatalarını kabul ettiler ve gözden geçirecekler. Toprak havuzlar için böyle bir sıkıntı yok fakat levrek çipura için 2 sene gibi bir taslak çalışma olacak.

İhracat yapan firmalara İngiltere için BRC, Avrupa için se IFS sertifikalarında destek vardı fakat geçen yıl IFS için destek verilmedi, nedeni açıklanmadı, sorulmadan iptal edilmesi de biraz üzücü. Bu belgeler çok maliyetli ve müşteriler tarafından istenen belgeler.

- Bunun yanında yetiştiricilikte sürdürülebilir balıkçılıkla ilgili FOS dediğimiz (Friend Of The Sea) bir belge var. Müşteriler sürekli bir şeyler talep ediyor, doğru. Bunları mümkün mertebe uyguluyoruz, evet ama ben Türkiye Cumhuriyetinde müşteriye sürdürülebilir balığı da düşünerek, istenilen her belgenin hemen tamam denilerek olmasından yana olmadım hiçbir zaman. O yüzden talep geldiğinde bana döndüklerinde, neden niçin isteniyor önce onu soruyorum. Eğer benim pazarımı güçlendirecekse, sipariş sayımı ona göre uygulayım. Çünkü bunun alt yapısı ciddi bir maliyet gerektiriyor. Ona endekse ben belgelendirme ve danışmalık süreçlerini hızlandırarak ona göre bir çalışma yapıyorum. Ayrı belgeler olduğu için bunların komiteleri de farklı. Daha önce global-gap ve fos için kombine bir belge olması için müracatta bulunmuştum, çünkü maliyet olarak daha düşük olacak. Ve bu geçen sene onaylandı.

Gıda Kontrol Genel Müdürlüğü Yem Daire Başkanlığından Yem Kontrol Grup Sorumlusu Dr. Seval ÜNALAN'ın Konuşması;

- 2013 yılında genel müdürlüğümüze, Merkez Birliğinizin bir başvurusu olmuştu. Genel olarak yemler kalitesiz bazında. Ve buna bağlı olarak biz genel müdürlüğümüzdeki yem dairesi olarak balık üretim çiftliklerine gidip yem numunesi almıştık. Oradaki bazı gözlemlerimden bahsetmek istiyorum, sizler çiftlik sahipleri olarak belki çok kaliteli yemleri alıyorsunuz bunları balıklara ulaştırdığınızı düşünüyorsunuz ama ben Aydın, İzmir ve Muğla bölgesinde yaptığım denetimlerde gördüğüm en büyük sıkıntı yemlerin depolanma alanlarıydı. Yemler depolanması gereken koşullara uygun olarak depolanmıyordu. Depolama koşulları ne kadar uygun olursa hayvanların önüne de o kadar kaliteli yem ulaştırırsınız.
- 2016 yılı balık yemi üretim miktarını vermek istiyorum. Türkiye genelinde 23 tane fabrikada balık yemi üretilmekte, ve bunun miktarı da 461.Bin Ton civarında. Biz yem kontrol dairesi olarak yıllık yem kontrol planları yapıyoruz ve bu bağlamda

balık yemlerinde de hem kalite kriterleri hem de dioksin-ağır metal- salmonella – enterobaktericea ve antibiyotik aranması gibi kriterlere bakıyoruz, bu kapsamda 2016 yılında alınan numunelerde an fazla antibiyotik çıkmış. Bu yemde antibiyotik aranmasını gidip balık çiftliklerinden direkt yapıyoruz, bildiğiniz gibi balıklarınızda bir hastalık olduğu zaman veteriner hekime başvurmanız gerekiyor ve onun reçetesi doğrultusunda ilaçlı yem üretilmesi gerekiyor. Bizim en çok karşılaştığımız sıkıntı yemin antibiyotikle muamele edilmesi ve hayvanlara verilmesidir.

Genel görüşmelere geçilmek üzere ara verilmeden önce Sn. Yavuz PAPİLA' nın Orman sahalarında balık tesislerine kiralamaların birden 4 misli artırılmasının çok ağır bir kira olduğunu ve bu konuda sıkıntının giderilmesi ile ilgili çare nedir acaba ve bu 4 misli artışın mantıklı bir izahı var mıdır şeklindeki sorusu üzerine,

Antalya Orman Bölge Müdürlüğü Temsilcisi Orman Mühendisi Sn. Yusuf GÜZEL'in Konuşması;

2014 yılında çıkan yönetmelik öncesi bu kira bedelleri proje maliyetinin %0,5'i olarak alınıyordu, 2014 nisan ayında çıkan orman arazilerinde 17 ve 18. Madde uygulama yönetmeliğine göre alınan arazi izin bedeli metre kareye dönüşünce, sanki orman bakanlığı bunun 4-5 katı artırmış gibi göründü. 2014 sonrası metrekare x ağaçlandırma birim fiyatı x ek1 x ek2 x ek3 olarak bir hesap sistemi geliştirdi. Yani bu sadece balık çiftlikleri ile ilgili değil tüm 17 ve 18. Madde ile verilen izinlerle ilgili bir hesap sistemi değişikliğidir. Daha sonra orman köylüleri ile ilgili olarak %80 indirim şeklinde bir değişikliğe gidildi. Bakanlığımızın bu konudaki çalışmaları devam ediyor.

Sn Yavuz PAPİLA; şimdi geçen sene 50.000 TL ödediğimiz kira bedelini bu yıl 200.000 TL olarak mı ödeyeceğiz ?

- İllere ve kiralan bölgeye göre katsayılar değişiyor. Aynen arazinin rayiç bedeli dediğimiz bedele göre değişiklik gösteriyor.

Saat 16:30 da genel görüşmelere geçilmek üzere oturuma ara verilmiştir.

Düşünceler olarak;

Yavuz Bey ve Muhammet Bey konuşmalarda bahsettikleri konuların değerlendirilerek bu yönde çalışmalar yapılırsa iyi olacağı konusunda düşüncelerini iletiler.

Benim Düşüncelerim ise, iki günlük görüşmeler üzerinden ;

- Yemde kaldırılan KDV den dolayı üretici ve tüketici kısmında sıkıntılar bulunduğu dolayısı ile en azından satışlarda KDV nin % 1 e bile indirilebilirse iyi olabileceğini,
- Balık sağlığı açısından ise devletin büyük baş ve küçük baş hayvancılıkta uyguladığı gibi Tarım İlçe Müdürlükleri üzerinden bir uygulama ile üreticiye destek sağlayabileceği ve dolaylı olarak da gerçek üretimin kayıt altına alınabileceği vb.
- Kendi mesleğimden de yola çıkarak, halen yürürlükte olan 1380 Sayılı Kanun sadece avcılık ve kiralamar üzerinde dururken, yeni hazırlanan taslakta üretiminde yer almasının yaklaşık 40 yıldır ülkemizde kültür balıkçılığının yapıldığı ve neredeyse üretim standartlarının iş akışlarının oturduğu günümüzde uygun olacağı ve buna bağlı olarak da biz Su Ürünleri Mühendisleri nin devlet nezdinde bir yetki ve meslek kanunumuzun olmayışından dolayı, en azından bizlerin bu yeni hazırlanan 1380 de adlarımızın geçmesini isteriz ki şundan dolayı; sahada üretim ve üreticiler olmazsa ne yazık ki biz su ürünleri mühendisleri de olamayız. Bir veteriner hekim klinik , pet shop vs açıp meslek hayatını sürdürebilir, bir ziraat mühendisi ilaç bayii, gübre bayii açıp hayatını sürdürebilir. Bizler ise üretim ve üreticiye bağlıyız. Benim ricam meslek kanunumuz çıkana kadar en azından 1380 sayılı yeni taslakta bizlere yardımcı olunabileceğidir.

Teşekkür eder, İyi çalışmalar dilerim.

DEĞERLENDİRME

Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı'nın 2. gününün sonunda, genel değerlendirme oturumuna geçildi. Oturumu yönetmek üzere, Merkez Birlik Başkanı Faruk COŞKUN, Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdür Yardımcısı Merkez Turgay TÜRKYILMAZ ve Merkez Birlik Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı İhsan BOZAN'dan oluşan bir divan belirlendi.

Merkez Birlik Başkanı Faruk COŞKUN değerlendirmenin katılımcılardan gelen soruların cevaplanması, çalıştay ile ilgili fikirlerinin alınması ve üreticiyi dinlemek üzere yapılmasını talep etti. Ayrıca toplantıyı Turgay TÜRKYILMAZ'ın yöneteceğini belirtti.

Turgay TÜRKYILMAZ: İki günlük toplantının sonuçlarının tartışılacağı bir bölüm değerlendirme bölümünde birlikteyiz. Değerlendirme kısmında nasıl bir yöntem izleyeceğimizi katılımcıların görüşlerinin aktarılması olarak yapmamızda fayda var. Bugünkü sunumlar içerisinde Halil Beyin sorunlarla ilgili hazırlamış olduğu sunum tarafımızca not edildi. Bu konuyla ilgili olarak söyleyeceğimiz birkaç şey var. Bunların haricinde gündeme gelmesinde fayda görülen eksik kaldığı düşünülen konular varsa ilk önce onlarla başlayalım. Herhangi bir şekilde sunumun dışında gündeme getirilmek istenen bir konu, soru veya sorun varsa onlarla başlayalım. Bir diğeri de Milas'ta ki toprak havuzcu konusuyla ilgili yapılan bir sunumdu. Orada da birkaç tane soru vardı. Onların da notları alındı. Onun haricinde gündeme getirilmek istenilen konuları konuşalım. Daha sonra diğer konulara yoğunlaşalım diye düşünüyorum.

Şükrü TOKLU (Antalya İç Su Ürünleri Birlik Başkanı): Desteklenmelerin yatması ile ilgili olarak bir söylenti dolaşiyor. Yatmayacağı ve üreticilerle ilgili bir soruşturma olacağı ve daha sonra yatacağı şeklinde. Bununla ilgili Müdürlüğünüzün veya Bizim yapabileceğimiz bir yardım var mı? Süreci hızlandırmak için.

Cevaben Turgay TÜRKYILMAZ: Bu süreç biraz farklı işliyor malumunuz burada tekrar çok detaylı olarak açıklamamıza gerek yok ama süreci takip ettiğimizi bilmenizi isteriz. Daha önceki yıllarda farklı bir uygulama belki geliştirilecek ama şu anda sizlerden talep ettiğimiz herhangi bir şey yok. Önümüzdeki günlerde kesin olarak süreci başlatacağız.

Cevaben Dr. M. Altuğ ATALAY: Turgay bey açıkladı ama ben daha net söyleyeyim. Aslında geçmiş yıllarda olduğu gibi Şubat ayının sonunda ödemeye hazırız. Yapılmış işlemlerin tamamı bitmiş durumda fakat bu senenin özelliğinden dolayı ayrı bir soruşturma gerekiyor. Bütün ödemelerde olabiliyor. Onlardan neticeler alındıkça geçen seneki uygulamalardan ayrı olarak bu sene illeri peyder pey ödeyebiliriz.

15 il olmak üzere, en kısa sürede ödemeye başlayacağız. Ülke gündeminin yoğun olmasından dolayı süre biraz uzayabiliyor. Geçtiğimiz yıllarda da ki bir yıl olmuş olsaydı bugün hesabınıza geçtiğinin müjdesini verebilirdik.

Erbil BAŞRUH (Muğla Kültür Balıkçıları Derneği): Sunumların ilk gününde Yetiştiricilik ve Daire Başkanımız Özerdem MALTAŞ Beyin bir sunumu vardı. Konu hibrit balıklardı. Sorum hibrit balıklar Bakanlığımız resmi olarak desteklediği veya uygulama sürecinde olan bir konu mudur. İkincisi; Kalyon Su Ürünlerinin sunumu içerisinde yer alan ve bakanlığımızı da ilgilendiren çok kısa bir cümleydi. Pangasus satımı Avrupa Carrefoursa'larda yasaklanan bir ürün. Çünkü vahşi bir büyüme süreci var. Oysaki Bakanlığımız tarafından pangasus yetiştiriciliğine izin veriliyor bu durum hakkındaki değerlendirmeleriniz nelerdir?

Cevaben Özerdem MALTAŞ: Hibrit tür ile ilgili destekleme politikamızda yok. Hibrit tür ile ilgili desteklenme politikası için yeni çalışmalar yapmayı düşünüyoruz. Pangasus ile ilgili, kapalı sistemlerde veya ona benzer bir sistemde üretim yapılması için şartlı izin verdik. Avrupa'da gelişen süreci takip ediyoruz 3-4 gün önce yasaklandı ama bizde ki süreç çok iyi gitmiyor onunda bilgisini vermek istiyorum şu an geldiğimiz, büyük balık yok ve yeni ithalat izni de vermedik.

Cevaben Dr. M. Altuğ ATALAY: Birinci olarak pangasus a izin verdik. Yeni türlere izin verebiliyoruz. Sadece sıcak sularda yetişiyor yani yayılma ihtimali yok bu türün dolayısıyla kapalı sistemlerde takip altında. Birde sadece İspanyada Carreforda satışı yasaklandı ama Türkiye'de de her şeyi yasak etmenin bir anlamı yok. Dolayısıyla belirli şartları taşıyan işletmelere belirli yerlerde bu türün yetiştiriciliğine izin verildi.

Mustafa AYDEMİR (Isparta İç Su Yetiştiricileri Birlik Başkanı): Bizim genel kurulda aldığımız kararda Nisan ayının sonlarına doğru Isparta Merkezde balık günü festivali düzenlemek için karar aldık. Amacımız Kültür balığının, alabalığın tanıtımını yapmak ve balığın faydalarını halka anlatmaktı. Duyduğumuz kadarıyla Bakanlığımızın da Türkiye genelini kapsayan bir çalışması varmış. Bu konu hakkında bilgi almak istiyorum.

Cevaben Turgay TÜRKYILMAZ: Bizim Bakanlık olarak balık tüketimini artırma konusunda Balık Tanıtımı Grubu ile birlikte, Ekonomi Bakanlığının da desteğiyle oradan ve farklı yerlerden alacağımız bütçelerle Türkiye genelinde bir kampanya başlatacağız. Bununla ilgili Bakanlığımızda bir çekirdek grup oluşturuldu çalışmalarını ve planlamasını yapmaya başladı. Diğer illerden de yapılan bu etkinliklerin hepsini bir arada toplayabiliriz ve bu planlamayı 2017 Eylül ayına kadar bitirebiliriz. Sonraki süreçte iste çıkartılan plana birebir uyarak kampanyayı gerçekleştireceğiz.

Cevaben Dr. M. Altuğ ATALAY: Bakanlığımız olarak biz bu kampanyayı gerçekleştireceğiz. Fakat yapacağımız kampanyaya destek gerekiyor. Balık desteği için sizi de bu kampanyada görmek istiyoruz.

Ahmet SERMET (Kayseri Su Ürünleri Yetiştiricileri Birlik Başkanı): Yavru üreticisiyim. Biz neden dolayı yavru üretiminin desteğini kestik? Eğer yavru ve yumurtayı desteklemezsek bu planladığımız 2023 hedefimiz olan 400 bin ton kapasiteye ulaşamayız.

Abdullah ARVAS: Ziraat Bankasından kullanmış olduğumuz yatırım ve işletme kredilerinde şöyle bir durum ortaya çıkıyor, ipotek olarak iş yerlerimizi vermek zorunda kalıyoruz ve baktığımızda ekspertiz değerlerinin çok düşük olduğunu görüyoruz. Birinci olarak Ziraat Bankası kendi bünyesinde ekspertiz firması oluşturabilir mi? İkincisi bu sürecin içerisine Kredi Garanti Fonu da dahil oluyor ve bu kredinin sonuçlarını 4-5 aya kadar uzatabiliyor, bununla ilgili bir çalışmaları olabilir mi? Bakanlık olarak Ziraat Bankasıyla birlikte bir çalışma hazırlanabilir mi veya bu süreç hızlandırılabilir biliniz mi?

Cevaben Ümit ÇELİKTEN (Ziraat Bankası): İpotek firma bazlı oluşturulan bir süreçtir, bu süreç sonunda çıkan sonuca göre teminat talep ediliyor. Bu teminat ipotek olması durumunda her bankanın yaptırdığı gibi bağımsız ekspertiz firmalarına yaptırılıyor ve bizde bu değerlendirme sonuçlarına göre bir rapor hazırlıyoruz fakat bununla ilgili itirazlar geldiğinde onları da değerlendiriyoruz. Bunun dışında sadece ipotek değil kefalet, çek, senet bunlar da teminat olarak değerlendiriliyor.

Şubeler arasında farklılar olabilir. Ziraat Bankası büyük bir teşkilat 1800 e yakın şubesi var, bunu da standartlaştırmaya çalışıyoruz, bunun için eğitimler veriyoruz.

Üretici: 4-6 aylık çekle ürün satıyoruz ama K.D.V. yi 25 gün içerisinde ödemek zorunda kalıyoruz. K.D.V.nin düşürülmesi hakkında Bakanlığımızın bir çalışması var mı?

Cevaben Dr. M. Atluğ ATALAY: K.D.V'nin düşürülmesi bizim Bakanlığımızın portföyünde bulunmamaktadır. K.D.V ile ilgili olarak Maliye Bakanlığı bürokratlarıyla görüşmeler yapıldı. Merkez Birliği Yönetimi ile birlikte Sayın Tarım Bakanımıza konuyu ilettik. Tarım Bakanımız o an Maliye Bakanımızı telefonla arayarak durumu bildirdi. Maliye Bakanımızda geniş bir çalışma yapıldığını ilerleyen günlerde sonuçlanacağını olumlu veya olumsuz olarak bildireceklerini söylediler.

Hakan ACAR (Burdur Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği Başkanı): İki gündür çalıştayımızda çok büyük emeklerle çok değerli sunumlarla katılımcılarımızın

sektörümüze çok büyük katkı sağladığına inanıyorum. Herkese çok teşekkür ediyorum. Fakat işin sonucunda ana hedefimiz üretici olarak para kazanmak. En son aşamaya geldiğimizde şu anki sistem balıkçılarımızın %90 ı iflasın eşine gelmiş durumdadır. Herkes bugün ayakta kalmanın mücadelesini veriyor eğer ayakta kalabilirsek bu sunumlar bize çok yararlı olacaktır. Ama ayakta kalamazsak bu yapılan çalışmaların hiçbir anlamı kalmamış olacaktır. Hedefte bugün maliyetlerin altında satışlar görüyoruz. Ben piyasanın birebir içerisindeyim hem üreticiyim, hem satıcıyım. Küçük işletmeleri anlayabiliyorum. Günü kurtarmanın zorluğuyla maliyetin altında kısmi satışlar yapabiliyorlar ama bazen de çok büyük firmaların maliyetin altında satışlar yaptığını duyuyoruz. Bu tabii büyük balık küçük balığı yutar prensibiyle çoğu işletmemiz el değiştiriyor. Acaba tarım politikaları belirlenirken küçük aile işletmelerinin daha fazla ayakta kalabilmesi için, tekelleşmenin önüne geçilebilmesi için tarım politikalarını nasıl yönlendirebilirsiniz? Üretim, yavru yetiştirme, yem, ihracat vb. şeyler tekelleşmeye giderse küçük işletmelerin fasonculuktan başka bir şansının kalmayacağını düşünüyorum ve bu konuda yardımlarını bekliyoruz.

Cevaben Turgay TÜRKYILMAZ: Bakanlık olarak bir sorumluluğumuzun da bu olması gerekiyor ama yapacağımız desteklemelerin neye mal olacağını ve işin ucunun nereye gideceğini iyi değerlendirerek yapmak gerekiyor bunu. Sizde bu işin içindediniz verdiğiniz desteklemelerin yansımalarının sesi yurt dışından geliyor. Sorununuzun gündeme getirilmesinin gerekli olduğunu ve bunun için çalışma yapılması gerektiğini düşünüyorum. Buna da gündeme getireceğimiz maddelerden birisi olacağını belirtmek isterim.

Hüseyin YILDIRIM (Muğla Alabalık Yetiştiricileri Üretici Birliği Başkanı): Birliğimize bağlı küçük üreticilerimiz ağırlıklı olarak %60 – 70 civarındadır. Genellikle çok küçük üretici oldukları için fatura ile işlem yapmıyorlar ve müstahsil olarak balıklarını satabiliyorlar ve bu balıkları da çoğunlukla daha büyük işletmeler veya araçlara satıyorlar. Bu yıl küçük üreticilerimizin müstahsil makbuzlarının kabul edilmemesi yani çiftliklere satılan balıkların ve bunun üzerine alınan müstahsil makbuzlarının desteklemede geçerli olmaması nedeniyle büyük oranda destekleme alamadılar. Bakıldığında burada desteklemenin ruhuna aykırı bir durum söz konusu, desteklemenin ruhu küçük ve nispeten orta ölçekli işletmelerin ayakta durabilmesi, bu işletmelerin kendilerini yeniyeye bilmesi, üretimlerini sürdürebilir tutması anlamına geliyor. Devlet politikası olarak da bu şekilde destekleniyor. Buna bir çözüm bulunması gerekiyor, örneğin yerinde tespit yapılmak suretiyle veya başka türlü olabilir. Bakanlığımızın bu küçük üreticilere örneğin 50 ton veya 30 ton altında ki

aile işletmelerinin koruması için bir önlem alması gerekiyor ve bu konuyla ilgili olarak düzenleme yapılmasını istiyoruz.

Cevaben Turgay TÜRKYILMAZ: Destekleme Çalışma Grubunun içerisinde bu konular belirtilmiştir. Bu görüşlerinizi çalışma grubunun içerisinde de yansıtmanızı rica edeceğim.

Tuncay ŞEKER (Çameli Alabalık Yetiştiricileri Birlik Başkanı): Alabalık üretimindeki çoğu sorunumuzu Tarım İl Müdürlüğü tarafından çözüyoruz. Alabalık üreticisinin en büyük sıkıntısı satış, Satış sıkıntı olunca ayakta durma problemi oluyor. Daha önceki yıllarda TARSİM sigortasından doğan sıkıntıdan dolayı Ziraat Bankasından kredi çekilemeyince Birlik üyelerimiz Ziraat Bankasından, Esnaf ve Kefalet Kooperatifine yönlendi. O yıllarda ziraat bankası kredileri yarı yarıya düşmüştü. Birlik üyelerimizin hemen hemen hepsi Esnaf ve Kefalet Kooperatifine borçlu durumda ve kredilerin taksitlerini ödeyemiyorlar. Buradan çıkarabileceğimiz bir raporu Maliye Bakanlığına iletebilirsek yeni kredi imkânları yerine mevcut borçlu kredilerimizi 6 ay – 12 ay uygun faizle erteledikleri zaman bizim bu sorunları çözeceğimizi düşünüyorum. 2016 yılı itibariyle Esnaf ve Kefalet Kooperatifinin sadece Denizli Çameli ilçesinden 500 bin TL nin üzerinde sadece avukatlık ücreti harcadığını biliyoruz. Esnaf ve Kefalet Kredilerinin yapılandırılması ile ilgili olarak Bakanlığımızın yardımını talep ediyoruz.

Cevaben Turgay TÜRKYILMAZ: Bu konu şu anda evet veya hayır olarak verilebilecek bir cevap değil sizinde belirttiğiniz gibi. Merkez Birliği Başkanımız Faruk COŞKUN Beyden de rica edelim gerekli notlarını alıyor bizimde gündemimize getirsin, kendisi de girişimde bulunsun sizleri temsilen, Bakanlık olarak bizimde bu toplantı sonrasında bu konuda bir katkımız olursa Merkez Birlik ile birlikte hareket edip gerekli yerlere iletebiliriz.

Yavuz PAPİLA: Son dönemdeki televizyonda popülaritesi artan mutfak programları çok yaygın oldu. Bunun iyi tarafı olduğu gibi özellikle İsim yapmış diyetisyenlerden, balığı yiysin ama sakın kültür balığı yemeyin demesi burada ki üreticilerinin en büyük sıkıntı olan satış sıkıntısına o anda büyük bir darbe gibi oluyor. Bunu düzeltmek için resmi bir ağızdan örneğin Bakanlığımızın Halk ile İlişkiler Şubesi gibi bir daha resmi bir kurumdan Halkı bilgilendirmek amacıyla bir açıklama yapılabilir. Bunu Merkez Birlik yapabilir, ama Merkez Birliğinin yaptığı açıklama meslek kuruluşu gibi algılanıp kendi meslektaşlarını savunuyormuş hissi verebilir. Ama bunu Bakanlığımız yaptığımız zaman daha doğru bir bilinçlendirme olacağını düşünüyorum.

Cevaben Turgay TÜRKYILMAZ: Hem Merkez Birliğimiz hem de Su Ürünleri Tanıtım Grubu bu işin ciddi bir mücadelesi veriyorlar. Ama sizin beklentiniz Tarım Bakanlığının açıklama yapması yönünde olduğunu görüyorum. Bunun için gerekli notlarımızı alalım fakat yine bu konunun sizin tarafınızdan, üreticiler tarafından gündeme getirilmesinin daha faydalı olacağını düşünüyorum.

Cevaben Dr. M. Altuğ ATALAY: Şöyle bir şey yapabiliriz. Biz balık yağlarını üzerine çalışmış bir üniversitemizle birlikte bir proje geliştirdik. Yine Hacettepe Üniversitesinden bir kardiyolog ile önce Müdürlüğümüzde bir sunum yapacaklar balığın sağlığı ve insana olan etkileri diye. Bu etkinliğin aynısını Bakanlığımızda da yapacağız. Bakanlığımızda hep beraber bir gün belirleyelim, Bakanlığımıza bir balık dağıtalım ve üst düzeyden Bakanlığımıza, Basın mensuplarını da çağırarak balığın sağlıklı olduğunu ve yenmemesi için hiçbir neden olmadığını anlatalım.

Özerdem MALTAŞ: Öncelikle Desteklemede sadece bir hatırlatma ile başlamak istiyorum. Büyük işletmelerle ilgili bir eleştiri geldi. Daha önceki desteklemede bir üst sınır yoktu. Sırasıyla iki bin ton lara düşürdük şu anda 250- 500 ton sınırı var. Buda yeterli gelmedi bir önceki yıl yeni bir sınırlama yaptık aynı bölge aynı potansiyel alanda bir tüzel kişiliğe ait bir başka tesisten başkası desteklemeden yararlanamıyor. Küçük üreticilerin desteklenmesiyle ilgili olarak yoğun bir şekilde çalışıyoruz. Küçük üreticilerle ilgili olarak Genel Müdürüm bir bilgilendirme yaptı. Krediyeye yönelik olarak Tarım Kredi Kooperatiflerini ziyaret ettik. Tarım Kredi Kooperatifleri daha çok küçük üreticilere çalışıyor, kendileri de ifade ettiler örneğin Malatya bölgemizde yoğun şekilde çalışıyorlar. Bununla ilgili olarak Ülke genelinde de küçük üreticilerimiz Tarım Kredi Kooperatiflerine müracaat etsinler. Genel Müdürümüz ilgili dairelere talimat verdi o konu ile ilgili olarak çalışacaklar.

İhsan BOZAN: Her yıl yaptığımız çalıştayımız gün geçtikçe katılım sayıları artıyor. Genel Müdürlüğümüzün son 1 – 1,5 yıl içerisinde sorunları çok aktif olarak sorunların çözümünde rol aldığını görüyoruz. Tabi ki bazı sorunlar Bakanlığımızın kendi mevzuatı içerisinde çözülebiliniyor. Fakat bazı sorunları Merkez Birliği ve Özel Sektörler olarak tek başımıza konuşmamız çözümüyor. Mutlaka Bakanlığımızın destek vermesi gerekiyor diye hep söylüyorduk. O desteği Son 1,5 yıldır yeterince alabiliyoruz başta Genel Müdürümüz olmak üzere tüm Bakanlık mensuplarına teşekkür ediyorum. Biz sektör olarak bir bütünüz hepimiz aynı gemideyiz, küçük üreticiyi desteklenmesi gerektiğine katılıyorum, Birlik olursak daha etkili sonuçlar alacağımıza inanıyorum. Yapılan bazı sunumlara ek olarak bir şeyler eklemek istiyorum. Bazı sunumlarda kapasitemizin %50 si kullanılıyor gibi bir anlatım

oldu orayı düzeltmek istiyorum. Kapasitelerim şu anda %80 - %90 oranında dolu olduğunu bildirmek isterim.

Bunun dışında bizim önemli bir problemimiz çipura ve levrek hakkında. Çipura ve levrek üreticilerinin kurmuş olduğu birliklere çipura ve levrek den desteklenme alamadıkları için sıkıntıdalar. Tabi biz büyük üreticiler olarak o birlikleri ayakta tutmak için gerekli çalışmayı yapıyoruz. Fakat o birlikler için kalıcı bir çözüm bulunabilir. Bakanlığımız bünyesinde çalışan destekleme komitesi buna da program dâhilinde bir çözüm getirebilir.

Hüseyin SALİHOĞLU: Yavru desteği üretici için olmazsa olmazdır. Bakanlığımızın yeni çalışmaları içerisinde yeni yavru türlerini desteklemek için bir çalışmasının olduğunu öğrendik bu çok olumlu bir gelişmedir. Ayrıca Anti-Damping soruşturması çerçevesinde çipura ve levrek desteklemeleri kaldırılmıştır. Levrek yetiştiriciliği Bölgemizde yeni olduğundan dolayı desteklemelerini istiyoruz. Karadeniz Levreği bir marka olmuştur. Bu markanın tescillenebilmesi için mutlaka destek gerekmektedir. Basında kültür balıkçılığının, kamuoyuna olumsuz gösteren yazılar yayımlanmaktadır. Üreticiler olarak bu durumdan rahatsızız. Ben kendim bazı yazılara cevaben gerekli tepkimi verim, fakat bu yetersizdir bu konuda Bakanlığımızın bu tür çıkan haberlere anında cevap vermesi gerektiğini düşünüyorum. 5200 sayılı yasa Üretici Birliklerinin elini kolunu bağlamaktadır bunun revize edilmesi gerekmektedir. 1380 sayılı yasada da sorunlar mevcuttur oda revize edilmelidir.

Osman PARLAK: Sayın Bakanımızla Merkez Birliği olarak son görüşmemizde 5200 ve 1380 sayılı kanunlar hakkında görüşmelerimizi Yönetim Kurulu Başkanımız kendilerine ilettiler. Sayın Bakanımız 1380 sayılı su ürünleri kanununun Başbakanlığa gönderildiğini fakat komisyona henüz gitmediğini söylediler. 5200 sayılı yasa ile ilgili olarak da Sayın Bakanımıza yasadan kaynaklanan eksiklikleri ilettiler. Aynı zamanda ette ve tavukta toptan fiyatlarda %1 olan K.D.V. nin Balıkta da %1 olmasını gerektiği iletildi. Sayın bakanımız Maliye Bakanımızı arayarak kendisiyle telefonda görüştü ve Maliye Bakanımızın da bu konu üzerinde çalışıldığını bize aktardı. Bunların dışında Sayın Bakanımız su ürünleri ilgili tüm yetkilerin Balıkçılık ve Su Ürünler Genel Müdürlüğünde toplanması için talimat verdiler.

Prof Dr. Ayşegül KUBİLAY (Süleyman Demirel Üniversitesi): Bütün program boyunca izledim ve izlediğimde şunu fark ettim ki gerçekten çok güzel paylaşımlar var fakat paylaşımları bir araya gelerek yaptığımız paylaşımlar çok az. Biz fakültelerde çok yönlü araştırma yapmaktayız ama bu araştırmaları paylaşımlarını çok fazla gerçekleştirememekteyiz. Balık sağlığında en önemli faktörlerden bazıları patojen, çevre ve balık yetiştiricisidir. Yapılan sunumlara baktığımızda

bizim balık sağlığıyla ilgili olarak çok önemli paylaşımlar yapmamız gerektiğini görebiliyoruz. Birlikte hareket etmemiz koruma, bio güvenlik ve hijyen üzerinde durmamız gerekiyor. Hepimizin önceliği hastalığı içeriye sokmamak olması ve balık nakilleri arasında kontrollerin yapılması gerekiyor. Bunların hepsi bir bütün bu bütün içerisinde de bölgesel ve havzasal araştırmaları yapmamız gerekmektedir. Özetle çok çok çalışmamız gereklidir. Ama bunları birlikte yapabilirsek, daha çok bir araya gelebilirsek çok güzel şeyleri gerçekleştirebileceğimizi düşünüyorum. Son olarak sektörün Su ürünleri mühendislerine ihtiyacı olduğunu ve su ürünleri mühendislerinin balık sağlığında en etkin kişiler olduğunu düşünüyorum. Özellikle su ürünleri yetiştiriciliği ve sağlığı mevzuatının yeniden yapılandırılmasını ve bu yapılandırılmada da su ürünlere mühendislerine yetkilerin verilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Prof. Dr. Kenan GÜLLÜ (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi): Bizim en büyük eksiklerimizden bir tanesi yönetim ve organizasyon. Yani tek yıllık ve çok yıllık program yapmakta ve yönetmekte maalesef eksik kalıyoruz. Bu eksikliklerden dolayı karanlıkta yol yordamıyla yolumuzu çizmeye ve rastgele veya sonradan alınan tedbirler kullanmaya başlıyoruz. Bu yüzden bölgesel havza bazlı denetimlere mutlaka öncelik vermemiz gerekmektedir. Biz Fakülte olarak TAGEM ile birlikte eşen havzası ile ilgili olarak bir yönetim planı çıkarttık. Toprak havuzlar ile ilgili olarak da bir çalışmamız başladı. Havza bazlı yönetim modelleri geliştirmeden tüm bu sorunların altından kalkmamız imkânsızdır. Bakanlığımız büyük gayretler sarf ediyor, sektörümüz çok suratlı ve hızlı geliyor. Sektörün sıkıştığı noktada Bakanlığımız sektörün yolunu açmak için bir karar verebilir fakat bu karar ileride büyük sorunlara yol açabilir. Bu yüzden paydaşlarla birlikte bölgesel ve havza bazlı yönetim ve organizasyonlarımızın yapılma gerekiyor.

Osman PARLAK: Su kirliliği kontrol yönetmeliği 2014 yılında ki bir değişiklikle balıkların içerisinde yaşamış olduğu su atık su olarak kabul edildi. 116 litrelik bir tesiste yılda 104 defa yetiştiricinin kendisi 2 defada devlet olmak üzere 106 defa analiz istenmektedir. Sayın Başkanımız ve Yönetim Kurulumuzla Çevre Bakanlığından bir randevu almıştık Fakat o gün Çevre Bakanlığının yoğun Meclis mesaisinden dolayı Bakan ve yardımcılarıyla görüşme gerçekleşemedi. Şöyle ki Anadolu'nun en ücra köşesinde bir tesis düşünüldüğü zaman oradaki tesis göçü önlüyor ve ailesiyle birlikte yaşam olanağı sunuyor. Fakat siz ona diyorsunuz ki sizin ürettiğiniz balığın içinde yaşadığı su atık sudur ve sen 106 defa analiz yapacaksın. Çevre Bakanlığıyla tekrar bir görüşme yapıp bu konuyu kendilerine aktarmak için bir randevu alacağız.

Osman PARLAK: Su ürünleri mühendisleri adına Hakan Acar'a söz vermek istiyorum.

Hakan ACAR: Sektörün gelişmesinde su ürünleri mühendislerinin çok büyük önemi vardır. Sektörün sıkıntıda olmasından dolayı çoğu işletmede su ürünleri mühendisleri çalışmamaktadır. Su ürünleri mühendisliğine ilgi gün geçtikçe düşmekte ve çoğu fakültemiz öğrenci bulamamaktadır. Su ürünleri mühendisleri, veterinerlere verilen aşı yapma yetkisinin kendilerine verilmesi durumunda küçük bir eğitimle bunu çok kolaylıkla yapabilirler ve istihdam da su ürünleri mühendislerine çok büyük iş imkânı yaratabilir.

Osman PARLAK: Orman Arazilerindeki artış ile ilgili olarak Merkez Birliği Yönetim Kurulumuzla birlikte Orman Genel Müdürlüğüne gittik. 2014 yılında 4 bin TL olan kira bedelleri 2015 yılında 26 bin TL olduğunu bildirdik. Orman arazileri kiralama gerçek kişilerde %80 düşmüş oldu fakat tüzel kişilerde kiraların %400 artışıyla devam etmektedir.

Mustafa BEBEK (Veteriner Sağlık Ürünleri ve Halk Sağlığı Daire Başkanı): Size bahsetmek istediğim konu sağlık. Birleşmiş Millerler Gündemine gelen 4. Konudur. 1. HIV, 2. EBOLA, 3. Salgın olmayan hastalıklar, 4. Konu ise Anti Mikrobiyel Direnç. Sektörümüz Antibiyotik kullanımından bahsediyor. Bunun için öncelik prensibimiz “Korunma Tedaviden Daha Ucuzdur ve Daha Kolaydır” olmalıdır. Bu aşamada aşılama birinci önceliğimizdir. Fakat buna rağmen hastalıklarla karşılaştığımızda ve antibiyotik kullanmak zorunda kaldığımızda dikkat edeceğimiz husus akılcı antibiyotik kullanımımızdır. Bilinçli ilaç kullanımımızdır. Biz öncelikle veteriner hekimleri 2015 yılında hizmet içi eğitime aldık, 2016 yılında ise su ürünleri üretiminin yoğun yapıldığı yerdeler Muğla, İzmir gibi şehirlerde bu konuya ilgi duyan tüm kesimi bir araya getirip konunun önemini anlattık 2017 yılında ise bu halkayı daha da genişleterek tüm paydaşlarımıza bu konuda bir farkındalık oluşturmaya uğraşyoruz ve sizlerden ricamız antibiyotikleri endikasyon olduğu alanlarda kullanmanızdır. Kullandığımız antibiyotiklerin hangi hastalıklara etkisi olduğunu, ölçünü, dozajını bilmeden kullanmayalım, kullandırmayalım. Bu konuyla ilgili olarak tüm enstitülerimizden destek alabilirler.

Engin Maraşlı: Hekimlik mesleği bir hastalığın teşhis ve tedavisini yapmak, halk sağlığını ve çevresi tehdit eden bulaşıcı hastalıkların yayılmasını önleyici tedbirler almaktır. Oysaki ülkemizde veteriner hekimler hem teşhis koyar hem tedavi yapar hem de tedavide kullanılan ilaçları pazarlar. Teşhis, tedavi ve ilaç satışının aynı kişi tarafından yapılması etik ve ahlaki değildir. Dünyada sadece ülkemizde mevcut olan bu durum hayvancılığın her dalında farmakolojinin bilimsel bir disiplin olarak

yok sayılmasına ve belki de bu sektörlerin tamamında gereksiz ilaç kullanımına neden olmaktadır. Veteriner hekimlere yasa ile tanınan bu özel hak diğer Meslek mensupları ile hekimler arasında çelişki ve sorunlara neden olduğu gibi haksız kazanç sağlamanın da kapısını açmaktadır.

Veteriner hekimlerin teşhis koyacağı ve tedavi yapacağı yani hekimlik yapacağı bir düzenlemenin yasa ile düzeltilmesi gerekmektedir. Böylece balıkçılık sektörümde veteriner hekimlerin tıpkı beşeri tedavilerde olduğu gibi teşhis koyar tedaviyi takip eder ilaç kullanımı özel bir neden varsa hekim gözetiminde yapılır yoksa işletme sahibi gerekli tedbirleri alıp ilacı kullanır. Beşeri hekimler ilaç kullanımını zorunlu hallerde hastanede gözetim altında yapar yoksa sadece tedavinin gidişatını ve sonucunu takip eder. Aynı uygulamanın balık hekimliği içinde yapılması tartışılmalıdır.

Osman PARLAK: Sunuculara ve katılımcılara göstermiş oldukları ilgi ve sabırları için teşekkür ediyorum.

Dr. M. Altuğ ATALAY: Bu iki gün gerçekten güzel bir gündü, Yetiştiricilikle ilgili tüm taraflar buradaydı. İlgili Bakanlıklar, Bizim Bakanlığımızın ilgili birimleri, yetiştiriciler, Üniversiteden hocalarımız, STKlar, tedarikçiler. Burada sorunlarımızı tartıştık, fark edebildiğim kadarıyla Tarım Bakanlığından kaynaklanan problemleri rahatlıkla çözebiliyoruz. En azından aynı dili konuştuğumuz için büyük sıkıntılarımız yok. Varsa bile kanuni açıdan birkaç eksiğimiz var. Bunları da tamamlamaya çalışacağız. Ancak diğer Bakanlıklar ve Kurumlarla yapılan işlerde bazı sıkıntılar doğuyor. Bunlar Bakanlıkların işidir demiyoruz balığın olduğu, balığın değdiği her yer bizim işimiz. Fakat onlara haklı olduğumuzu anlatabilmek, eksik olan tarafı giderebilmek güç birliği gerektiriyor ve bu güç birliğinin de burada olduğunu şahsım adına hissetmiş bulunmaktayım. Bunu hissettirdiğiniz için teşekkür eder bundan sonraki çalışmalarını da daha fazla şevk ve istekle hep beraber yapacağız. Merkez Birliğine ve Yönetim Kuruluna böyle bir organizasyonu gerçekleştirdiği için ve sizlere de geldiğiniz ve toplantıya katıldığınız için teşekkür ediyor saygılarımı sunuyorum.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalıştayaımıza üreticilerimiz, yemcilerimiz, tedarikçilerimiz, üretici örgütlerimiz, ilgili kurum ve kuruluşlarımız, üniversitelerimiz, sivil toplum kuruluşları ve basın mensupları dahil yaklaşık 650 kişi katılmış olup, Ülkü genelinde tüm paydaşların katılımıyla gerçekleştirilen çalıştayda sektörümüzle ilgili planlama, üretim, yem, pazarlama ve tüketim vb. konularda kaydedilen gelişmeler paylaşılmış, yaşanan sorunlar tartışılmış ve tavsiye amaçlı çözüm önerileri ortaya konmuştur.

- 1- AB mevzuatı ile uyum çalışmaları kapsamında Başbakanlığa sunulan ve halen bekleyen “Su Ürünleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Taslağı”nın, diğer kurumlarla uzlaşarak bir an önce yasalaştırılması gerekir.

Su Ürünleri Kanunu günümüz koşullarına ve AB mevzuatına uygun hale gelecek, en önemlisi su ürünleri yetiştiricilik sektörümüz için hayati öneme sahip olan su ürünleri yetiştiricilik alanlarının belirlenmesi, tahsisi ve geçici olarak alınmış olan su kirlama yetkisi tamamen Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına geçmiş olacak, buda sektörün sürdürülebilir gelişimine çok önemli katkı sağlayacaktır.

- 2- Özellikle Muğla, Aydın, Denizli gibi illerde su ürünlerindeki kira sürelerinin 5 yıl ile sınırlandırılmış olması üreticilerin önünü kapatmaktadır. Her 5 yılda bir tekrar kiralama yapılmak zorunda kalınırken özellikle Su Kirası süresine bağlı olarak Ormandan tekrar kiralama işlemleri yenilediği için Orman Kiralamalarında büyük sıkıntılar yaşanmaktadır. Ve bürokratik engellerle karşılaşmaktadır. Bu da yatırımcının şevkini kırarak yeni yatırımları engellemekte yada süre çok kısa olduğu için üretici uzun vadeli planlama yapamayarak yatırım yapmaktan kaçmaktadır.

DSİ'nin su ürünleri işletmelerine su tahsisi ili ilgili Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü koordineli çalışması, su kiralamalarının on beş yıl süreyle kiraya verilmesi.

Bu nedenle, kira sürelerinin 15 yıla kadar uzatılarak üreticilerin önü açılmalı ve uzun vadeli yatırım yapmaları sağlanmalıdır.

- 3- 5200 sayılı Yasaya göre, Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliğimiz dahil, tarımsal amaçlı Üretici Birliklerinin hiçbir şekilde yetkileri yoktur. Üreticiler üzerinde yaptırım güçleri yoktur. Üreticilerle ilgil oluşabilecek sorunlarda ancak aracı olabilmektedir. Ancak talep ve istekte bulunabilmektedir.

Üreticilerin yaptıkları hatalardan dolayı; mevzuatlara ve kurallara uymadıkları zaman onlarla ilgili karar alınamamaktadır.

Bu nedenle, 5200 sayılı Yasanın acil olarak değiştirilerek Birliklerin daha etkin çalışmasını ve gelir elde etmelerini sağlayacak hususlar yasaya konmalıdır. Ayrıca, halen gönüllülük esasına dayalı olan Üyeliğin mecburi hale getirilmesi gerekir.

- 4- Balık yetiştiriciliğinde kullanılanlarda dâhil, yemlerde uygulanan KDV oranı kaldırılmıştır. Balık üreticileri balıklarını % 8 KDV ile satmaktadır.

Et ve tavukta, perakende satışlarda KDV %1 iken, KDV'nin balıkların perakende satışlarında %8 olarak uygulanması sıkıntı yaratmaktadır.

Bu durum göz önüne alınarak hem tüketicinin daha ucuz balık yiyebilmesi hem de üreticiyi rahatlatmak için, aynı ette olduğu gibi, toptan satışlarda % 1'e indirilmesi,

- 5- Özellikle Muğla ve İzmir illerinde, 2009 yılında denizde faaliyet gösteren balık çiftliklerinin açığa taşınması sonucu zorunlu ihtiyaç olan "Aşılama-Boylama Alanlarının" halen tahsis edilmemiş olması,

- 6- Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca çıkartılan Yönetmelikte "Balık Çiftlikleri" yer almamasına rağmen, keyfen hiç ilgisi olmayan kategoriye sokularak "Çevre İzni" ve dolayısıyla "Çevre Mühendisi/Çevre Danışmanı" çalıştırma zorunluğunun getirilmiş olması, yine aynı kategoriye sokularak, "Evsel ve Sanayi Atığı" muamelesi yapılarak "Atık Su Analizi Yaptırılması" zorunluğunun getirilmesi yanlıştır.

- 7- Bafa Lagün Gölü etrafında bulunan ve Ülkemizde deniz balıkları yetiştiriciliği yapan işletmelerin yavru balık ihtiyacının % 60'ını sağlayan "Deniz Balıkları Kuluçkahanelerinden Çıkan Suyun Yer Altına Deşarj Etmelerine İzin Verilmeyerek", "Denize Kadar 22 km Uzunluğunda Kanal Yapılmasının İstenmesi" yanlıştır.

- 8- Halen Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü uhdesinde olan "Su Ürünleri Sağlığı" yetkisinin, su ürünleri faaliyetlerinin bir bütün olarak tek çatı altında daha etkin bir biçimde yürütülebilmesi için, konunun esas sahibi olan Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğüne yürütülmesi sektör açısından önemlidir.

- 9- Mevcut Yönetmelik gereğince, su ürünleri tesislerindeki aşılama işleminin yetkili Veteriner Hakimler tarafından yapılması öngörülmektedir.

Ülkemizde, üretim için milyonlarca yavru balık kullanıldığı ve tamamının en az yılda iki kez aşılandığı dikkate alınırsa bu iş için binlerce Veteriner Hekimin gerekeceği görülecektir.

Ancak, gerek arazi şartlarının zorluğu ve gerekse maliyetinin yüksek olması vb. nedenlerle bunun pratikte uygulanması mümkün değildir.

Sektör bu uygulamalar nedeniyle suçlu durumuna düşmekte ve cezai yaptırıma maruz kalmaktadır.

Üreticinin uğradığı bu mağduriyetinin önlenmesi için mevcut Yönetmelikte değişiklik yapılarak, “Veteriner Hekimler yapar” yerine “Veteriner Hekimlerin denetiminde” ibaresinin konularak, tesis personeline “Aşı Uygulama İzni Verilmesi”ve/veya “Hizmet Alımı Yapılarak Aşılama Uygulamasının Gerçekleştirilmesi” için gerekli düzenlemelerin yapılması gerekir.

Veteriner hekimler hem teşhis koyuyor hem tedavi yapıyor hem de tedavide kullanılması gereken ilaçları pazarlayabiliyorlar. Teşhis, tedavi ve ilaç satım işinin aynı kişi tarafından yapılması etik bulunmamaktadır. Veteriner hekimlere yasa ile tanınan bu özel hak diğer mensup kurumlar arasında çelişki ve sorunlara neden olabilmektedir. Bu çerçevede bir düzenleme ile yasanın düzenlenmesi sağlıklı olacaktır.

- 10- Su ürünleri yetiştiriciliğinde balıkların bir yerden başka bir yere gönderilmesinde ilk gideceği yere kadar düzenlenecek Nakliye Belgesinin işletme sorumlusunca imzalanması gerekmektedir. Şöyle ki avcılıkta avlanan balıklar ilk gideceği yere kadar sorumlu kişilerin imzası ile gidiyor. Herşeyi kayıt altında olan İrsaliye, Fatura ve sürekli İlçe Müdürlüklerince denetlenen yetiştiricilik balıklarında bu uygulama yapılmıyor. Aynı uygulama yetiştiricilik balığında da yapılmalıdır.
- 11- Halen Ülkemizde bulunan 2.377 adet su ürünleri yetiştiricilik işletmesinin büyük bir kısmı Destekleme Kararnamesi çerçevesinde, Devletten alacağı desteği temlik ederek % 85 oranında Temlik Kredisi kullanmaktadır. Üretici aldığı bu kredi ile tesisin yem ihtiyacı, personel gideri vb. işletme giderlerinin önemli bir kısmını karşılamaktadır.

Destekleme Kararnamesinin 8 Maddesinin 14 Bendinde yer alan “Bu kapsamda yapılan tarımsal destekleme ödemeleri kamu kaynağı olduğundan hak ediş sahibinin hesabına aktarılmadan önce haciz/icra ve temlik ve benzeri işlemler yapılmaz” cümlesi konulmuştur.

Banka, Kararnamenin bu maddesine istinaden destek karşılığı temlik kredisini verememektedir.

Ülke ekonomisine katkı sağlayan, emin adımlarla büyüyen ve gelişen bir sektör olarak yukarıda belirttiğimiz sıkıntılarımızın giderilmesi için 8. Maddenin 14.

Bendinde yer alan cümledeki “TEMLİK” kelimesinin kaldırılması ya da “SU ÜRÜNLERİ SEKTÖRÜ HARİÇ” ifadesi getirilebilir.

- 12- Ülkemizde özellikle alabalık yetiştiriciliği kara tesisleri ile baraj göllerinde ağ kafeslerde yetiştirilmektedir. Ülkemizdeki sulara genellikle Nisan, Mayıs ve Haziran aylarında su sıcaklığı çok yükseldiği için kafeslerde yetiştiricilik yapan üreticilerimiz balıklarını öldürmemek için bu mevsimde hasat etmek zorunda kalıyor. Aksi takdirde balıklar ölecek ya da hasat edip ucuz fiyata elinden çıkarmak zorunda kalıyor. Bu durum ise piyasayı alt üst ediyor ve arz talep dengesi bozuluyor. Dolayısıyla fiyatlar dengesizleşiyor ve üreticilerimiz çok büyük mağduriyetler yaşıyor.

Bunun önlenmesi için Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı bünyesindeki Et-Süt kurumunun bu mevsimde müdahale alımı yaparak üreticinin mağdur olmasını önlemelidir. Başta alabalık olmak üzere, Et-Süt Kurumunun alacağı 4.000-5.000 ton balık piyasayı dengeleyecektir.

Bu kapsamda; Tarımsal Destekleme Bütçesine “Müdahale Alımları Desteği” adı altında ödenek ayrılması

- 13- Ülkemizde satılan balıklarda, henüz etiket-barkot uygulamasına geçilmediği için geri izleme yapılmamaktadır. Etiketli olmayan bir balığı tüketici aldığı zaman karşılaştığı olumsuz durumu (balığın bozuk çıkması, bayat olması) izlemesi mümkün olmamaktadır. Bu durumları çözmek için kilo başına verilecek 20-25 kuruş destek ile balıklar tek tek etiketlenebilir. Bu etiketleme işi oturuncaya kadar verilecek destek ile bu iş sağlanır.

- 14- Bilindiği üzere, su ürünleri yetiştiricilik üretimimiz hızla artarak 240.000 tona ulaşmış, birkaç ilimiz hariç, Türkiye genelinde üretim yapar hale gelmiştir. Üretimdeki bu başarı, aynı zamanda hastalık riski ve gerçeğini beraberinde getirmiştir.

Şu anda, su ürünleri yetiştiriciliğinin yoğun olarak yapıldığı yerlerde yeterli sayı ve kapasitede su analizi ve balık hastalıklarının teşhis ve tedavisi konusunda faaliyet gösteren laboratuvar, enstitü vb. tesis bulunmamaktadır.

Mevcutların ihtiyaca cevap vermesi mümkün olmayıp, Muğla, Antalya, Elazığ, Malatya, Kayseri gibi yetiştiricilikte önemli paya sahip illerimizde su analizi ve balık hastalıklarının teşhis ve tedavisi konusunda ihtiyaca cevap verecek laboratuvar, enstitü vb. tesislerin kurulması ve mevcutlarında revize edilmesi gerekmektedir.

15- Halen Devletimizin de desteğiyle, Ülkemiz su ürünleri yetiştiriciliği konusunda bölgesinde lider konumuna yükselmiştir. Sektörümüz beceri ve teknik donanım olarak çok iyi bir noktaya gelmiştir. Ancak, üretimde gösterdiğimiz başarıyı pazarlamada gösterdiğimiz söyleyemeyiz. Şu anda, ekonomik olarak sektörümüz sürdürülebilir ve rantable olmaktan uzaktır.

Sektördeki bir çok firma “Göç yolda düzelir” mantığı ile hareket ederek, “Hele bir üretelim satacak yer buluruz” düşüncesiyle, hiçbir planlama ve pazar araştırması yapmaksızın üretim yapmaktadır. Buna birde baraj göllerindeki su sıcaklığı faktörü eklenince balığı hak ettiği değerde satma noktasında çok ciddi sıkıntılar yaşanmakta ve hatta Ülke olarak çok ağır yaptırımlara maruz kalmaktayız.

Bu nedenle, üretim ve pazarlama bir bütün olarak ele alınmalı ve birlikte planlanmalıdır. Bu konuda gerekirse Bakanlığımız tür, kapasite ve bölge bazında kısıtlama ve yaptırım uygulamalıdır.

16- TÜİK verilerine göre 2015 yılında Ülkemizde kişi başına düşen balık tüketim miktarı 6,2 kg dir. Bu rakam Dünya’da 20 kg, Avrupa’da 25 kg dir.

Üç tarafımız denizlerle çevrili olmasına rağmen, Ülkemizdeki balık tüketimi maalesef çok az olup, bunun mutlaka artırılması gerekir.

Bunun içinde, su ürünlerinin önemi ve tüketiminin özendirilmesine yönelik olarak televizyon, gazete, dergi vb. sosyal medyada tanıtım ve reklam yapılması, ilk okullar, avm’ler ve fuarlarda balık tadım ve tanıtım etkinliklerinin düzenlenmesi gerekiyor.

Böylelikle, hem kişi başı balık tüketimi artırılarak halkımızın daha sağlıklı beslenmesi ve daha sağlıklı nesiller yetiştirilmesi sağlanacaktır.

Tüm bu hizmetleri yapabilmek içinde, Bakanlığımız destekleme bütçesinden ayrılacak para ile “Su Ürünleri Tüketim Desteği”ne yönelik bir ödenek oluşturulması, bu ödeneğin Bakanlık ve Merkez Birliğince oluşturulacak bir Komisyon marifetiyle su ürünleri tüketimini arttırmaya yönelik faaliyetlerde kullanılması sektörümüzün gelişimine katkı sağlayacaktır.

Sağlanacak tanıtım desteği ile “Türkiye Balık yiyor” sloganı ile Türkiye genelinde etkinlikler düzenlenerek balığa olan farkındalığın artırılması.

17- Su Ürünleri yetiştiriciliğinde en büyük maliyet yem olup, balığın sağlıklı büyüebilmesi, zamanında, istenen kalitede ve rantabilitede güvenilir ürün elde edilebilmesi için yemin içeriği, kalitesi, ete dönüşüm oranı, sindirilebilirliği önem arz etmektedir.

Maalesef zaman zaman kaliteli diye alınan yemlerin istenilen kalitede olmadığı, ayrıca üreticilerimizin bazılarının ekonomik imkansızlıklar veya düşük fiyatla satıldığı için kalitesiz yemleri kullandığı bilinmektedir.

Bu durumda üretici kısa vadede kar ediyor gözükse bile, daha uzun sürede pazar boyuna geldiği, daha fazla yem kullanıldığı, üretilen balıkların standardının, kalitesinin düşük olması, raf ömrünün çok kısa olması, balıkların daha çabuk hastalanması ve yaşama oranının daha düşük olması vb. nedenlerle gerçekte zarar etmekte, ayrıca, doğaya daha fazla yem artığı ve dışkı bırakılacağı için su ortamını kirletmesi söz konusudur.

- 18- Akdeniz Su Ürünleri Araştırma, Üretim ve Eğitim Enstitüsü, Beymelek ve Kepez ünitesi olmak üzere, birbirine 160 km mesafedeki, daha önce birbirinden bağımsız olarak üretim faaliyeti yapan iki kuruluşun bir araya getirilmesi ile kurulmuş bir enstitüdür.

Bu iki ünite arasındaki mesafenin uzak olması nedeniyle, gidiş-gelişler zorlaşmakta, dolayısıyla idari ve teknik anlamda yönetim sıkıntıları çekilmektedir. Müdür neredede olursa orası düzeliyor, diğer tarafta yönetim boşluğu oluşmaktadır.

Ayrıca, bu iki birim farklı konularda hizmet vermektedir. Şöyleki Beymelek denize yönelik faaliyetlerini sürdürmekte, Kepez ise iç suya yönelik çalışmalar yapmaktadır. Kendine özgü farklılıklar içeren bu iki çalışmanın bir arada yürütülmesi çeşitli sıkıntılar yaratmaktadır.

Bu çerçevede, AKSAM'ın ikiye ayrılarak, Beymelek ve Kepez'in eskiden olduğu gibi iki ayrı Müdürlük olarak görev yapmalarının sağlanması.

- 19- Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından balık üretim alanları ile ilgili olarak takdir edilen ve çok yüksek olan orman arazi kira bedellerindeki artışın makul seviyeye çekilmesi, orman köylülerine yapılan indirimin orman sahasında yer alan bütün işletmelere uygulanması.
- 20- Orman arazilerinde faaliyet gösteren ve daha önce izinleri alınmış ve kiralaması yapılmış olan su ürünleri işletmelerinin yeniden kiralamalarında Başbakanlıktan görüş alınması konusundan muaf tutulması,
- 21- TARSİM sigorta bedellerinin uygun fiyatta olması, TARSİM Sigortalı işletme sayısının artırılması ve bunun için TARSİM sigortası ile ilgili tanıtım, eğitim ve bilgilendirme faaliyetlerinin yaygınlaştırılması.
- 22- Sürdürülebilir su ürünleri yetiştiriciliği için hastalıklardan arı, sertifikalı kapalı devre kuluçkahanelerin kurularak yaygınlaştırılması, bu kuluçkahane ve

yetiştiricilik konularında AR-GE çalışması yapan işletmelerin de desteklenme kapsamına alınması.

- 23- Bölgelerimizdeki üretilen ve tüketilen su ürünleri miktarları, pazar durumu, tüketim alışkanlıkları ile ilgili araştırmalar ve anketler yapılarak bu konuda sağlıklı bilgilerin temin edilmesi sağlanması ve Devletimizce sağlanacak tanıtım desteği ile halen çok düşük olan su ürünleri tüketimi arttırmaya yönelik tüketimi teşvik edici çalışmaların ve tanıtım kampanyalarının yapılması.
- 24- Tüketicie sunuş ve pişirme alternatiflerinin genişletilerek su ürünleri tüketiminin daha cazip ve kolay hale getirilmesi.
- 25- Kamuoyundaki kültür balıkları ile ilgili mevcut ön yargı ve olumsuz imajın pozitif yönde değiştirilmesi, su ürünlerinin önemi ve su ürünleri tüketiminin özendirilmesi ve artırılması için sosyal medayının etkin olarak kullanılması.
- 26- Dondurulmuş ürünlere uygulanan glaze oranlarının Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüklerince daha düzenli bir şekilde kontrol ve denetlemesinin yapılması.
- 27- Eğer desteklemeler sürekli devam edecekse Birliklerin yaşaması ve güçlü olması için kesintinin %3'e çıkarılması, bu kesintiden de %30'da Merkez Birliği'ne verilmesi ve Merkez Birliklerinin, İl Birlikleri üzerinde etkin olması sağlanmalıdır.
- 28- Üretim Planlaması Yapılması Gerekliliği
- 29- Orkinos yetiştiriciliği desteği, Orkinosta da bir yetiştiricilik modeli yani besleme yapıldığına göre Orkinos balığı da destekleme kapsamına alınmalıdır.
- 30- Üretici Birliklerine üye olmayan üreticiler hiçbir şekilde Tarımsal Destekleme Ödemelerinden faydalandırılmamalıdır.
- 31- Üretici Birliği kurmak için yeterli sayıda üreticinin olduğu illerde Üretici Birliği kurma zorunluluğu getirilmesi; Adana, Adıyaman, Artvin, Balıkesir, Bolu, Bursa, Çanakkale, Düzce, Erzincan, Erzurum, Giresun, Gümüşhane, Kocaeli, Konya, Manisa, Mersin, Ordu, Sakarya, Sivas, Şanlıurfa Yozgat da yeterli sayıda üretici olduğundan buralara da il birliklerinin kurulabilir.
- 32- 1000'nin üzerindeki üreticimiz ise hiçbir yere üye olmayıp, Birlikleri yoktur. Gönüllülük esasına dayalı üyelik kaldırılıp, mecburi üyelik getirilmelidir. 18 Birliğimizin haricinde ülkemizde 18-20 tane daha Birlik kurmak mümkün iken maalesef İl Birlikleri kurulmamaktadır. Bu eksiklik ise üreticilerimizden kaynaklandığı kadar İl Müdürlüklerimizden kaynaklanmaktadır. Bu eksiklik ise üreticilerimizden kaynaklandığı kadar İl Müdürlüklerimizden kaynaklanmaktadır.

Ülkemizde 2500'e yakın Su Ürünleri üreticisi bulunmaktadır. Bunlardan 18 birliğimize kayıtlı 1000 civarında üretici üyemiz bulunmaktadır.

- 33- Kültür balığının Tüketimini engelleyen durumlarla karşı karşıya gelmekteyiz. Kalitesiz, standartlara uygun olmayan balıklar hallere getirilmektedir. Bu da piyasaya sürülmektedir. Bu sürülen balıkların muhafaza şartlarına uyulmadığı için balık çabuk bozulmaktadır ve halk yanlış kanıya sebep olduğu için bu balıkları tüketmemektedir. Çözüm için de hallerin iyi denetlenmesi ve balık muhafaza, taşıma şartlarının iyi belirlenmesi gerekir.

*Sektörün tüm paydaşlarının
katılımı ile gerçekleştirilecek olan
“5. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı” nı
onurlandırmanızı dileriz.*

*Faruk Coşkun
Yönetim Kurulu Başkanı*

5. SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLİĞİ ÇALIŞTAYI

24-26 Şubat 2017
Antalya

1.GÜN – 24 Şubat 2017, Cuma	
10.00 - 10.30	Açılış Saygı Duruşu ve İstiklal Marşı Sinevizyon Gösterisi
10.30 - 11.30	Açılış Konuşmaları Faruk ÇOŞKUN / Merkez Birlik Başkanı Konuşmacılar (Protokol sırasına göre)
11.30 - 12.30	Toplu Fotoğraf Çekimi
12.30 - 14.00	Öğle Yemeği
14.00 - 15.30	Balık Sağlığı Çalışma Grubu Sunuları Su Ürünleri Yetiştiriciliğinin Dünü Bugünü / Özerdem MALTAŞ (BSGM) Su Ürünleri Sağlığı ile İlgili Mevzuatlar / Ülkemizde Görülen Balık Hastalıkları / Bornova Veteriner Kontrol Enstitüsü Devlet Destekli Su Ürünleri Hayat Sigortası / TARSİM
15.30 - 16.00	Çay -Kahve Molası
16.00 - 18.00	Kültür Balığının İnsan Sağlığındaki Yeri / İrfan KESKİN (Sinop Ün.v. SÜF) Muğla'da Alabalık Sağlığı, Sorunları ve Çözüm Önerileri / Hüseyin YILDIRIM (Muğla Birlik) Aşılama / Kanyon Su Ürünleri ve Veterinerlik Hizmetleri Levrek ve Çipura balıklarında karşılaşılan hastalıklardaki histopatolojik bulgular / Prof. Dr. S. Serap BİRİNCİOĞLU / Adnan Mendres Ün.v. Vet. Fak. Karadeniz Bölgesindeki Alabalık Hastalıkları / Hacı SAVAŞ (Su Ürünleri Merkez Arş. Ens.)
19.00 -	Akşam Yemeği

2.GÜN – 25 Şubat 2017, Cumartesi	
09.30 - 11.00	Balık Besleme Çalışma Grubu Sunuları Su Ürünleri Yetiştiricilik Tesislerinde Verimlilik / Mehmet Nuri YILMAZ (BSGM) Balık Çiftliklerinin Açığa Taşınmasından Sonra Yaşanan Gelişmeler / Demir ALPAY (İzmir Su Ürünleri Yetiştiricileri ve Üreticileri Birliği) Su Ürünleri Yetiştiricilik Faaliyetlerinde İzin, Yatırım ve Yatırım Sonrası Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri / Halil AKDEMİR (Gümüşdoğa Su Ürünleri A.Ş.)
11.00 - 11.30	Çay -Kahve Molası
11.30 - 13.00	Su Ürünleri Kredileri / Ziraat Bankası Balık Besleme / Ali Yıldırım Korkut (Ege Üniversitesi SUFAK) Yem Katkı Maddeleri / Süreyya ÖZKIZILCIK (Nutra Yem Sanayi) Kapalı Devre Su Ürünleri Yetiştiriciliği / Serdar YILDIRIM (Akuamaks)
13.00 - 14.30	Öğle Yemeği
14.30 - 15.30	Balık Çiftliklerinde Oksijenasyon Sistemleri / Sencer FIRAT - Bohumil SEVIC Orkinos Besiciliği / Cenk YURTTAŞ (Akua Group Su Ürünleri A.Ş.) Su Ürünleri İşletmelerinde Sertifikasyon / Zahide GÜNGÖR / (Danışmanlık Hizmeti)
15.30 - 16.30	Grup Sonuç Raporlarının Hazırlanması
DEĞERLENDİRME (16.30 – 18.30)	
16.30 - 17.30	Grup Sonuç Raporlarının Sunumu
17.30 - 18.30	Genel Görüşme
18.30 -	Kapanış
19.00 -	Akşam Yemeği
20.30 -	Müzik Programı

3.GÜN – 26 Şubat 2017, Pazar	
12.00	Öğle Yemeği
12.30 -	Çıkış

KATILIMCI LİSTESİ

5. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı

Abdulkadir Sümer	Trabzon Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği Başkanı
Abdullah Arvas	Van İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği Başkanı
Abdurrahman Çetinkurşun	Afyonkarahisar İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Abidin Fidan	Denizli İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Adem Cavuz	Doğal Alabalık
Adem Kurtoğlu	Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü
Adil Yılayaz	Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü
Adnan Erteken	Trabzon İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Adnan Sönmez	Çameli Alabalık Yetiştiriciliği Üretici Birliği
Ahmedi Muhtar Küçüksönmez	Artvin Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği
Ahmet Abdullahoğlu	Azer Su Ürünleri Ltd. Şti.
Ahmet Ali Ceylan	Amasya Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Ahmet Ateştepe	Mersu Su Ürünleri Yem San. ve Tic. A.Ş.
Ahmet Barış	Van İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği
Ahmet Başpehlivan	Gökçe Su Ürünleri Turizm San. Tic. A.Ş.
Ahmet Bedirhanoglu	Başer Alabalık
Ahmet Çelik	Orman Genel Müdürlüğü
Ahmet Güldal	İzmir İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Ahmet Özkurt	Kanyon Veteriner Ecza Deposu
Ahmet Sermed	Kayseri İli İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği Başkanı
Ahmet Sözen	Karadeniz Su Ürünleri A.Ş.
Ahmet Tolga Vural	Noordzee Su Ürünleri İhracatı Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Akan Yöndem	Tunceli İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Akın Akyıldız	İstanbul İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Akın Belgen	Malatya İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Alex Jakoby	Salina Su Ürünleri Ltd. Şti.
Ali Avni Cambaz	Atasu Su ve Su Ürünleri A.Ş.
Ali Ayar	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü

Ali Çalışkan	Polimed İlaç Taah. Tic. San. Ltd. Şti
Ali Köksal	Çevresel Etki Değerlendirmesi İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü
Ali Şen	Airliquide Gaz San. Tic. A.Ş
Ali Uysal	Milas İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Müdürlüğü
Ali Yıldırım Korkut	Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi
Alim Can	Merkez Birlik Yönetim Kurulu Üyesi
Alpaslan Yavuzcan	Sinop İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Alper Uyar	Ertuğ Balık Üretim Tesis A.Ş.
Arif Bıyık	Isparta İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Arif Ender Doyuk	Aydın İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Arife Dulluç	Bolu İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Arslan Ahmet Alpoğlu	Özel Sektör
Atabey Şahin	Tlos Seafood U Ürünleri Tic. A.Ş.
Ayberk Ayaz	Akvaplast Pls. ve Den. San. Tic. Ltd. Şti
Ayça Değirmenci	Milas İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Aydın Akkurt	Batman İç Su Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği Başkanı
Ayhan Salih Ekiz	Fethiye İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Aysu Şengül	Artvin İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Ayşe Coşkun	Salina Su Ürünleri Ltd. Şti.
Ayşe Öztunç	Van İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği
Ayşegül Kubilay	SDÜ Eğirdir Su Ürünleri Fakültesi
Ayşen Beyazıt	İzmir Bornova Veteriner Kontrol Enstitüsü
Bahattin Bolel	Muğla İli Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Bahattin Çorbacı	Rize İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği
Barış Aşık	Tekirdağ Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Bayram Daşgın	Muğla Köyceğiz İlçe Müdürlüğü
Bayram Eryılmaz	Önder Su Ürünleri
Bayram Sancar	Trabzon İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü

5. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı

Bayrı Hayat	Akuamaks Su Ürünleri
Bedri Akagündüz	Ak-Ya Deniz ve Su Ürünleri Ürt. Taş. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Bekir Karaosmanoğlu	Samsun İl Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü
Belgin Karaşahin	İstanbul İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Berke Kardeş	Olivka Tarım Ürünleri A.Ş.
Berna Oktay	Gümüşdoğa Su Ürünleri A.Ş.
Bilhan Filizkan	Agromey Gıda ve Yem San. A.Ş.
Birol Yılmaz	Van İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Bjorn M. Apeland	Nesne Elektronik
Bohumil Sevic	Fox France Oxygenation
Buket Özkan	İzmir Bornova Veteriner Kontrol Enstitüsü
Burak Hacıslamoğlu	Perşembe İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Burcu Kınık	Kozlu İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Bülent Afşar	Ordu İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Bülent Serdar Yıldırım	Akuamaks Su Ürünleri
Bülent Yılmaz	Sinop İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Bünyamin Taşkın	Seydikemer Mal Müdürü
Cafer Gündüz	Çakır Balıkçılık Malz. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Can Soysal	Agromey Gıda ve Yem San. A.Ş.
Cebrail Korutürk	Elazığ İli ve İlçeleri İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği
Cem Çağatay	Airliquide Gaz San. Tic. A.Ş.
Cem Kadeş	Yörükoğlu Mad. Hafr. Nak. İnş. San. Tic. Ltd. Şti.
Cemal Oruç	Kanyon Veteriner Ecza Deposu
Cemal Öztaş	Airliquide Gaz San. Tic. A.Ş.
Cenk Arzuman	Agromey Gıda ve Yem San. A.Ş.
Cenk Yurttaş	Akua Group Su Ürünleri A.Ş.
Ceren Özge Şener	
Cevdet İnceoğlu	Seydikemer İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü

Ceyhun Gencer	Alltech Biyoteknoloji
Cihan Saylıkoğlu	Manisa İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Çağlar Işık	Bodrum İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Demir Alpay	İzmir Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği
Deniz Kişisel	DSİ Genel Müdürlüğü
Deniz Köksal	Tarım Reformu Genel Müdürlüğü Pazarlama Daire Başkanlığı
Deniz Tuluk	Domaniç İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Devlet Fedakar	Süleyman Demirel Üniversitesi
Dilek Okutucu	Bodrum İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Durali Eraslan	Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü
Durdu Ağdağ	Sivas İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Egemen Özkılınç	Nesne Elektronik
Elvan Altun	Aydın İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Emin Erden	Amasya İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Emine Özturan	Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliği
Emrah İpek	Adnan Menderes Üniv. Veteriner Fakültesi Patoloji Ana Bilim Dalı
Emre Bulum	Akuvatur Su Ürünleri Tic. San. A.Ş.
Emre Dön	Bodrum İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Ender Şahin	Narlı Su Ürünleri Ltd. Şti.
Enes Atmaca	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi
Engin Maraşlı	Seydikemer İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Enis Demir	Elazığ İli ve İlçeleri İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği
Eray Barış Karacaoğlu	Airliquide Gaz San. Tic. A.Ş.
Erbil Başruh	Muğla Kültür Balıkçıları Derneği
Erdem Erman	Antalya İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Erdem Karadağ	Çanakkale İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Erdoğan Ünlü	Elazığ İli ve İlçeleri İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği
Erdoğan Veske	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü

5. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı

Ergül Keser	Afyonkarahisar İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Erhun Yakar	Ak-Ya Deniz ve Su Ürünleri Ürt. Taş. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Erkan Alkan	Kayseri İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Erkan Biçer	Antalya İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Erkan Gümüş	Akdeniz Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi
Erman Aksüt	T.C. Ekonomi Bakanlığı
Erol Albayrak	Özel Sektör
Ersen Korkmaz	Akvaplast Pls. Ve Den. San. Tic. Ltd. Şti.
Ersin Aras	Km Aras Alabalık Üretim Paz. Tic. ve San. A.Ş.
Ersin Çelik	Salina Su Ürünleri Ltd. Şti.
Ertuğrul Çakır	Çakır Balıkçılık Malz. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Ertuğrul Gündoğdu	Nesne Elektronik
Ertuğrul Polat	Aydın İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Esen Ergin	Muğla İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Esra Gökarp	Şanlı Urfa İl Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü
Eşref Arslan	Milas İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Eşref Şen	Muğla Orman Bölge Müdürlüğü Kepez Orman İşletme Müdürlüğü
Fahri Alaşan	Fethiye İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Müdürlüğü
Faruk Coşkun	Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliği Başkanı
Fatih Gencoğlu	Rize İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Fatih Yüksel	Elazığ İli ve İlçeleri İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği
Fatma Çelik	Salina Su Ürünleri Ltd. Şti.
Ferahi Saraçoğlu	Azer Su Ürünleri Ltd. Şti.
Ferit Ömer Tiryakioğlu	Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Fethi Akay	Elazığ İli ve İlçeleri İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği
Filiz Sözen Yüksel	Burdur İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Fuat Hikmet Aktaş	Aydın İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Gamze Avcioğlu	İzmir İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü

Gencer Şencan	Soma İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Gökhan Çakır	Özsu Balık Üretim. San. Tic. A.Ş.
Gökhan Ekin	Almus İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Gökhan Güllü	Yavuzlar Otomotiv Balıkçılık San. Tic. Ltd. Şti.
Gökhan Soyköse	Rize İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Gönül Saniye Özok	İzmir İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Gözde Naz Uyan	Egevizyon Yem Tarım ve Hayvancılık San. Tic. Ltd. Şti.
Gül Yıldız	Tümay Grup Su Ürünleri
Gülnur Kalaycı	İzmir Bornova Veteriner Kontrol Enstitüsü
Gülşah Roadersck	Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü
Gülşen Uluköy	Muğla Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi
Güner Galipoğlu	Akvaplast Pls. ve Den. San. Tic. Ltd. Şti.
Güner Menderes	Menderes Su Ürünleri Ltd. Şti.
Gürdal Ersoy	Adana İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Gürel Nedim Örnekeçi	Elazığ Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü
Habip Muruz	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi
Hacı Ahmet Kaya	Kayalar Su Ürünleri
Hacı Çetin	Kahramanmaraş İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Hacı Mustafa Durna	Sivas İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Hacı Paşa Tuğyan	Elazığ İl Gıda Tarım Hayvancılık Müdürlüğü
Hakan Acar	Burdur İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği Başkanı
Hakan Adamcıl	Kılıç Deniz Ürünleri Üret. İhr. İth. ve Tic. A.Ş.
Hakan Arslan	Çamlı Yem Besicilik A.Ş.
Hakan Çağlarırnak	Gümüşdoğa Su Ürünleri A.Ş.
Hakan Uzel	Sursan
Halil Akdemir	Gümüşdoğa Su Ürünleri A.Ş.
Halil İbrahim Fettahoğlu	İstanbul İhracatçı Birlikleri
Halil İbrahim Soyel	K.K.T.C. Tarım Ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı

5. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı

Halil Şıtlı	Şanlı Urfa İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Hamit Coşkun	Aydın İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Hamit Kocabaş	Tuğçe Balıkçılık
Hamza Fırat	Kemer Su Ürünleri Ürt.ve Tic. A.Ş.
Hamza İsmail Hakan Barın	Düzce İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Hande Okutucu	Bodrum İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Hanifi Uğur	Gaziantep İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Hasan Akkuzu	Doğu Karadeniz Su Ürünleri(Dokabaş)
Hasan Demirel	Karaman İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Hasan Murat Yatalakoğlu	Aras Alabalık Üretim Paz. Tic. Ve San. A.Ş.
Hasan Sarıtekeli	Seydikemer İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Hasan Uzun	Kütahya İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Hasan Yurdusev	Çanakkale İl Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Hayal Demirhan	Muğla İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Hayri Deniz	Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliği
Hayri Öztürk	Bafra İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Hıdır Çubuk	Afyonkarahisar İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Hıdır Karakaş	Mal Müdürü
Hidayet Bedirhanoglu	Van İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği
Hilal Tolasa Gündoğdu	Nesne Elektronik
Hüseyin Akbaş	İzmir İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Hüseyin Codar	Balkaya Alabalık Çiftliği- Kartalkaya Alabalık Üretim Tesisleri
Hüseyin Hilmi Öter	Adana İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Hüseyin İnan	İnan Kardeşler İşletmesi
Hüseyin Küçüker	Denizli İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Hüseyin Salihoglu	Trabzon İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği
Hüseyin Sevgili	Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü
Hüseyin Yavuz Papila	Bağcı Balık Gıda ve Enerji Ürt. San. Tic.

Hüseyin Yıldırım	Muğla Alabalık Yetiştiricileri Üretici Birliği Başkanı
İbrahim Aslanbay	Van İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği
İbrahim Halil Sözen	Konya İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
İbrahim Motugan	Gümüşdoğa Suürünleri A.Ş.
İcabi Çağan	Samsun İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
İhsan Bozan	Kılıç Balık A.Ş.
İhsan Emre Kaplan	Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
İhsan Sabri Kof	Balık Teknik Su Ürünleri Mak. San.
İlker Coşkun	Salina Su Ürünleri Ltd. Şti.
İl Bilge Aslıhan Okumuş	Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü
İlhan Aydın	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
İlker Yıldırım	Yomra Su Ürünleri A.Ş. Kafes Balıkçılığı
İlknur Subaşı	Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü
İlknur Zorlu	İzmir İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
İlyas Kılıç	Akua-Med Su Ürünleri
İrfan Erden	Balkaya Alabalık Çiftliği- Kartalkaya Alabalık Üretim Tesisleri
İrfan Keskin	Sinop Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi
İsa Aydın	Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü
İshak Gençbay	Kızılırmak Su Ürünleri San. Tic. Ltd. Şti.
İskender Kuşku	İzmir İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
İsmail Avcı	Kılıç Deniz Ürünleri Üret. İhr. İth. Ve Tic. A.Ş.
İsmail Çatalbaş	Tekir Alabalık Ürt. Paz. Ve Tic. Ltd. Şti.
İsmail Çoban	Banmido Su Ürünleri Ltd. Şti.
İsmail Sezgin	Trabzon İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği
İsmail Türk	Tokat İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
İzzet Yıldırım	Kayseri İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Jale Korun	Akdeniz Ün. Su Ürn. Fakültesi
Kadir Çapkın	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü

5. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı

Kadir Özdemir	Manisa İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Kamil Gölükçetin	Dalaman İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Kamil Sanaç	Elazığ İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Kamuran Kocaman	Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü
Kemal Birge	Iğdır İli Tuzluca İlçesi Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Kemal Cem Pulten	Media Yaşam Limited
Kemal Duymaz	Agromey Gıda ve Yem San. A.Ş.
Kemal Pala	Van İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği
Kemal Tan	TUBİTAK
Kenan Ateş	Kanyon Veteriner Ecza Deposu
Kenan Güllü	Muğla Sıtkı Koçman Üni. Su Ürünleri Fakültesi
Kenan Yıldız	Muğla Alabalık Yetiştiricileri Üretici Birliği
Kerim Keklik	Elazığ İli ve İlçeleri İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği
Koray Apaydın	Gökçe Su Ürünleri Turizm San. Tic. A.Ş.
Koray Tuçdan	Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü
Kübra Kaya Ekin	Almus İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Levent Özkan	İzmir İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
M. Ali Akyaz	Trabzon İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği
M. Aydın Durgun	Agromey Gıda ve Yem San. A.Ş.
M. Taner Ciğer	Agromey Gıda ve Yem San. A.Ş.
M. Yavuz Pepeoğlu	Trabzon İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği
Mahir Kanyılmaz	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Mahir Karacan	Önder Su Ürünleri
Mahmut Altıparmak	Özel Sektör
Mahmut Belli	Muğla İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Mahmut Ensari Kaya	Vetal Hayvan Sağlığı
Mansur Şentürk	Şentürkler Alabalık
Mehmet Ali Akpunar	Elazığ İli ve İlçeleri İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği

Mehmet Aras	Kahramanmaraş İç Su Ürünleri Yetiş. Üretici Birliği Başkanı
Mehmet Asak	
Mehmet Bozkuş	Tarım Reformu Genel Müdürlüğü Teşkilatlanma Daire Başkanlığı
Mehmet Çakıcı	Seydikemer İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Mehmet Çatalkaya	Narlı Su Ürünleri Ltd. Şti.
Mehmet Fazıl Ülgen	Tuğçe Balıkçılık
Mehmet Güven	Mersin İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Mehmet Hanifi Esen	Malatya İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Mehmet İhsan Karakuş	Adıyaman İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Mehmet Kara	Bilecik İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Mehmet Mete Yılmaz	Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Mehmet Nuri Yılmaz	GTHB Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü
Mehmet Önder	Önder Alabalık
Mehmet Rasim İşgör	Elazığ İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Mehmet Şah Ecer	Dollvet Veteriner Ası İlaç Biyolojik Mad. Üret. San. ve Tic. A. Ş.
Mehmet Şahin	Narlı Su Ürünleri Ltd. Şti.
Mehmet Şükrü Toklu	Antalya İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği Başkanı
Mehmet Taşçı	Tarım Reformu Genel Müdürlüğü
Mergen Toygun	Yeni Agro
Meryem Esen	Malatya İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Metin Şit	Balıkesir İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Mikail Fidan	Elazığ İli ve İlçeleri İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği
Mine Yakar	Ak-Ya Deniz ve Su Ürünleri Ürt. Taş. San. Ve Tic. Ltd. Şti.
Muammer İşler	Aydın İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Muhammed Sevinç	Muğla İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Muhammet Demir	Van İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Muhammet Toğuç	Milas İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği Başkanı
Muharrem Emre Şahin	Muğla İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Mdürlüğü

5. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı

Mukadder Güler	Bolu İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Murat Aksoy	Emel Balık Ağı A.Ş.
Murat Coşkun	Kocaeli İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Murat Çetin	Çamdere Deniz Ürünleri Ltd. Şti.
Murat Sain	Karasu İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Murat Yeşiltaş	
Mustafa Altuğ Atalay	Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürü
Mustafa Asım Mutlu	Balıkçılık Su Ürünleri Genel Müdürlüğü
Mustafa Aydemir	Isparta İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği Başkanı
Mustafa Bebek	Veteriner Sağlık Ürünleri Halk Sağlığı Daire Başkanlığı
Mustafa Çetindağ	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Mustafa Kaymak	Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü
Mustafa Kınık	Kozlu İlçe Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Mustafa Kökduman	Yakakent İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Mustafa Memoğlu	Ayder Doğa Alabalık
Mustafa Sönmez	Elazığ İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Mustafa Uğur Koylu	Mersin İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Mustafa Yenikurtuluş	Akuvatur Su Ürünleri Tic. San. A.Ş.
Müfit Yarabaş	
Müserref Sunar	Özel Sektör
Nail Kırmacı	
Necati Tulgar	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdür Yardımcısı
Necdet Bekar	Yakamoz Su Ürünleri
Necip Başar	Başar Alabalık
Necip Murat Şahin	Balıkçılık Su Ürünleri Genel Müdürlüğü
Necip Ümit Türkmen	Balık Teknik Su Ürünleri Mak. San.
Nejdet Karakuş	Gıda Tarım ve Hayv. Bak. Hukuk Müşavirliği
Nejdet Yavuz	Yavuzlar Otomotiv Balıkçılık San. Tic. Ltd. Şti.

Neslihan Güngör	Artvin İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Neşe Aydemir	Pharmaq Veteriner Ecza Deposu
Nevzat Pınarer	Tarım Reformu Genel Müdürlüğü Pazarlama Daire Başkanlığı
Nezif Akgün	Adıyaman İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Nihal Ünçel	Defne-Tur Su Ürünleri Ürt. Tic. Ltd. Şti.
Nihat Yılmaz	Van İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği
Nilüfer Yıldırım Sözmen	Konya İl Gıda Tarım Hayvancılık Müdürlüğü
Nimet Kavuz	Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü
Nuran Çavdar	Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü
Oğuz Taşbozan	Çukurova Üniversitesi
Okan Yüksel	Burdur İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Onur Solak	Pharmaq Veteriner Ecza Deposu
Orhan Bülbül	Kahramanmaraş İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Orhan Özçalık	Karaman İl Gıda Tarım Hayvancılık Müdürlüğü
Orhan Tat	Konya İl Gıda Tarım Hayvancılık Müdürlüğü
Orhan Ünçel	Defne-Tur Su Ürünleri Ürt. Tic. Ltd. Şti.
Osman Özden	Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi
Osman Parlak	Samsun - Sinop Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği Başkanı
Ömer Hamzaoğlu	Edirne İl Gıda Tarım Hayvancılık Müdürlüğü
Ömer Kaya	Elazığ İli ve İlçeleri İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği
Özden Çelik	S.S. Yapağlı Köyü Tarım Kalkınma Kooperatifi
Özer Akçam	Çamlı Yem Besicilik San. Tic. A.Ş.
Özdemir Maltaş	Balıkçılık Su Ürünleri Genel Müdürlüğü Daire Başkanı
Özgür Aracıoğlu	Çamlı Yem Besicilik San. Tic. A.Ş.
Özgür Cem Şener	
Özgür Özbek	Samsun İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Özkan Kecec	Tekir Alabalık Ürt. Paz. ve Tic. Ltd. Şti.
Özkan Özbay	Elazığ Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü

5. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı

Özkan Türkyılmaz	
Rabiya Uysal	Karaman İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Rahime Erün	Ak-Ya Deniz ve Su Ürünleri Ürt. Taş. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Ramazan Sözgen	Burdur İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Rasim Çorbacı	Rize Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği
Recep Oktay Tüzüner	Basın
Rıza Aydınlık	Bursa İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Rızvan Aksoy	Aksoy Su Ürünleri İnş. Nak. San. Tic. Ltd. Şti.
Rızvan Süyek	Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürü
Roberto Guijarro	Pharmaq Spain
S. Serap Birincioglu	Adnan Menderes Üniversitesi
Saadettin Ayarçı	Akvaplast Pls. ve Den. San. Tic. Ltd. Şti.
Sabri Erol	Balıkesir İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Sait Öztunç	Van İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği
Salih Kocakaya	Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü
Sarp Pakkaner	Alltech Biyoteknoloji
Savaş Dugan	Su Dünyası Dergisi
Seda Ayarçı	Akvaplast Pls. ve Den. San. Tic. Ltd. Şti.
Selin Kormaz	Akvaplast Pls. ve Den. San. Tic. Ltd. Şti.
Selman Galipoğlu	Akvaplast Pls. ve Den. San. Tic. Ltd. Şti.
Semra Bozkuş	Tarım Reformu Genel Müdürlüğü Teşkilatlanma Daire Başkanlığı
Sencer Fırat	Airliquide Gaz San. Tic. A.Ş.
Serap Gelibolu	
Serdar Ceylan	Çamdere Deniz Ürünleri Ltd. Şti.
Serdar Kaçmaz	Kütahya İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Serdar Reçber	Pharmaq Veteriner Ecza Deposu
Serdar Taşan	Isparta İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Serhat Çelik	Agromey Gıda ve Yem San. A.Ş.

Serkan Yılmaz	Yörükoğlu Mad.hafr. Nak. İnş. San. Tic. Ltd. Şti.
Sertaç Yapıcı	Giresun İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Servet Yılmaz	Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliği
Seval Ünalın	Gıda Genel Kontrol Bakanlığı-Yem Dairesi Başkanlığı
Sevda Şener	Orman Genel Müdürlüğü
Sevgi Savaş	SDÜ Eğirdir Su Ürünleri Fakültesi
Sevim Küçükertan	DSİ
Seyfettin Baydar	Konya İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Seyran Jakoby	Salina Su Ürünleri Ltd. Şti.
Sıdıka Sözgen	Burdur İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Sibel Özesen Çolak	İst. Üni. Su Ürn. Fak.
Soner Altun	Aydın İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Suat Kalyon	Muğla Kepez Orman İşletme Müdürlüğü
Suzan Demir	Ziraat Bankası A.Ş.
Süleyman Ertuğrul Güven	Sivas İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Süleyman Gürses	Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliği
Süleyman Mutlu	Kütahya İli İç Su Ürünleri Üretici Birliği
Süleyman Şakar	Yıldız Teknik Üniversitesi Çevre Mühendisliği Bölümü
Şaban Sarıkaya	Fethiye İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Şahin Şener	Orman Genel Müdürlüğü
Şakir Çınar	Eğirdir Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü
Şakir Ege	Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü
Şakir Fırat Erkal	Burdur İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Şehriban Çatalkaya	Narlı Su Ürünleri Ltd. Şti.
Şener Serin	Fet Elektronik San. ve Tic. Ltd. Şti
Şener Yerli	Agromey Gıda ve Yem San. A.Ş.
Şerafettin Sınar	Şef Su Ürünleri San. Tic. Ltd. Şti.
Şeref Güçer	Tunceli İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü

5. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı

Şerif Aydın	Gökçe Su Ürünleri Turizm San. Tic. A.Ş.
Tahsin Kesgin	Denizli İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Tamer Demirkan	Demirkan Su Ürünleri
Taner Ciğer	Agromey Gıda ve Yem San. A.Ş.
Taner Şeker	Kılıç Holding Bafa Su Ürünleri
Tanju Özdemirden	Milas İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Tarkan Yıldırım	Kanyon Veteriner Ecza Deposu
Taşkın Aydın	Kahramanmaraş İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Tayfun Yüksel	Agromey Gıda ve Yem San. A.Ş.
Tolga Uruk	Agromey Gıda ve Yem San. A.Ş.
Tuğrul İrfan	Bursa İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Tuncay Şeker	Çameli Alabalık Yetiştiricileri Üretici Birliği Başkanı
Tuncer Merttürk	Artvin Su Ürünleri Yetiştiricileri Birliği
Tunç Beyit	K.K.T.C. Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı
Turan İris	Van İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği
Turan Karahan	Elazığ İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Turgay Gündemir	Emel Balık Ağı A.Ş.
Turgay Türkyılmaz	Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdür Yardımcısı
Tülay Belli	Muğla İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Tülin Arslan	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Ufuk Biçer	Aydın İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Ufuk Cangır	Olivka Tarım Ürünleri A.Ş.
Ufuk Tarım	Kayseri İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Uğur Avlay	Konya İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Uğur Deveci	Ak-Ya Deniz ve Su Ürünleri Ürt. Taş. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Uğur Sencer	K.K.T.C. Tarım ve Doğal Kay. Bakanlığı
Uğur Taşçı	Gökçe Su Ürünleri Turizm San. Tic. A.Ş.
Umut Çakmak	Banmido Su Ürünleri Ltd. Şti.

Uzay Şentürk	Çamlı Yem Besicilik San. Tic. A.Ş.
Ümit Birkol	İzmir Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği
Ümit Çelikten	Ziraat Bankası A.Ş.
Ümit Dalan	Tarsim Tarım Sigortaları Havuzu
Veli Gülnaz	
Veysel Sezgin	Muğla Defterdarı
Volkan Akpınar	Milas İlçe Gıda Tarım ve Hay. Müd.
Volkan Ertaş	Banmido Su Ürünleri Ltd. Şti.
Vural Yeşilyurt	Basın
Yakup Değirmenci	Milas İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Yakut Lokman Değirmenci	Kanyon Veteriner Ecza Deposu
Yaşar Özkan	Antalya İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Yılmaz Bekar	Yakamoz Su Ürünleri
Yunus Sartık	Özel Sektör
Yusuf Aksu	Burdur İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Yusuf Güzel	Antalya Orman Bölge Müdürlüğü
Yusuf Kandemir	Abaloğlu Yem Soya ve Tekstil San. A.Ş.
Yusuf Menekşe	Elazığ İli ve İlçeleri İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği
Yusuf Özdemir	Keban İlçe Tarım Müdürlüğü
Yücel Doğan	Elazığ İli ve İlçeleri İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği
Yücel Türk	Giresun İl Gıda Atrım Hayvancılık Müdürlüğü
Yüksel Baş	Çameli Alabalık Üretim Birliği
Yüksel Koca	Muş İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Zahide Güngör	2A Özel Eğitim Danışmanlık Ltd. Şti.
Zehra Çokşen	Rina Denizcilik ve Belgelendirme Ltd.Şti.
Zeynep Gülen	İzmir İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Zeynep Yıldız	Muğla Alabalık Yetiştiricileri Üretici Birliği
Ziyaddin Seçkin	Keban İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü

SPONSORLARIMIZ

- T.C. ZİRAAT BANKASI A.Ş.
- EGE İHRACATÇI BİRLİKLERİ
- İSTANBUL İHRACATÇI BİRLİKLERİ
- TARSİM
- İZMİR SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ BİRLİĞİ
- BODRUM VE MİLAS SU ÜRÜNLERİ YET. VE ÜRETİCİ BİRLİĞİ
- MUĞLA ALABAKLIK YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ BİRLİĞİ
- KILIÇ DENİZ ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ İHRACAT-İTHALAT VE TİC. A.Ş.
- AGROMEY GIDA VE YEM SANAYİ TİC. A.Ş.
- SKRETTING YEM ÜRETİM TİCARET A.Ş.
- ÇAMLI YEM BESİCİLİK SANAYİ TİCARET A.Ş.
- GÜMÜŞDOĞA SU ÜRÜNLERİ ÜRETİM İHR. VE İTH. A.Ş.
- AIR LIQUIDE GAZ SAN. ve TİC. A.Ş.
- KUZEY SU ÜRÜNLERİ SANAYİ TİC. LTD. ŞTİ.
- KIZILIRMAK SU ÜRÜNLERİ SANAYİ TİC. LTD.
- KANYON SU ÜRÜNLERİ TİC. LTD. ŞTİ.
- AKVAPLAST PLASTİK VE DENİZ SANAYİ TİCARET LTD. ŞTİ.
- NORDZEE SU ÜRÜNLERİ İHR. SAN. TİC. A.Ş.
- DEFNE-TUR SU ÜRÜNLERİ ÜRETİM İHR. İTH. SAN. VE TİC. ŞTİ.
- ÇAKIR BALIKÇILIK MALZEMELERİ SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.
- AKUA LOJİSTİK
- AK-YA DENİZCİLİK VE SU ÜRÜNLERİ
- AKUAMAKS SU ÜRÜN. DENİZCİLİK, İMALAT. İTH. İHRC. TEK. HİZ.
- BALIK TEKNİK SU ÜRÜNLERİ
- FET KULUÇKA DOLABI
- SELİNA SU ÜRÜNLERİ TİC. LTD. ŞTİ.

5. SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLİĞİ ÇALIŞTAYI
24/26 ŞUBAT 2017 ANTALYA

5. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı

5. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı

5. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı

5. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı

5. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı

5. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı

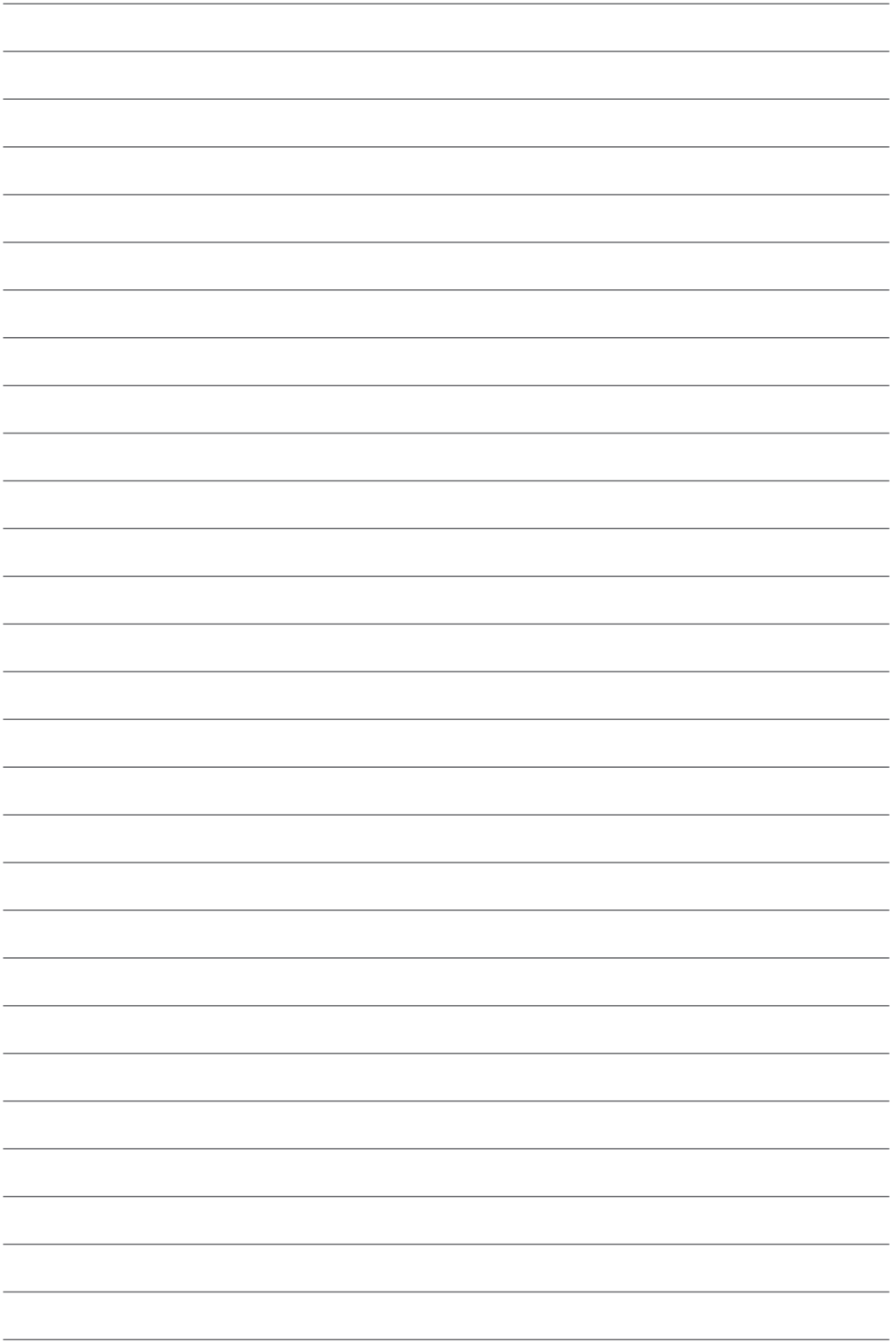
5. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı

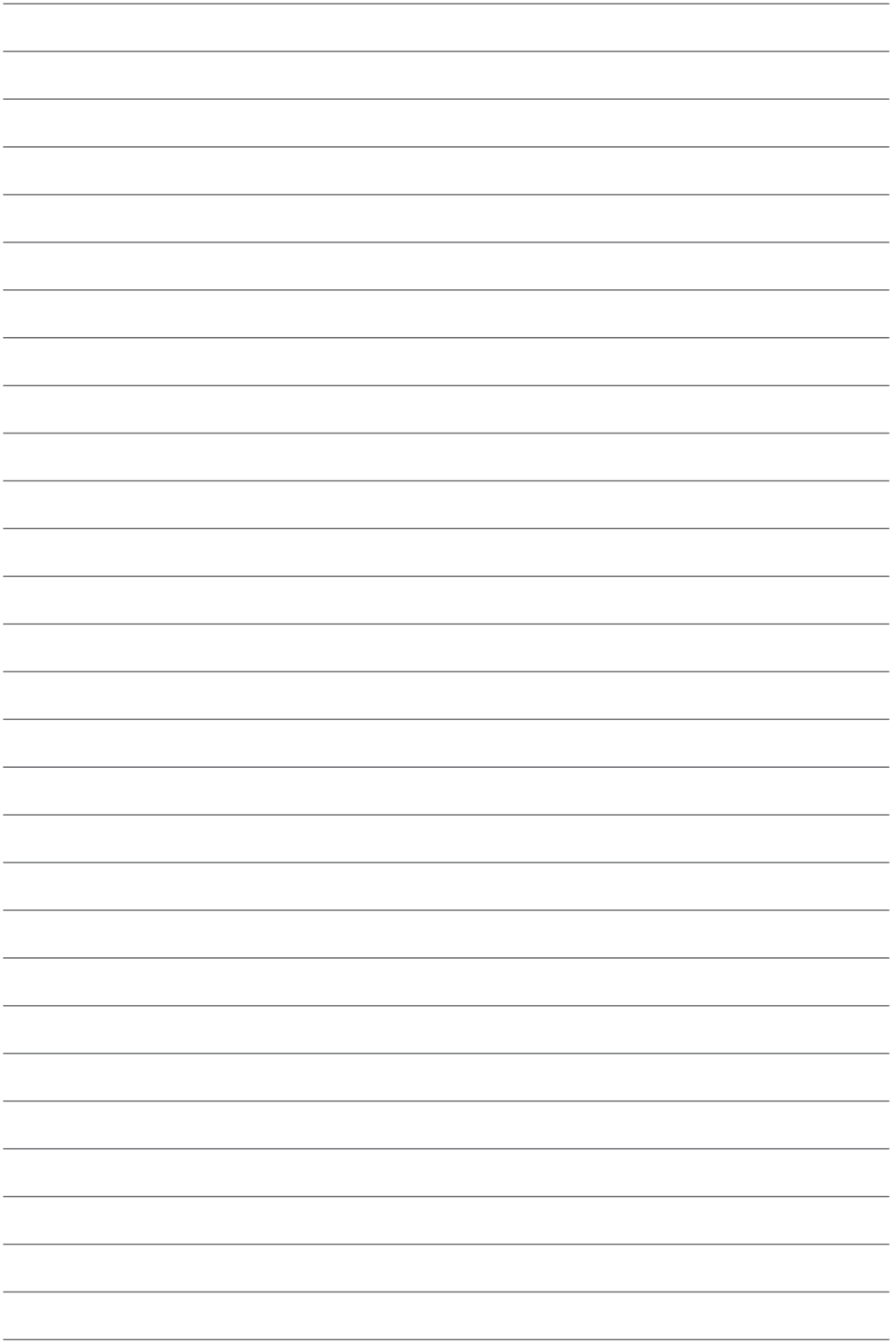

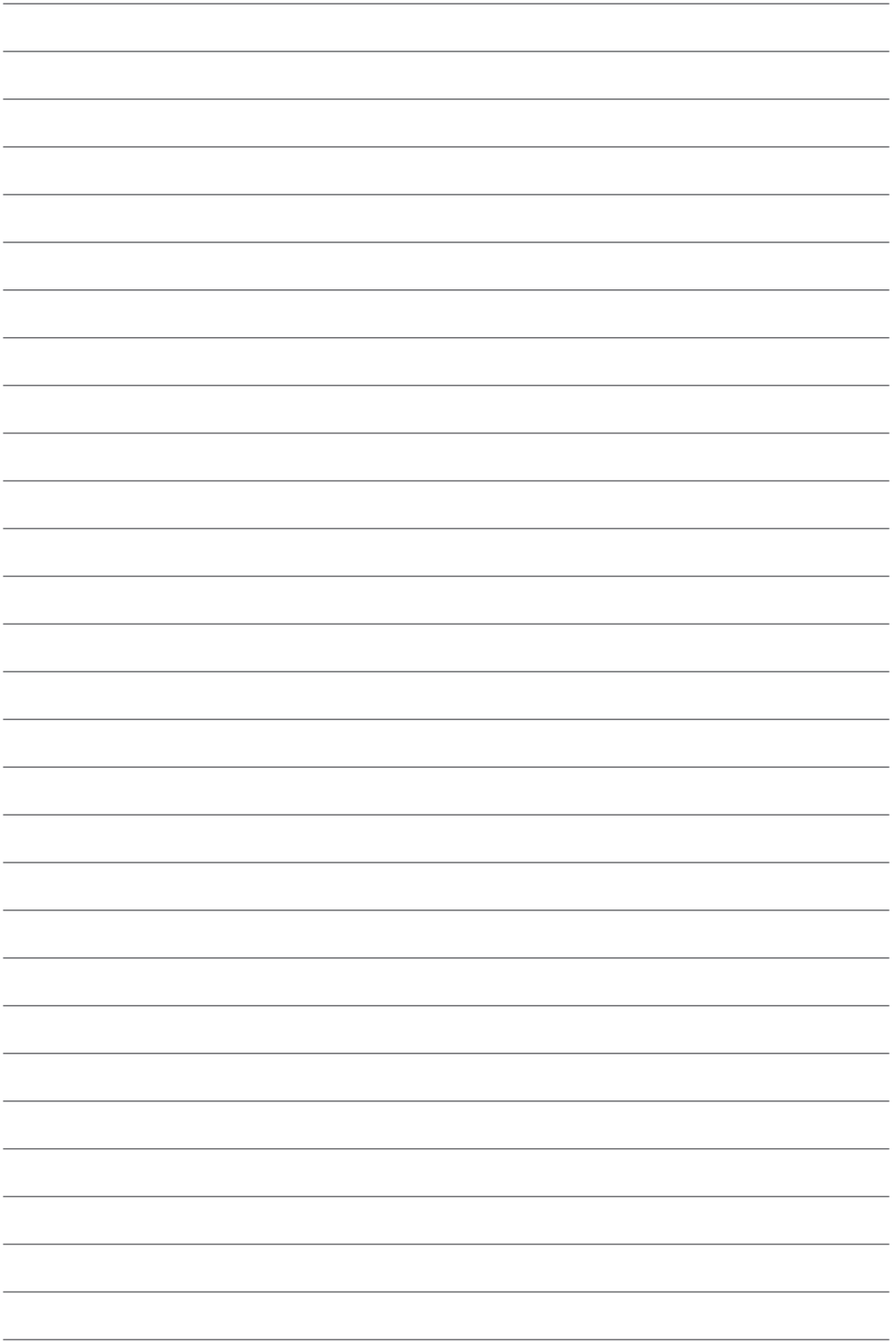

✓ **Kültür balıkçılığı; doğaya dost, sürdürülebilir üretim modelidir.**

✓ **lkemiz kültür balıkçılığı; bölgesinde lider ve dünyada önemli bir aktör olma yolunda hızla ilerlemektedir.**